

Qurucusu:
Adil Minbaşayev

İctimai-siyasi, hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

№ 49 (6092) 20 dekabr 2024-cü il

Qiyməti 40 qəpik

“Ermənistan bizimlə silah yarışında tab gətirməyəcək”

Bax:səh-2

Qafqazda sabitlik Bakı ilə İrəvanın
sülh sazişini imzalamasından keçir

Cənubi Qafqazda sabitliyin təmin olunması Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanmasından keçir.

Adalet.az xəber verir ki, bunu jurnalistlərə açıqlamasında Türkiyənin milli müdafiə naziri Yaşar Güler deyib.

O bildirib ki, Ankara bu mövzuda iki ölkənin ortaya qoynuğu səyləri və son zamanlar qət olunan yolu məmənluqla qarşılıyır. Y.Güler söyləyib ki, Türkiyə Azərbaycanın haqlı mübarizəsinə dəstək verib və verməyə davam edir: "Bu gün Qarabağın hər yerində şanlı Azərbaycan bayrağının dalgalanmasından məmənluq duyururq. "Bir millət - iki dövlət" şüarı ilə ciddi əlaqələrə malik əlaqələrimizi başda müdafiə sənayesi və hərbi əməkdaşlıq olmaqla bütün sahələrdə ən yuxarı seviyyəyə qaldırmaga çalışırıq".

Azərbaycanda hərbi xidmətin
müddəti azaldıla bilər?

Həqiqi hərbi xidmət müddətinin azaldılması məsəlesi müzakirə mövzusu deyil.

Adalet.az xəber verir ki, bu barədə Səfərberlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətindən bildirilir.

Qeyd edilib ki, ali təhsilli çağırışçılar əvvəllər olduğu kimi 12 ay, digər hallarda isə 18 ay müddətində həqiqi hərbi xidmətə cəlb olunacaqlar.

"Xarici ticarət dövriyyəmiz
2 dəfədən çox artıb"

Gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsi və bürokratik maneelerin aradan qaldırılması sayesində yerli və xarici investorlar üçün daha alverişli imkanlar yaradılıb. Son 5 ilə Azərbaycanın xarici ticarət dövriyyəsi 2 dəfədən çox artaraq 52 milyard dollara çatıb.

Adalet.az xəber verir ki, bunu Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının İqtisadi məsələlər və innovativ inkişaf siyaseti şöbəsinin müdürü Şahmar Mövsümov "Gömrük-Biznes Forumu 2024: Dialog" tədbirində deyib. O bildirib ki, nəqliyyat dəhlizləri Azərbaycanın tranzit imkanlarını artırıb və biznes subyektləri üçün ehemmiyyətli imkanlar yaradıb. Xüsusi ilə Orta Dəhliz vasitəsi ilə Cindən Avropaya daşınan yüklerin tranzit müddəti 8-10 günə qədər azalıb.

4 minadək şəxsin məşğulluğu
təmin edilib

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyyində Dövlət Məşğulluq Agentliyi işgaldən azad olunan ərazilərə köçürürlən 4 minadək şəxsin məşğulluğunu təmin edib. Bu barədə nazirlək məlumat yayıb.

Qeyd edilib ki, sakinlər üçün peşə hazırlığı kurslarının təşkili işləri aparılır. Artıq 125 sakin işsətürənlərlə birgə təşkil olunan peşə hazırlığı kurslarına cəlb edilib.

Bildirilib ki, 145 sakin üçün isə özünüməşğulluq programı çərçivəsində kiçik tesərrüfatlar yaradılıb.

Bununla yanaşı, işgaldən azad edilmiş ərazilərdə əmək yarmarkalarının təşkili de davam etdirilir. Cari ilde həmin ərazilərdə daha 6 yarmarka keçirilib.

"Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri
özünün ən yüksək seviyyəsinə çatıb"

Prezident İlham Əliyevin
və Türkiye Prezidenti Recep Tayyib Erdoğanın qətiyyəti
və birgə səyəri sayesində iki ölkə arasındaki münasibətlər
özünün ən yüksək seviyyəsinə - müttəfiqlik seviyyəsinə
çatıb.

Adalet.az-in məlumatına
göre, bu fikirleri Milli Məclisin
sədri Sahibe Qafarova Ankara-
da Türkiye Böyük Millet Məclisi-
nin sədri Numan Kurtulmuşla birgə mətbuatı açıqlaması
zamanı deyib. Spiker iki ölkə arasındaki əlaqələrin hərəkəfli
inkişafından bəhs edib.

"Müasir Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri Ümummilli Lider Heyder Əliyevin bir millət, iki dövlət fikrinin ən parlaq
şəkildə təcəssüm etdirir. Ölkələrimiz və xalqlarımız həm sevincli, həm də kədərli günlərdə bir yerde olublar. Bütün məsələlərdə bir-birlərini qeyd-şərtsiz və tərəddüdsüz dəstekləyiblər".

Sahibe Qafarova həmçinin parlamentlərarası münasibətlərə də toxunub.

"Bu əlaqələr hazırda müttəfiqlik ruhuna uyğun olaraq, bütün istiqamətlər üzrə genişlənməkdədir".

Hikmet Hacıyev
Ukrayna səfiri ilə görüşdü

Azərbaycan Prezidentinin
köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyaset
məsələləri şöbəsinin müdürü Hikmet Hacıyev Ukraynanın
Azərbaycandakı səfiri Yuri Husyev qəbul edib.

Adalet.az xəber verir ki, bu barədə Yuri Husyev "X" platformasındaki paylaşımında bildirir.

"Hikmet Hacıyev ilə məhsuldar bir görüş oldu. Biz əlaqələrin gücləndirilməsi, iqtisadi əməkdaşlıq və investisiya imkanlarını müzakirə etdik. Gösterdiyi dəstəye görə Azərbaycana minnətdarlıq və biz strateji tərəfdəşligimizin inkişafı üzərində işleyirik" - deyə o, paylaşımında qeyd edib.

MİT-dən Suriyada əməliyyat

Türkiyənin Milli İstehbarat Təşkilatı (MİT) Suriyanın Qamışlı bölgəsində təşkil etdiyi əməliyyatla PKK-nın Cəzirə bölgəsi üzrə qadın "lidi" "Nəsrin Amed" kod adlı Yaya Qızılqayanı zərərsizləşdirib.

Bu barədə Türkiye mediası məlumat yayıb. MİT 14 yaşındadır. PKK-ya qoşulan Y.Qızılqayanı Türkiye, İraq və Suriyada siyahı fəaliyyətlərinə görə hədəf siyahısına daxil etmişdi.

Qeyd edək ki, terrorçu Qızılqaya Suriyada PKK-nın qadın kadrlarının idarə edilməsinə rəhbərlik edirdi.

GÜNLÜK LƏTİFƏSİ

Vəli Xramçaylı qəbrstanlığında məzarlara baxa-baxa gəzir. Kənardan onu müşayiət edən molla:

- Nə çox baxırsan, qardaş?
- Vəli:
- Həç, mənə deyirlər ki, adamlar ən çox araq içməkdən ölürlər. Bayaqdan məzarlara qoyulan əklillərə baxıram, hamisinin üstünə "qaynanasından", "qaynatasından", "qaynından", "yaxın dostlarından", "iş yoldaşlarından" və s. yazılıb. Həç bir dənə də araqdan ölüyü yazılanı yoxdur...

"Ermənistan bizimlə silah yarışında tab getirməyəcək"

Ermənistan silahların eksəriyyətini Qərbədən pulsuz və ya kreditlə almasına, onların təbii ki, silinəcəyinə baxmayaraq, bizimlə silah yarışında tab getirməyəcək.

Adilet.az xəber verir ki, bu fikirləri Prezident İlham Əliyev "Rossiya Seqodnya" Beynəlxalq İnforsasiya Agentliyinin Baş direktoru Dmitri Kiselyova müsbəhəsində deyib.

Dövlət başçısı bildirib ki, Makron hökumətinin Ermənistana tədarük etdiyi silahlar hücum silahlarıdır, öldürücüdür və Azərbaycan üçün praktiki tehlükə yaratır:

"Nəzərə alsaq ki, Ermənistanda sərhədimizin uzunluğu min kilometrdən çoxdur, bir çox yaşayış məntəqələri sərhədə yaxın yerləşib və bu yaşayış məntəqələrinin eksəriyyətine keçmiş kökünlər qayıdır, təbii ki, biz bu prosesi yalnız kənardan müşahidə edə bilmərik. Biz dəfələrlə Ermənistana və onun ABŞ Dövlət Departamentindəki himayədarlarını cətdirmişik ki, buna son qoyulmalıdır. Amma təessüf ki, bizim səsizm eşidilmir, Ermənistən silahlanması prosesi sıçrayışa gedir. Biz bacardığımız qədər orada baş verənləri izleyirik. Ermənistən ərazisinin dərinliyini nəzərə alsaq, texniki baxımdan bu gün bunu etmək o qədər də çətin deyil.

Əlbəttə ki, Fransa bu məsələdə liderlik edir. İkinci yerde Hindistan, üçüncü yerde isə ABŞ-dir. Fransa və Hindistan Ermənistənə öldürücü silahlarla təmin etdiklərini gözətlərlər, - hətta bir növ, yəqin ki, bizim acıqımıza nümayişkarane cəsaret göstərirler, - ABŞ isə bunu etraf etmir. Halbuki, biz Ermənistənən hava limanlarına enən və oraya silah daşıyan hərbi nəqliyyat təyyarələrini izləmişik.

Təbii ki, biz adekvat tədbirlər görməyə məcbur idik. 2025-ci ildə növbəti hərbi büdcəmiz rekord bündə olacaq. Bu, təxminən beş milyard dollarıdır. Bu məbləğin ən azı 60 faizi xərcləməyə məcbur, belə təhdidlər olmasayı, xərcəməzdik, Qarabağın bərpasına, sosial ödənişlər və sair üçün istifadə edərdik. Lakin biz bunu etmeye məcburuz və edəcəyik. Mənca, bu, falakətə aparan yoldur. Birincisi, Ermənistən silahların eksəriyyətini Qərbədən pulsuz və ya kreditlə almasına, onların təbii ki, silinəcəyinə baxmayaraq, bizimlə silah yarışında tab getirməyəcək. Hətta bu halda da bizimlə silah yarışında tab getirməyəcəklər".

Prezident İlham Əliyev əlavə edib ki, ermənilər ikinci Qarabağ müharibəsinin və 2023-cü ilin sentyabrında keçirilən antiterror əməliyyatının nəticələrini unutmamalıdır.

"Həmçinin başa düşməlidirlər ki, Makron rejiminin, eləcə də ABŞ Dövlət Departamentinin maksimum desteyinə baxmayaraq, burada, bu yerde bize qarşı növbəti texribat planlaşdırılsalar, onlara heç kim kömək etməyəcək. Axi, Makron 2020-ci və ya 2023-cü ildə onlara necə kömək etdi, onları dəstekledi, bəli, elindən, yəqin ki, başqa hənsi yerindən tutdu, bilmirəm. Bax, bu qədər. Biz onun nəyə qadir olduğunu çox yaxşı bilirik. Odur ki, biz həm danışıqlar prosesi çərçivəsində, həm də Ermənistənən Azərbaycan arasında işləyən delimitasiya komissiyası çərçivəsində və erməni sponsorlara, sərti olaraq Vaşinqtondakı sorosulara bunu dayandırmaq lazımlı olduğunu cətdirməq və cətdirməgə davam edəcəyik. Bu, belə davam edərsə, sonradan bize qarşı heç bir irad tutulmasın", - dövlət başçısı vurgulayıb.

Prezident sərəncam imzaladı

Prezident İlham Əliyev 2025-ci ildə növbəti "Yüksəliş" müsabiqəsinin keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.

Sərəncama əsasən, 2025-ci ildə növbəti "Yüksəliş" müsabiqəsinin keçirilməsi ilə bağlı cari işlərin görülməsi üçün Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondunun Azərbaycan Respublikasının Genclər və İdman Nazirliyine 1 000 000 (bir milyon) manat ayrıllıb.

Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamda nəzərdə tutulan maliyyələşməni təmin etməlidir.

"Yüksəliş" müsabiqəsinin təsis edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 26 iyul tarixli 1354 nömrəli Sərəncamı ilə yaradılmış Təşkilat Komitesi bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etməlidir.

Milli Məclis İsvəçrə parlamentini anti-Azərbaycan təklifi rədd etməyə çağırıb

Milli Məclis İsvəçrə Parlamenti Milli Şurasının təklifi-nə münasibət bildirib.

Adalet.az xəber verir ki, Azərbaycan parlamentinin münasibətində qeyd edilir ki, bu il dekabrın 17-də İsvəçrə Parlamentinin aşağı palatası olan Milli Şuranın iclasında mövcud olmayan "Dağılıq Qarabağ münaqışəsi"ne dair beynəlxalq sülh forumunun təşkili ilə bağlı müzakirələr aparılmışdan və Azərbaycanın bu bölgəsində könüllü köçməsə erənəni milliyəti sakınların geri qaytarılmasına kömək göstərilməsi məqsədi ilə ölkə hökumətini belə bir konfrans keçirməyə çağırımaq təklifinin qəbul edilməsindən təəssüfləndiyini bildirib.

"İsvəçrə Milli Şurasının ermənipərəst üzvləri bilməmiş deyildilər ki, Qarabağın Azərbaycan Respublikasının ayrılmaz tərkib hissəsi olması beynəlxalq hüquqla tanınır və Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Təhlükəsizlik Şurasının bir sıra qətnamələri və digər beynəlxalq qurumların sənədləri ilə təsbit olunub. 2020-ci ilin payızında 44 günlük Vətən müharibəsinin yekunu olaraq ölkəmizin bu ərazisinin Ermənistən tərəfindən 30 illik işğalına birdəfəlik son qoyulub, öten ilin sentyabrında bir günlük antiterror əməliyyatı nəticəsində isə ərazidə Azərbaycanın dövlət suverenliyi bərpa olunub. Azərbaycana ölücyəgəlmez dərəcədə böyük ziyan vuran silahlı tecavüz artıq geridə qalib. Qəddarcasına etnik təmizləmə yolu ilə doğma torpaqlarından qovulmuş azərbaycanlı məcburi köçkünlərin geri dönməsinə şərait yaranıb. İşğal dövründə vəhşicəsinə viran qovulmuş torpaqların berpasi və reinteqrasiyası üçün hazırda Azərbaycan dövləti tərəfindən intensiv işlər həyata keçirilir" - deyə, parlamentin münasibətində vurğulanıb.

Milli Məclis diqqətə cətdirib ki, bu gün Azərbaycan ile Ermənistən arasında münasibətlərin normallaşdırılması üçün ikitərəfi danışıqlar aparılır və artıq müyyən nəticələr də var:

"Aydın məsələdir ki, hər hansı beynəlxalq təşəbbüs və hərəkətlər obyektiv olmalı, regionda mövcud realillərlə, habelə suverenliyi və ərazi bütövlüyü nezərdə tutan hüquq çərçivələre uyğun gelməlidir. Tərəflərin iradəsini saya salmayan və onlara razılıqlı olmayışdır. Təşəbbüs və hərəkətlər normallaşdırma prosesini poza bilər.

Təessüf doğuran məqamlardan biri de budur ki, erməni milliyəti sakınların Qarabağ könüllü surətdə tərk etməsi barədə absurd fikirlər səsləndirən, Azərbaycanı etnik təmizləmədə, mədəni irlərin dağıdılmasına ittiham edən İsvəçrə Milli Şurasının ermənipərəst üzvləri XX əsrin 80-ci illərinin sonlarında, Ermənistənən Azərbaycana qarşı silahlı tecavüzü ərefəsində, eləcə də daha əvvəlki dövrde bu ölkədəki ata-baba yurdlarından zorla qovulmuş və ya deportasiya edilmiş yüz minlərlə azərbaycanlılarının hüquqları bərəsində susmağa üstünlük verib. Onlar 30 illik işğal dövründə Azərbaycanın şəhər və kəndlərinin yerlə yeksan edilməsinə, milli, mədəni və tarixi mirasının dağıdılmasına, 750 min azərbaycanlıının öz vətənində didərgin salınmasına münasibət bildirməyiblər. Əksinə, erməni maraqlarının müdafiəsi namən onlar İsvəçrənin neytrallıq statusuna etinəsizliq göstərmiş, İsvəçrə dövlətinin Azərbaycan bərəsində siyasetini başqa istiqamətə yönəltməyə cəhd etməyi belə özlərinə rəvala görürələr. İkili standartların ifadəsi olan bu cür qərəzlər mövqə tamamilə yolverilməzdir".

Milli Məclis bunu da vurğulamağı zəruri sayıb ki, İsvəçrə Milli Şurasının 80 nəfər üzvünün təqdim edilmiş təklifin eleyhinə səs vermesi, 16 nəfərin isə bitərəf qalması, təklifin 96 səsə qəbul edilməsi Milli Şurada Cənubi Qafqaz bölgəsində cərəyan edən prosesləri obyektiv qiymətləndirən, Azərbaycana ədalətli münasibət bəsləyen sağlam düşüncəli deputatların da olduğunu göstərir:

"Təessüf ki, çox vaxt onlara səsi eşidilmir.

Azərbaycan parlamenti İsvəçrə hökumətinin məsələ ilə bağlı obyektiv mövqeyini qiymətləndirir. Hesab edirik ki, bu ölkənin xarici işlər naziri İqnasio Kassisin hökumət adından deputatlara sözügedən təklifi rədd etməyi tövsiyə etməsi İsvəçrə dövlətinin ərazi bütövlüyü və suverenlik prinsiplərinə sadıq olduğunu, özünün neytrallıq statusu ilə beynəlxalq hüquq sadiqliyi arasında tarazlığı gözlədiyini nümayiş etdirir".

İsvəçrə Milli Şurası tərəfindən qəbul edilmiş təklifin Kan-tonlar Şurasının müzakirəsinə də çıxarılaçığını nəzərə alaraq, Milli Məclis Parlamentin yuxarı palatasının üzvlərinin məsələyə birtərəfli yanaşmadan çəkinməyə və Azərbaycan ilə İsvəçrə arasında münasibətlərə zərəbə vura biləcək təklifi rədd etməyə çağırıb.

"Milli Məclis beynəlxalq birliyin bütün üzvlərini Cənubi Qafqazda uzunmüddəli sülh və sabitlik yaradılması səyliyinə mane ola biləcək təşəbbüs və hərəkətlərə yol verməməye, dövlətlərin ərazi bütövlüyü və suverenliyi prinsiplərinə hörmət bəsləməye səsləyir" - deyə, parlamentin münasibətində diqqətə cətdiriləb.

Baş prokuror: "Türk dövlətlərinin birliyi hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətinə çox müsbət təsir edib"

"Türk dövlətlərinin birliyi hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətinə çox müsbət təsir edib".

Adalet.az xəber verir ki, bu il dekabrın 17-də İsvəçrə Parlamentinin aşağı palatası olan Milli Şuranın iclasında mövcud olmayan "Dağılıq Qarabağ münaqışəsi"ne dair beynəlxalq sülh forumunun təşkili ilə bağlı müzakirələr aparılmışdan və Azərbaycanın bu bölgəsində könüllü köçməsə erənəni milliyəti sakınların geri qaytarılmasına kömək göstərilməsi məqsədi ilə ölkə hökumətini belə bir konfrans keçirməyə çağırımaq təklifinin qəbul edilməsindən təəssüfləndiyini bildirib.

Adalet.az xəber verir ki, bu ilde Naxçıvan şəhərində imzalanan müqavilə ilə Türk Dövlətlərinin Əməkdaşlıq Şurasının təsis edilməsi, daha sonra isə həmin təsisatın təkmilləşdirilərək Türk Dövlətləri Təşkilatına çevriləməsi qardaş xalqlar arasında ineqrasiya proseslərinin yeni müstəviyə qədəm qoyub:

"Müzəffər Ali Baş Komandan, dövlət başçısı İlham Əliyevin qətiyyətinin, dahi Sərkərdə qabiliyyətinin, ölkəmizdə mövcud olan birlik və vəhdətin, müzəffər Azərbaycan Ordusunun rəşadət və peşəkarlığının təzahürü ilə eldə etdiyimiz parlaq qələbəni bütün Türk Dünyası Azərbaycan xalqı ilə birlikdə xüsusi sevincə qeyd edib".

K.Əliyev qeyd edib ki, bu birlik hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətinə çox müsbət təsir edib, qurumlar arasında faydalı əməkdaşlıq yaranıb:

"2021-ci ildə Bakı şəhərində əsası qoyulmuş Türk Dövlətləri Əməkdaşlıq Şurasına üzv Dövlətlərin Baş Prokurorları Şurasının təsis edilməsi".

Baş prokurorun sözlərinə görə, qardaş türk dövlətlərinin hüquq-mühafizə orqanları, məhkəmə akademiyaları və təlim mərkəzləri ilə mövcud əməkdaşlıq əlaqələrinin institutionallaşması ilə bağlı əməli addımlar atılıb:

"Türk Ədliyyə Təlim Şəbəkəsi 2022-ci ildə İstanbul şəhərində təsis edilib və özündə üzv statusunda Azərbaycan, Türkiye, Özbəkistan, Qazaxistən və Qırğızistan dövlətlərinin ədliyyə və prokurorluq təlim-tədris mərkəzlərini və akademiyalarını, eləcə də müşahidəçi statusunda Macaristan və Şimali Kiprin müvafiq qurumlarını birləşdirir.

Azərbaycanı həmin Şəbəkədə Ədliyyə Nazirliyinin Ədliyyə Akademiyası və Baş Prokurorluğun Elm-Tədris Mərkəzi təmsil edir. 2024-cü ildə Şəbəkəyə Azərbaycan sədrlik edir. Sədrlik çərçivəsində artıq cari ilin iyun ayında Ədliyyə Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Bakı şəhərində Şəbəkənin konfransı keçirilib".

Tikinti ilə bağlı yeni vergi mexanizmi tətbiq ediləcək

Bina tikintisi sahəsində gəlirlərin və gəlirdən çıxılan xərclərin vergitutma məqsədləri üçün dəqiq təsbit edilməsi məxanizmi müəyyənlenəsir.

Adalet.az xəber verir ki, bu barədə məsələ Milli Məclisin iclasında müzakirə edilən Vergi Məcəlləsinə təklif edilən dəyişiklikdə əksini təpib.

Vergi Məcəlləsinin 130.6-ci maddəsinə əsasən bina tikintisi fealiyyəti ilə məşğul olan şəxslər tərəfindən yaşayış və qeyri-yaşayış sahəlerinin təqdim edilməsi ilə bağlı gelir və bu gelirdən çıxılan xərclər vergi ilə ərzində yerinə yetirilmiş işlər (məhələlər) üzrə təqdim edilən yaşayış və qeyri-yaşayış sahəlerinin ƏDV-siz mebleğləri ilə həmin sahələrin tikintisi ilə bağlı çəkilen məsələlər, o cümlədən torpaq sahələrinin alınması ilə bağlı çəkilen məsələlər əsasında müyyən edilir.

Layihəyə əsasən, uzunmüddəli müqavilələr üzrə gəlirlərin və gelirdən çıxılan xərclərin hər hesabat ilinə düşən hissəsinin müyyən edilməsi qaydasının tənzimlənməsi məqsədile Vergi Məcəlləsinin 130.6-ci maddəsinə tənzimləmə əlavə edilir. Beləliklə, uzunmüddəli müqavilələr üzrə gəlirlərin və gelirdən çıxılan xərclərin hər hesabat ilinə düşən hissəsinin müyyən edilməsi aşağıdakı qaydada aparılacaq:

- tikintisi həyata keçirilən hər bir bina üzrə çəkilen xərclər bina üzrə ümumi qiymətləndirilən xərclərlə müqayisə edilir və faktiki çəkilen xərclər üçün xərclərdə xüsusi çəkisi müyyənlenəsdirilir;

- həmin binadan təqdim edilmiş yaşayış və qeyri-yaşayış sahələrinin satış dəyəri qeyd edilən qaydada müyyən edilən həcm nisbətində vergi tutulan gəlirlərə aid edilir;

</

DTX-dən əməliyyat: Təxribat planlaşdırın ekstremist qruplaşma ifşa edildi

Təxribat və girov götürmə cinayətlərini planlaşdırın ekstremist qruplaşma ifşa edilib.

Bu barədə Adalet.az-a Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, həyata keçirilmiş kompleks əməliyyat-istintaq tədbirləri ilə Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları - 1984-cü il təvəllüdü Şahmurov Fəxrəddin Hacı oğlu, 1960-cı il təvəllüdü Muxəvvər Calal Murad oğlu, 1998-ci il təvəllüdü Babayev Kamran Kamil oğlu və digərlərinin Azərbaycan Respublikasının konstitusiya quruluşunun əsasları əleyhinə ağır və xüsusiətənək cinayət birləşməsi tərəfindən hazırlanmışdır. Respublikada bu cinayətlərə qarşı müxtəlif qapalı qruplar təşkil edərək

dövlət təsisatlarına qarşı təxribat əməlləri tərətmələrinə hazırlıq görmələri təsbit edilib. Müeyyənləşdirilib ki, xərici ölkə vətəndaşının da iştirakı ilə teşkil olunmuş gizli toplantıda cinayətkar birləşmənin hazırlanması hazırlanmışdır. Fəxrəddin Şahmurov təqdim edilib. Fəxrəddin Şahmurov cinayət qruplaşmasının digər üzvləri ilə birlikdə mütəşəkkil dəstə halında ölkənin müdafiə qabiliyyətinə və iqtisadi təhlükəsizliyinə ziyan vurmaq məqsədilə Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhəndində yerleşən gömrük postunu ələ keçirmək, cinayətkar birləşmənin tələblərini irəli sürmək üçün orada xidmət

reddin Şahmurova təqdim edilib. Fəxrəddin Şahmurov cinayət qruplaşmasının digər üzvləri ilə birlikdə mütəşəkkil dəstə halında ölkənin müdafiə qabiliyyətinə və iqtisadi təhlükəsizliyinə ziyan vurmaq məqsədilə Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhəndində yerleşən gömrük postunu ələ keçirmək, cinayətkar birləşmənin tələblərini irəli sürmək üçün orada xidmət

aparan əməkdaşları və digər şəxsləri girov götürmək barədə təxribat planı hazırlanmış, görülmüş tədbirlərlə mütəşəkkil dəstənin qanunsuz əməllərinin qarşısı alınıb.

Fəxrəddin Şahmurov Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 28.282.2-ci (mütəşəkkil dəstə tərəfinə təxribata hazırlıq), 28.215.3 (adamları girov götürməyə hazırlıq), 218.1 (cinayət birləşmə (teşkilat) yaratma) və 281.2 (dövlət eleyhi nə çəqirışlar məzmunlu materialları yayma), Calal Muxəvvər və Kamran Babayev isə Cinayət Məcəlləsinin 281.2-ci və digər maddələri ilə cinayət məsuliyyətinə cəlb edilərək həbs olunmuş, həmçinin digər şəxslər istintaqa cəlb edilib.

Hazırda cinayət işi üzrə kompleks araşdırımlar davam etdirilir.

"Azərbaycan onun informasiya mühitini çirkəndirmək istəyən müxtəlif dairələrin daim hədəfindədir"

Azərbaycan onun informasiya mühitini çirkəndirmək istəyən müxtəlif dairələrin daim hədəfindədir. Adalet.az xəber verir ki, bu nümayəndənin İnkışafı Agentliyinin icraçı direktoru Əhməd İsmayılov "Media Sadadlılığı" konfransında deyib.

Onun sözlerinə görə, Azərbaycanın media ekosistemine təsir göstərən bu kimi təhdid meyilləri öz növbəsində həm medianın rəqabətdə davamlı xəber istehsalını artırmasına, həm de ictimaiyyətin yalan məlumatların təsiri nümayəndənin qarşısının alınması baxımından media

savadlılıq səviyyəsinin yüksəldilməsini şərtləndirir.

Ə.İsmayılov vurğulayır ki, Agentlik tərəfindən cəmiyyətdə media savadlılığı bacarıqlarının artırılması üçün

beynəlxalq təcrübə araşdırılaraq hədəf qruplara istiqamətlənmiş vahid daxili strateji hazırlanıb:

"Media və təhsil nümayəndələri, həmçinin yeniyetmə və gənclər media savadlılığı üzrə ixtisaslaşmış ekspertlər və dövlət rəsmiləri tərəfindən mütəmədi əsasda seminarlara cəlb olunmaqdadır. Ümumiyyətə, son illerde media və kommunikasiya fəaliyyətinin müasir formada təşkili nəticəsində COP29 ərəfəsində və dövründə ölkəmizə qarşı qarayaxma kampaniyaları aparın tərəflərin həqiqi niyyətləri yerli media-da operativ formada ifşa ediləcədir.

olunmuşdur. İctimaiyyətdə daxili və xərçi neqativ informasiya axınına qarşı dayanıqlı təbii müqavimətin yaradılması, dezinformasiya təhdidlərinin neytränləşdirilməsi təmin edilib".

O eləvə edib ki, cəmiyyətin ictimai-siyasi sayılığının qorunması, ölkəyə qarşı yōnelmiş qarayaxma kampaniyalarının qarşısının alınması, dövlətçilik prinsip və dəyərlərinin təbliği istiqamətində dövlətin mesajlarının media vasitəsi ilə cəmiyyətə düzgün çatdırılması ictimai rəyin sağlam prinsiplər əsasında formalşmasına ciddi təsir etməkdədir.

Dövlət bütçəsində Naxçıvana verilən pullar niyə azaldılır?

2025-ci ilin dövlət bütçəsi layihəsi Milli Meclisə təsdiq olundu. Bütçə layihəsinin ilkin versiyasında gələn il bütçə xərclərinin 320.5 milyon manatının və yaxud 0.8 faizinin Naxçıvan Muxtar Respublikasının bütçəsinə verilən dotasiyanın payına düşməsi nəzərdə tutulub. Bu 2024-cü ilin təsdiq olunmuş proqnozu ilə müqayisədə 4.8 faiz azdır. Qeyd edək ki, 2024-cü ildə dövlət bütçəsi xərclərinin 343.3 milyon manat və yaxud 0.9 faizi Naxçıvan bütçəsinə verilən dotasiya kimi nəzərdə tutulub. Bu da 2023-cü ilə müqayisədə 24.2 faiz azdır.

Adalet.az xəber verir ki, bu barədə deputat, iqtisadçı-alim Vüqar Bayramov qeyd edib.

O bildirib ki, bütçə layihəsinin yekun sənədində isə dotasiya 34 milyon 816 min manat azaldılaq 285 milyon 713 min manat nəzərdə tutuldu:

"Son sənəddə dövlət bütçəsində Naxçıvana ödəniləcək dotasiyanın məbləğinin azaldılması iki səbəbən bağlıdır: Naxçıvanda energetika və su ehtiyacları.

yatları qurumlarının funksiyalarının mərkəzə ötürülməsi və ikinci istiqamət üzrə dotasiyanın dövlət bütçəsinin mərkəzləşdirilmiş xərcləri vasitəsilə yənə de Muxtar Respublikasının ərazisində tədbirlərin maliyyə təminatına sərf olunmasına nəzərdə tutulması".

Deputat qeyd edib ki, bütövlikdə isə son illər dövlət bütçəsində Naxçıvana dotasiya məbləğinin azaldılmasının səbəbi bu bölgəmizdə aparılan struktur islahatları və daxili maliyyə mənbələrinin genişlənməsidir.

"Eyni zamanda, vəsaitlərin xərclənməsində səmərəliliyin və şəffaflığın gücləndirməsi də dövlət bütçəsindən dətəsiya tələbini azaldır. Bir tərəfdən Naxçıvan Muxtar Respublikasının öz daxili gelirlərinin artması, digər tərəfdən dövlət bütçəsindən ayrılan, paralel olaraq yerli səviyyəde xərclənən vəsaitlərin istifadəsinə nəzarətin güclənməsi Naxçıvan dövlət bütçəsinin strukturunu dəyişib. Bu, son illər vəsaitlərində istifadədə səmərəliliyin artması nəticəsində dotasiyaya tələbin azalmasına özünü göstərir. Bu baxımdan Muxtar Respublikanın iqtisadiyyatı daha da gücləndikcə dövlət bütçəsindən ödənilən dotasiyaların məbləğlərində azalmalar davam edəcək".

Nicat

Rüstəm Hacıyev

Tramp istəyir, bəs Rusiya?

Xəbər verildiyi kimi, ABŞ-in yeni seçilmiş prezidenti Donald Tramp, dekabrın 7-də Parisdə Fransa prezidenti Emanuel Makronun iştirakı ilə Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenskiyə görə rüşəbü. Görüşün yekunları barədə geniş məlumat verilməsə də, The Wall Street Journal bəzi təsirütlər əldə edə bilib.

Tramp görüşdə Ukraynanın NATO-ya üzvlüyü ilə dəstəkləmədiyi bildirib. Bununla yanaşlı o, güclü və yaxşı sulahələnmış Ukrayna görmək istədiyini dilsən göstərib. Atəşkəs rejiminin qəbul edilməsindən sonra Tramp, atəşkəs rejimini nəzarət edilməsi üçün, Avropa ölkələrinin silahlı qüvvələrindən ibarət ordu bilsəmələrini Ukrayna ərazilərinə göndərilməsini təklif edib.

Tramp bildirib ki, Avropa Ukraynanın müdafiəsindən əsas rol oynamalıdır. ABŞ prezidenti Avropadan eyni zamanda Rusiyaya təsir etmək üçün Cincə dənisişlər intensivləşdirməyi məsləhət görüb. Cincə bundan imtuna edəcəyi təqdirdə, o, Pekini tariflərə yedən bxsılıcağı ilə təhdid etməyi məsləhət görüb.

Görünən odur ki, Tramp özü də başa düşür ki, indiki çətin durumda, seçki marafonu zamanı "Ukrayna mühərabasını 24 saatda bitirəcəyi" ilə bağlı verdiği sözün yerinə yetirilməsi mümkün deyil. Buna görə də, Ağ Eva gəldikdən sonra ilk növbədə tərəfədlər və münaqşə tərəfləri ilə məsləhətləşmələr aparmağı planlaşdırır. Trampın Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə birbaşa danışlaşdırmaq istisna olunmur.

ABŞ-in yeni prezidenti, Ukrayna münaqşasının mühərabə vəziyyətinə götəriləməsində hazırlı Bayden administrasiyasını günahlandırb. "Öğər man 2020-ci ildə prezident seçilsəydim bu mühərabə olmayıacaqdır" - deyə Trump Time jurnalına verdiyi müsahibəsində bildirib. Yeni prezident müsahibə zamanı Ukraynanın amerikanın yzaq mənzilli rakətləri ilə Rusiya ərazilərinə zərbələr endirməsini ağusuzluq kimi qiymətləndirir. Bu hərəkərin atəşkəs nail olmaqda çətinliklər yaradacağı bildirib.

"Yaxın Şərqi problemlərinin həli daha asandır. Ukrayna-Rusiya mühərabəsində hər iki tərəfdən gənc əsgərlər həyatlarını itirib, bəhəşətdir" - deyə Tramp müsahibəsində bildirib.

ABŞ-in yeni prezidentinin mühərabəni təzliklə bitirməkələrə bağlı istəklər məlumudur. Bəs Rusiya tərəfi bu planlarla bağlı nə dünsün?

Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov hesab edib ki, dənisişlər məsləhəti müzakirə oluna bilər: "İrlə gedərək buna qəti fikir bildirənək düz olmaz. Biz sülh istəyirik, lakin bu sülh yalnız bizim şərtlərimiz yerinə yetirildikdən sonra əldə oluna bilər".

Rusyanın şərtləri isə artıq çoxdan elan edilib və bu şərtlərin qarşılığında, Trampın təklif ediyi, Avropa ölkələrinin silahlı qüvvələrinin Ukrayna əraziləsindən atəşkəs nəzarət edə biləcəyi məsləhəti yoxdur. Ən azından ona görə ki, bu qüvvələr istənilən halda NATO qüvvələrindən ibarət olacaqdır. Bu isə Rusiya tərəfindən NATO-nun Ukrayna ərazilərində yerləşdirilməsi kimi qiymətləndiriləcəkdir.

İki qardaş xalqı arasında mühərabə elə NATO-ya görə başlamışdır.

İsrail və HƏMAS Qəzzada atəşkəs sazişi bağlamağa yaxındır

İsrail hakimiyyəti və Fələstinin HƏMAS hərəkatı dənisişlərdə iştirak etməyi əldə edib və Qəzza zolağında atəşkəs sazişi bağlamağa yaxındır.

Adalet.az TASS-a istinadən xəber verir ki, bu barədə "Bloomberg" agentliyi məlumat yayıb.

Məlumata görə, anklavda atəşkəs indi son bir illə müqavimətədən dəhə real perspektiv kimi görünür. Mənbələr qeyd edirlər ki, bu həftə İsrailin işçi dənisişlərindən atəşkəs planının reallaşdırılması üzərində iş mərhələli şəkildə həyata keçiriləcək və buna ABŞ-nın yeni seçilmiş Prezidenti Donald Trampın vəzifəsinin icrasına başlamasına qədər start verilecək.

Birinci mərhələdə 51 yaşdan yuxarı girovlar, həmçinin qadınlar və müxtəlif xəstəlikləri olanlar HƏMAS-in əsirliyindən azad edilməlidir. Bunun müqabilində İsrail yəhudi dövlətində cəza çəkən fələstinliləri əfv edəcək. Bu mərhələ həmçinin 6-7 həftəlik atəşkəs rejimini və davamlı atəşkəs barədə dənisişlərin başlamasını nəzərdə tutur. Bu müddət ərzində anklav sakinləri üçün humanitar yardım məşənlərinin Qəzzaya buraxılmasına icazə veriləcək.

Səxavət Məmməd

**Suriya parçalanır,
Rusiya üzüsü
buradan çıxır,
Azərbaycan isə...**

Suriyada başlayan proseslər Yaxın Şərqdə baş verəcək prosesləri bir qədər də əlovlandıracıq. Artıq bəzi ərəb ölkələri onların ərazisində də əvvililər olma ehtimalını nəzərdən keçirir və bu yönədə addımlar atır. Əlcəzair Fransa arasında artıq diplomatik toqquşma baş verib.

Əlcəzair hökuməti Fransanı ölkəni qarışdırmaqdır, terror qruplarını maliyyələşdirməkdə ittiham edir. Proseslər onu göstərir ki, digər ərab ölkələri də analoji halda üzləşəcək.

Suriya ilə bağlı yekun qərarın verildiyini demək mümkün deyil. Çünkü bir çox ölkələr Suriyanın vahidliyinin tərəfdarı olsa da, hətta bu bəyanatı verən ölkələr belə parçalanma ehtimalına qarşı hazırlıqlıdır və yaxud bu yönədə addımlar atır.

HəMAS-la toqquşmadan sonra Livan "Hizbullah"ı ilə müharibəyə giren İsrail artıq Suriyadakı qarışılıqlıdan, yiyəsizlikdən istifadə edərək Suriya ərazisini vurmaqla yanaşı, müəyyən əraziləri də işğal edir. Belə ki, artıq İsrail müdafiə naziri işğal etdikləri ərazilərə yerləşmək ilə bağlı orduya əmər verdiyiini açıqlayıb. İsrail bu addımla ən çox yoxluq çəkdiyi su problemini müəyyən mənada həll etmiş olur. İsrail üçün ən uyğun variant Suriyanın parçalanmasıdır.

Çünkü belə bir parçalanma olacağı təqdirdə ərazisini de-yure olaraq da genişləndirə biləcək. Ona görə də İsrail kürd qruplarına ciddi dəstək verir. ABŞ isə dildə Suriyanın bütövlüyünü istədiyiన bəyan etse də, İsrailin atlığı addımlara göz yummaqla mövqeyini ortaya qoymuş olur.

Suriyanın parçalanmasını istəməyən ölkələr arasında Türkiyə, İran, İraqı deyə bilərik. Çünkü kürd dövlətinin yanması mütləq şəkildə bu üç ölkəyə təsrisiz ötüşməyəcək. Türkiyənin B variantı olaraq türkmenləri dəstəkləmək və əslə parçalanma fonunda türkmenlərin dövlət qurması yönündədir. Məsələ ondadır ki, bunun özü belə Türkiyəni təhlükədən qorumaş olmur. Zamanında şə faktoruna qarşı demoqrafiq yerdəyişmələr Türkiyənin əndi ki məqamda baş ağrısına əvvilə bilər. Suriya prosesindən kənarda qalsa da, bu prosesdə mütləq şəkildə İranın müdaxilə edəcəyini görecəyik. Çünkü bu məsələ İranın özünün belə parçalanmasına gətirib çıxara bilər.

Rusiyaya gəldikdə isə ruslar Suriyadakı bazaları Liviya köçürülməkla müşəğuldur. Bu o anlama gəlir ki, Suriyadakı dalğa Liviya ilə yanaşı Afrikanı da vuracaq. Rusiya Afrikada proseslərə hazırlıq olmaq istəyir. "Heyət Təhrir əl-Şam" (HTŞ) lideri əl-Qolani İrandan fərqli olaraq Rusiya ilə əməkdaşlıq edəcəklərinin mesajlarını verir. Düşünürəm ki, əl-Qolani istəsa da, istəməsə da gələcəkdə İranla əməkdaşlığı getməyə məcbur olacaq.

Rusyanın həm fiziki baxımdan, həm də strateji baxımdan Suriyadakı proseslərə qoşulmağa imkanları yoxdur. Ruslar ona görə də üzüsülu şəkildə Suriyadan çıxıb əməkdaşlıq edəcək. Dünyada nə baş verir versin, Rusyanı Ukrayna hədəfindən yayanırmır. Görünür ki, Rusiya qarşısına qoyduğu məqsədə çatmaq üçün bəzi bölgələrdən çəkilmələrə gedəcək. Bu onun rəqibləri üçün göydəndüştür. Ona görə də gedə biləcəkləri qədər getməyə çalışacaqlar.

Mühərribə başlayandan Rusyanın əsas strateji hədəfinin Odessa olduğunu yazmışam. Rusiya bu hədəfə cixxa biləcək-bilməyəcək, bunu yaxın gələcəkdə görecəyik. Bundan əlavə, Rusiya üçün Belarusun təhlükəsizliyi və Cənubi Qafqaz əsas ön plandadır. Belarusa nüvə başlıqlarını verilməsi isə Rusyanın hansı addımlar ata biləcəyi ortaya qoyur.

Rusiya NATO təhdidinə qarşı Suvalki dəhlizini hədəf ala bilər. Suvalki NATO üçün son dərəcə əhəmiyyətli bir dəhliz sayılır. Belarusun nüvə başlıqları ilə silahlandırılmış bu gün üçün yox, məhz bu cür əməliyyatlar üçün nəzərdə tutula bilər.

Dünyada baş verən proseslər isə açıq şəkildə onu göstərdi ki, BMT tam yararsız bir təşkilata əvvilər. Onun Təhlükəsizlik Şurası isə dünya üçün təhlükədir. Dünyada baş verən bütün münaqişələrin altında birbaşa və yaxud dolayı ilə Təhlükəsizlik Şurasının üzvləri çıxır. Ona görə də yenilənən dünyada BMT də, elə onun Təhlükəsizlik Şurası da yenilənməli olacaq. Böyük ölkələr onsuza də köhnə qanunlarla idarə olunmurdu, artıq regional güclər və kiçik dövlətlər də köhnə qanunlarla hərəkət etmək niyyətində olmadığını ortaya qoyur. Bu şərtlərdə sülhün, nizamın gələcəyini gözləmək məntiqli deyil. Böyük mühərribə qəcilməzdir.

Azərbaycan da hərbi gücün artırılması yönündə addımlar atır. Dünyada baş verənlər baxıqdə bunu anlamaq olur. Ancaq bunun cəlbəcəciliklə etmək lazımdır. Vətən, millət bir yerə qədərdir. Kadrları əldə saxlamaq isə son dərəcə ənəmlı məsələdir...

Qulu Məhərrəmli: "Media Savadlılığı sosial şəbəkələrdə və KİV-də davranış tərzini müəyyənləşdirir"

Xəbər veridimiz kimi, bu gündən etibarən ölkədə "Media Savadlılığı" Həftəsi - start verilib. Media Savadlılığı nə deməkdir? Media Savadlılığı üçün nə etməliyik? Axi bu Media Savadlılığı nə deməkdir?

"Media Savadlılığı" ilə bağlı Adalet.az-in suallarını tanmış telejurnalist və publisist, professor Qulu Məhərrəmli cavablandırır. Media eksperti bildirir ki, bu gün, elbette ki, Media Savadlılığı informasiya işi sahəsində əsas trendlərdən biridir: "Biz savadlılıq deyəndə, adətən insanlar oxumaq, yazmaq qabiliyyətini öyrənmək, məsələn tarix, fizika, riyaziyyat, informatica və sairin nəzərdə tutur. Bu istiqamət olaraq doğrudur.

Amma media savadlılığı deyəndə birinci növbədə kültəvi informasiya vasitələrində, mediada yayılan məlumatları qiymətləndirmək səriştiyi nəzərdə tutulur. Yəni, insanların bəlli bir səviyyəsi olmalıdır ki, o, mediada yayılan məlumatları qiymətləndirə bilsin: Məlumat doğrudur, yalandır, nə məqsədə yayılır, bunun mənbəyi necədir, nə dərəcədə mötəbərdir və sair. Ona görə də media məlumatlarının qiymətləndirməsi media savadlılığının əsas məqsədidir.

Professor qeyd edir ki, media savadlılığı həmdə sosial şəbəkələrdə davranış tərzini müəyyənləşdirir: "Yəni, bunun üçün bizim media savadlılığını derinləşdirməyə ona görə ehtiyacımız var ki, biz fərdi məlumatlarla sosial mediada yayılan məlumatları fərqləndirə bilək. Bir var, siz kimsəsə mesaj yazırsınız, onu

bir nefer oxuyur, bir də var ki, sosial şəbəkədə status yazır-sınız, onu 5 min, və yaxud 10 min nefer görür, oxuyur. Ona görə də bunların arasındakı fərqi bilmək, informasiyanın ictimai arenaya çıxışının məsliyyətini anlamaq, onunla necə davranışla bağlı artıq həm araşdırma işləri ap-

lendirmək, məqsədyönlü kommunikasiya məlumatını arasında bilmək, media istehlakçısının ayrı bir auditoriya üçün media savadlılığının nə olduğunu anlatmaq və s. bunlar çox vacibdir. Ona görə bizzət bununla bağlı artıq həm araşdırma işləri ap-

ışlımeliyik? Bunlar önemlidir. Xüsusən, konfliktli məsələlərdən yazılırsa, tərəflərin hamisini mövqeyini verməliyik. Bunlar bir başa media peşəkarlığı, jurnalist peşəkarlığı ilə bağlı olan məsələlərdən ki, biz burda həm tələb olunan peşəkarlıq standartlarını gözləmeliyik, həm etik qaydaları gözləmeliyik, həm hüquqi aspektləri dəqiq öyrənmeliyik. Məhz bu nüansların köməkliyi ile məlumatlı-rımıza müəyyən bir keyfiyyət asılmalıdır. Media savadlılığı bu baxımdan bu sadaladıqlarımızı özündə ehtiva edir.

Qeyd edək ki, Medianın inkişafı Agentliyinin (MEDİA) təşkilatçılığı, aidiyəti dövlət və özəl qurumların, akademik məəssisələrin, media və vətəndaş cəmiyyəti institutlarının tərəfdəşligi ilə 16-22 dekabr tarixlərində keçiriləcək heftə çərçivəsində maarifləndirmə tödbirlərinin həyata keçirilməsi mediada və sosial şəbəkələrdə media kampaniyalarının icrası, podkastların yayımı, Bakı və regionlarda fərqli hədəf qruplarına yönələn təlimlərin, həmçinin vebinar və mediaturların təşkili, "ASAN Radio"da "Smart Media" layihəsinin icrası, media və kommunikasiya istiqaməti tədris edən akademik heyət üçün TOT programlarının keçirilməsi, "media-literacy.media.gov.az" platformasında onlayn kursun istifadəyə verilməsi, ənənəvi "Media Savadlılığı" Konfransının təşkili nəzərdə tutulur.

Əntiqə Rəşid

Qarabağı könüllü tərk edən ermənilərdən "qəbəqdəngəlməşlik": "Təzminat" tələb edirlər

Ötən ay Ermənistən xüsusi tapşırıqlar üzrə səfəri Edmond Marukyan sensorial bir açıqlama verdi. Bildirdi ki, adının istəməyen bir Azərbaycan rəsmisi rəsmi Bakı Azərbaycanın 30 ilə yaxın işğal altında saxlanılmış 7 rayonuna görə Ermənistandan 1 trilyon dollar təzminat tələb etmək niyyətindədir. Marukyan onu da vurğulamışdı ki, Azərbaycan həmçinin həmin rayonların enerji resurslarının istifadəsinə görə də Ermənistandan kompensasiya almaq istəyir. Düzdür, məlum məsələ ilə bağlı Bakının rəsmi mövqeyi hələ açıqlanmasa da, artıq ermənilərin "kürkünə birə düşüb".

Adalet.az xəbər verir ki, ermənilər "şələ məni basınca, mən şələni basın" atalar sözünə istinad edərək "ciddi addımlar" atmağa qərar veriblər. Beləki, ötən gün - 15 dekabr "Armenia Marriott

mehmanxanasında "Ödalet sözü" partiyasının sədri Albert Movsesyan və partiyasının rəhbərliyi, eləcə də işçi qrupunun üzvləri ilə Qarabağı könüllü tərk edən ermənilərin (texminen 1700 nəfər) görüşü keçirilib.

Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinə iddia hazırlamaq üçün Qarabağı tərk edən ermənilərin (texminen 1700 nəfər) görüşü keçirilib.

daşınmaz əmlakının mövcudluğunu təsdiq edən erizə və sənədləri toplanır.

Erməni mediası yazır ki, dəyəmiş ziyanın ödənilməsini Azərbaycan dövlətindən tələb etmək üçün artıq addımlar atılıb:

"Qeyd edək ki, birinci mərhələdə 1500-ə yaxın erməninin müraciəti toplanıb. İclasda iştirak edənlər iki ay

erzində görülmüş işlər və gələcək planlar barədə məlumat verilib.

Görüş zamanı "Ödalet sözü" partiyasının rəhbər orqanının üzvləri xatırladıb ki, bir qrup hüquqşunas könlükük əsasında "Ödalet sözü" partiyasının dəstəyi ilə Qarabağı tərk edən ermənilərə qarşı Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə iddia hazırlayırlar".

Qeyd edək ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 2022-ci ildə, çıxışlarının birində demişdi ki, təzminat məsələsi var. Biz təzminat tələb edirik. Bu məsələni beynəlxalq arenada qaldırmaqdə bizə kömək etmək üçün artıq beynəlxalq təsisatları, hüquqşunas qrupları cəlb etmişik. Beleliklə, planlar bundan ibarətdir. Düşüñürəm ki, gələn ilin programı üçün biz əməkdaşlığını yaranmış bu mühüm realliga uyğunlaşdırılmalıdır".

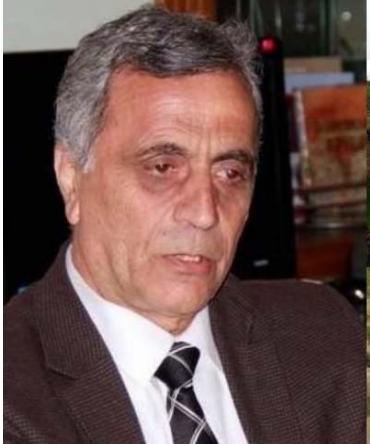
Əntiqə Rəşid

ƏDALƏT •

20 dekabr 2024-cü il

Erməni mediası və digər "mədəni və tarixi abidələrin qorunması" fondu kimi fəaliyyət göstərən "Geghard" Fondu iddia edir ki, Xocavənd rayonunun Soskəndi ərazisində yerləşən xristian monastırı Amaras "qədim erməni xalqı"na məxsus "erməni mədəni irsi"dir.

tur, həm əsəb... Ermənistən və onun havadarlarının, Qarabağ sakinlerinin mürekkeb inanclar kompleksini genetik elementlərə parçalamaq, onları kökündə qoparıb yaranan boşluqları ermənilərlə doldurub "erməni xalqı" adlı yeni millet "formalaşdırmaq" planını birinci Qarabağ müharibəsin-

Professor: "Özləri də bilir ki, Amaras monastırı "qədim erməni abidəsi" deyil, amma saxtakarlıq genlərindədir..."

1813-28-ci illərdə havadarları Rusiya tərəfindən Qafqaza köçürürlən hay tayfalları Amaras tikilən vaxt - IV əsrə Azərbaycanda olmadıqlarını bildiyi haldə həyasiqliqla bələ bir iddia ortaya qoyular.

Erməni mediası yazır: Amaras orta əsr Ermənistənin ən əhemmiliyəti monastr komplekslərinən biridir. V əsr tarixçisi Pavstos Buzandın yazdığına görə, Amarasda Müqəddəs Qriqoris Kilsəsi IV əsrin əvvəllərində işıqlandırıcı Qriqor tərəfindən tikilmiş, erməni tarixçisi Movses Kəlankatlıyyə görə, o burda dəfn edilmişdi və onun nəvəsi Qriqoris tərəfindən tikinti tamamlanmışdır.

V əsrin əvvəllərində Mesrop Maştots burada Artsaxın ilk məktəbinə əsasını qoyma. Amaras Artsax-Utik bölgəsinin ruhani və yepiskop mərkəzlərindən biri idi. Əsrlər boyu monastır bir neçə dəfə xarici işgalçıları tərəfindən dağdırılıb. 15-16-ci əsrərdə burada çoxlu erməni əlyazmaları yazılmış və köçürülmüşdür. 2023-cü ilin sentyabrında Amaras Azərbaycan ordusuna tərəfindən işğal edilib. Artsax və Utik ermənilərinin mənəvi-mədəni mərkəzlərindən biri olan Amarasın Bun Ağvank ərazisindən kənardə olsa belə, necə "Ağvank" mədəni struktur ola biləcəyini təsəvvür etmək mümkün deyil".

Əslində isə məsələ heç də ermənilərin iddia etdiyi kimi deyil. Milli-mədəni dəyərlər üzrə tədqiqatçı, Beynəlxalq Memarlar Akademiyası Moskva şöbəsinin professoru,AMEA A.Bakixanov adlına Tarix İnstitutunun əməkdaşı Faiq İsmayılov ermənilərin bu dəfəki iddiası ilə bağlı Adalet.az-in suallarını cavablandırır:

- Hörmətli Professor, məlumatdur ki, Amaras monastırının tikilmə tarixi ilə hayların Qafqaza köçürüldüyü tarix üstüste düşmür...

- Ermənilərin indiyə qədər normal bir iddiasına rast gəlmək mümkün deyil. Ele bu iddiası da digər iddiaları kimi gülünç və eyni zamanda qəzəbləndiricidir. Amaras hara, erməni hara? - deyirsən və həm adamı güləmək tu-

dən sonrakı 30 ildə, dünya güclərinin tesiri ilə qondəm oldu. Hətta 2020-ci il 44 günlük Qarabağ müharibəsindən sonra da Rusiya, Fransa Amerika kimi dövlətlər tərəfindən açıq şəkildə Qarabağ ermənilərinə hansıa status verilməsi barədə Azərbaycana davamlı təsirlər göstərilməyə başlandı. Hazırda bunu hiss etməyən yoxdu. ABŞ, Fransa kongresmenlerinin, Al üzvlərinin Ermənistən bütün saxtakarlıqlarını destekleməsi də dediyimizə səbətdür.

- Faiq müəllim, ermənilərin müsəlman azərbaycanlılara qarşı kilsə, monastır, məbəd iddialarının dünya ictimaiyyəti tərəfindən qəbul edilməsindən amili əsas rol oynayır mı?

Məsələn, ermənilər bir çox məqalələrində "müsəlmana kilsə tikmək nə lazımlı id" fikirlərə Azərbaycanı dərinən tanımayan başqa ölkələrin ictimaiyyətini çəsdirirmi?

- Dünyanın tarixdən xəbəri olan qismi bilir ki, Azərbaycan ərazisində İsləm dini VII əsrə yaşılib.

Ona qədər Azərbaycanda, Qarabağda xristianlıq olub və təbii ki, xristian məbədləri de olub. Qarabağın qədim tarixinde xristianlığın da digər dinlər kimi formalaşması ermənilərə öz çirkin niyyətlərini heyata keçirməyə müyyəyen əsaslar yaradıb. Amma müyyəyen fərqlər var. Qarabağın xristianlıq tarixinde, xristianların dini etiqadlarının, dini simvollarının, ibadət qaydalarının, kilsə və monastırların memarlıq quruluşları ermeni toplumunun dini etiqadlarına və memarlığına uyğun gelmir.

İşğal dövrü, Qarabağdakı xristian dinini mənimsemək üçün ermənilərə, kilsə və monastırların formalarını dəyişmək ya da uçurdub yerlərində yenilərini tikmek üçün külli miqdarda pul vəsiti ödənilirdi, layihələr həyata keçirildilər.

Ermənilərin işğal dövrü Qarabağda 104 məbəd,sovme və baziilikani əsəssiz olaraq, kilsə adlandırıb onların 59-nu tanrı anasının adına bağlamaları xristian dininə hörmətsizlikdən başqa bir

şey deyildir. Ermənilər işğal dövrü dini ibadətgah olmayan bütün abidələr üzərində xaç şəkilləri cizir, erməni dilində ayınlar yazıvə dövrü metbuatda erməni kilsəsi və ya erməni monasr kimi təqdim edirlər.

Məhz bu səbəblərə görə, indi Qarabağdan uzaqda olsalar da Amaras və digər qədim alban abidə və məbədlərinə iddiaları var.

- Yəqin ki, "dəyişdirilmə" hoqqası Amaras üzərində daha geniş aparılıb ki, ermənilər bələ inamla "bizim Amaras" deyirlər.

Əslində ermənilər özünün olmadığı hər şeye "bizim" demək-dən utanmayan bir toplumdur. "Bizimdir" deməyi, saxta haray-həşir salmağı, özünüküləşdirməyi heç bir toplum erməni qədər mükəmməl şəkilde bacarmaz. Amaras monastırını isə 1992-ci ildə Qarabağı işğal etdik-

dən sonrakı 30 ildə, dünya güclərinin tesiri ilə qondəm oldu. Hətta 2020-ci il 44 günlük Qarabağ müharibəsindən sonra da Rusiya, Fransa Amerika kimi dövlətlər tərəfindən açıq şəkildə Qarabağ ermənilərinə hansıa status verilməsi barədə Azərbaycana davamlı təsirlər göstərilməyə başlandı. Hazırda bunu hiss etməyən yoxdu. ABŞ, Fransa kongresmenlerinin, Al üzvlərinin Ermənistən bütün saxtakarlıqlarını destekleməsi də dediyimizə səbətdür.

- Faiq müəllim, ermənilərin müsəlman azərbaycanlılara qarşı kilsə, monastır, məbəd iddialarının dünya ictimaiyyəti tərəfindən qəbul edilməsindən amili əsas rol oynayır mı?

Məsələn, ermənilər bir çox məqalələrində "müsəlmana kilsə tikmək nə lazımlı id" fikirlərə Azərbaycanı dərinən tanımayan başqa ölkələrin ictimaiyyətini çəsdirirmi?

- Dünyanın tarixdən xəbəri olan qismi bilir ki, Azərbaycan ərazisində İsləm dini VII əsrə yaşılib.

Ona qədər Azərbaycanda, Qarabağda xristianlıq olub və təbii ki, xristian məbədləri de olub. Qarabağın qədim tarixinde xristianlığın da digər dinlər kimi formalaşması ermənilərə öz çirkin niyyətlərini heyata keçirməyə müyyəyen əsaslar yaradıb. Amma müyyəyen fərqlər var. Qarabağın xristianlıq tarixinde, xristianların dini etiqadlarının, dini simvollarının, ibadət qaydalarının, kilsə və monastırların memarlıq quruluşları ermeni toplumunun dini etiqadlarına və memarlığına uyğun gelmir.

İşğal dövrü, Qarabağdakı xristian dinini mənimsemək üçün ermənilərə, kilsə və monastırların formalarını dəyişmək ya da uçurdub yerlərində yenilərini tikmek üçün külli miqdarda pul vəsiti ödənilirdi, layihələr həyata keçirildilər.

Ermənilərin işğal dövrü Qarabağda 104 məbəd,sovme və baziilikani əsəssiz olaraq, kilsə adlandırıb onların 59-nu tanrı anasının adına bağlamaları xristian dininə hörmətsizlikdən başqa bir

Söhbəti apardı:
Əntiqə Rəşid

Jurnalistlərin gəlirlərinin 75%-i vergidən azad ediləcək

Jurnalistlərin əldə etdikləri gəlirlərin 75 faizi hər hansı şərt tətbiq edilmədən gəlir vergisindən azad ediləcək.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə məsələ Milli Məclisin iclasında müzakirə edilən Vergi Məcəlləsinə teklif edilən dəyişiklikdə əksini tapıb.

Layihəyə əsasən, jurnalist fəaliyyəti ilə məşğul olan və həmin fəaliyyət növündən təqvim il üzrə əldə etdiyi gəlirlərin (xərclər nəzərə alınmadan) həcmi 45000 manatadək olan fiziki şəxslərin həmin fəaliyyətdən əldə etdikləri gəlirlərinin 75 faizi gəlir vergisindən azad ediləcək.

Qeyd edilib ki, 01.01.2024-cü il tərixdən Vergi Məcəlləsinin 102.1.30-cu maddəsində nəzərdə tutulan güzəştəndən də istifadə edə bilmirlər. Bu səbəbdən bezi xidmət sahələri üzrə fəaliyyət göstərən sahibkarların illik dövriyyəsinin həcmi 45 min manatadək olan mikro sahibkar fiziki şəxslər münasibətdə ədaləti vergitutmanın tətbiq edilməsinin təmini məqsədilə həmin şəxslərin əldə etdikləri gəlirlərin 75 faizinin hər hansı şərt tətbiq edilməsi (3 işçi və məcburi dövlət sosial siyorta haqları üzrə borcu olmayan mikrosahibkarlıq subyekti olan fərdi sahibkarların sahibkarlıq fəaliyyətdindən əldə etdikləri gəlirlərin 75%-i gəlir vergisindən azad ediləcək. Bir sıra fərdi peşə fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslər vardır ki, onlar əhaliyə deyil, digər vergi ödəyicilərinə xidmət göstərdiklərindən sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi ola bilmirlər. Həmin şəxslər fərdi qaydada fəaliyyət göstərdikləri

üçün Vergi Məcəlləsinin 102.1.30-cu maddəsində nəzərdə tutulan güzəştəndən də istifadə edə bilmirlər. Bu səbəbdən bezi xidmət sahələri üzrə fəaliyyət göstərən sahibkarların illik dövriyyəsinin həcmi 45 min manatadək olan mikro sahibkar fiziki şəxslər münasibətdə ədaləti vergitutmanın tətbiq edilməsinin təmini məqsədilə həmin şəxslərin əldə etdikləri gəlirlərin 75 faizinin hər hansı şərt tətbiq edilməsi ilə bağlı Vergi Məcəlləsinə dəyişikliklər edilməsi təklif edilir. Bu Qanun qəbul ediləcəyi halda 2025-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə minəcək. Müzakirələrdən sonra məsələ səsverməyə qoyularaq III oxunuşa qəbul edilib.

Nicat

və Kosovadakı missiyalarında xidmət edib, elecə də Almaniyanın Əfqanistandakı səfirliyinde polis müşaviri olub.

Amma almanın təyinatı faktı Berlin və Parisin razılışdırılmış oyununun nəticəsidir, çünkü bu mərhələdə Fransa kölgədə qalmak istəyir. Halbuki Fransa nümayəndəsi Şarl Fris Al tərəfindən həyata keçirilən bütün əməliyyatların kuratorudur. Üstəlik, Al missiyasının alman komandirindən başqa, missiya əməkdaşlarının böyük əksəriyyəti də elit bölmələrin istefadə olun hərbiçiləri və müxtəlif Qərb ölkələ-

Sərhəddimizdəki Al -in qərargahı "ziyarətgah"da dönüb: Bu dəfə Hollandiyalı səfir

Son bir ayda Avropa ittifaqının Azərbaycan - Ermənistən şəhərinin Ermənistən tərəfindən fəaliyyət göstərən məlki müşahidə missiyasının durduğu ərazi əməlli-başlı "ziyarətgah" açıvılıb.

Adalet.az xəbər verir ki, bu dəfə "ziyarətgah" in qonağı Niderland səfiri Marike Monroy Vinter olub. O, Avropa ittifaqının (Al) Ermənistandakı müşahidə missiyasının ofisində olub.

Məlumat missiyanın "X" sosial şəbəkə səhifəndə paylaşıllı: "Niderlandın Ermənistandakı səfiri Marike Monroy Vinter Al missiyasının ofisində qəbul etmək şərəfdir. Səfir missiyanın yerlərdə fəaliyyəti ilə bağlı məlumatlandırılıb, Niderland heyeti ilə görüşüb və Xaçık kəndi ərazisində patrul xidmətinə qoşulub".

Daha çox hərbi xarakter daşıy 209 nəfərdən ibarət Al missiyasında 7 Niderlandlı nümayəndə çalışır.

Yeri gəlmişən, missiyanın rehberi kimi 2020-ci ildən bu yana Şutqart şəhərinin polis idarəsinin rəisi olan alman Markus Ritterin təyin edilməsi də təccüb doğuracaq məqamlardandır. Ritterin "əmək fəaliyyəti" isə onun polisden çox hərbçiyə bənzədiyiğini göstərir: o, Al-nın İraqdakı məsləhət missiyasına rəhbərlik edib, Al və BMT-nin Cənubi Sudan, Gürcüstən

rinin mövcud keşfiyyatçılarından.

Qeyd edək ki, Niderlandın (Hollandiya) bezi münasibəti bizi təccüb-ləndirmədi. Çünkü, Hollandiya saxta erməni soyqırımı təqib etməyən Niderland parlamenti 2018-ci ildə növbəti dəfə saxta soyqırım məsələsinin müzakirəyə çıxardı və parlament həmin hadisələri "erməni soyqırımı" kimi tanıdı.

Katırladaq ki, dekabrın 9-da Fransanın Ermənistandakı səfiri Olivye Dekotini Al missiyasının baş qərargahında olub. Dekotini Azərbaycanla həmsərhəd bölgəyə dəfələrlə gelib və Al missiyasına öz dövləti adından dəstəyini nümayiş etdirib.

Bundan əvvəl isə -noyabrın 26-də Ermənistanda səfərdə olan Polşa Prezidenti Andrey Dudanın Naxçıvanla sərhədə - Arazdəyənə gedərək Al missiyasının "binokl tamaşası"nda iştirak etməsi Qərbin əraziyə axınıni göstərdi. Bununla Qərb demek istəyir ki, Al missiyasını orda saxlamaqdə maraqlıdır.

Əntiqə Rəşid

Faiq QISMETOGLU
faiqqismetoglu@box.az

Köhnə dostlar, gəlin təzə dost oldı...

Ataların gözəl bir deyimi var: "Hər şeyin təzəsi, dostun köhnəsi". Cox unikal deyimdir. Ən azından ona görə ki, köhnə dostlar on illərin sınağından çıxır və bulaq suyu kimi dupduru olur. Və burda xəyanət, etibarsızlıq, çörəyi tapdamaq, keçmişə hörmətsizlik ola bilmez! Çünkü köhnə dostlar gün işığı kimidi, hərə getsək, bizi isidəcək!...

Mənim də belə bir ailəvi dostum olub. O dost ki, bir tike çörəyimizi iki yerə bölmüşük. BDU-da oxuyanda beş il bir otaqda qalmışiq. Xanoğlan Ağayev universitetin filologiya, mənsə jurnalistika fakültəsində təhsil alırdıq. Xanoğlanın bal kimi şirin səsi vardi və həddindən artıq yaraşıqlı oğlan idi. Onun hesabına o qədər qəşəng qızlarla tanış olmuşam ki! Qızlar onun dərdindən ölü, amma o, heç birinə yaxın durmazdı. Universitetdə keçirilən bir neçə tədbir televiziya ilə canlı yayımlanırdı. Və konsern programında da Xanoğlan "Məhsulümuz bol olsun" mahnısını çox gözəl ifa edədi! Onuna taleyimiz bir-birinə bənzeyirdi; o da, mən də eyni ildə, eyni ayda və eyni gündə anadan olmuşduq. Böyük qardaşlarım Qurban və Ağamoğlan da eyni ildə dünyaya gəlmişdi. Hətta maşınlarımızın nömrəsi də eyni idi...

Mənim dostlarım Xanoğlan, Ağamoğlan, Ələfsər Məsallı rayonunun Bədəlan kəndinin Dəmirçi məhələsində idi. Rayonda sayılıb-seçilən Hüseyin kişinin nəvələriyidilər. O Hüseyin kişi ki, ağayanılığına və var-dövlətinə görə cənub bölgəsində barmaqla göstərilirdi, amma uşaqlar bu var-dövlətin arxayınları, oxuyar, savad qazanar, əxlaq və tərbiyələri ilə seçilərlər. Onlar bizim xeyrimizə-şərimizə gələr və biz də onlara gedərdik. Xanoğlanın toyunda qardaşım Elxan, mən və əmim oğlu İñşallah onlara getmişdim. Toyu da Baloğlan Əsrəfov aparırdı. Onlar da qardaşım Elxanın toyunda bizim sevincimizə şərək olular. Və o vaxtdan uzun illər keçib. İndi na Xanoğlan və onun qardaşı Agamoğlan, babası Hüseyin kişi var, na də mənim iki qardaşım - Qurban və Elxan! Onlar Allahın dərəgahına qovuşublar, yerləri Cənnət olsun! Amma Hüseyin kişinin yurdunda Ələfsər, Qismət kişinin yurdunda mən varam. Və dostluğumuz bu gün də davam edir. Ələfsər müəllimin cavan olduğunu baxmayaraq, çox ağayana, aşsaqqal və müdürük bir ziyalidir. O, respublikamızda tanınan, yeri görünən bir oğlandı. Dostluğa, çörəyə sədəqətlə bir qardaşdır.

Mən Hüseyin kişinin ocağının və qardaşlarının qoxusunu ondan alıram. Ələfsər qardaşımızı görəndə elə bil ki, Xanoğlanı, Ağamoğlanı görürəm və yadına o gözəl anlar düşür; həm sevinir, həm də kövrələrəm və deyirəm ki, səni verənən şükür, min oğula dəyirsən. Dostum Ələfsər müəllimin iki gözəl, ağıllı övladı var və hər ikisi də xaricdə təhsil alıb. Oğluna babası Hüseyin kişinin adın qoyub. Və Hüseyin də el aşsaqqalı Hüseyin kişiyə çox oxşayır. Onun kimi zəhmətkeş, ağıllı və uzaqqorən gəncidir, Allah saxlasın!

Yazımı xalq şairi Musa Yaqubun bir bənd şeiri ilə təmamlamaq istəyirəm:

*Loxmamızı yarı bölib yeyərdik,
Bir-birimizin köynəyini geyərdik,
Süfrəmizi daş üstündə göyərdik,
Köhnə dostlar, gəlin təzə dost ola...*

Cıraklı avtomobil nömrələri...

Yağlılı və qarlı havalarda yollarda hərəkət edən nəqliyyat vasitələrinin nömrələri cırkənir.

Təbii ki, qeyri - sabit havalarda avtomobillərin dövlət nömrə nişanlarının çırıldanması normaldır. Amma o normal deyil ki, bir çox sürücülər günlərlə, həftələrlə nömrələri təmizləmir və avtomobiləri çırkı vəziyyətdə idarə edirlər. Bu isə birmənalı olaraq qanun pozuntusu deməkdir. Bununla yanaşı, nəqliyyat vasitələrini cıraklı nömrələrlə idarə edənlər hər hansı bir hadisə töredərən onları axtarıb tapmaq çox çətin olur. Hətta belə avtomobillərlə piyadani vurub qaçanlar da az deyil.

Bakı Şəhər Baş Dövlət Yol Polisi idarəsinin ictimaiyyətə əlaqələr bölməsinin rəisi, polis kapitanı Təgrul Nəsirli deyir ki, hər bir sürücü nəqliyyat vasitəsini, eləcə də onun nömrələrini təmiz saxlamağa borcludur. Xüsusiələ də yağılı- yağmurlu havalarda avtomobillərin dövlət nömrə nişanlarını tez-tez çırıldırı.

Ona görə də sürücülər cırıklənmiş nömrələri vaxtında təmizləməli, özləri üçün əlavə problem yaratmamalıdır. İnzibati Xətalar Məcəlləsində cıraklı nömrələrə görə, sürücülər məsuliyyəti cəlb edilir və cərimə olunurlar. Sürücülərə bir daha tövsiyə edirik ki, idarə etdikləri nəqliyyat vasitələrinin dövlət nömrə nişanlarını təmiz saxlaşın və qanunlara hörmətlə yanaşınlar!

EMİL FAİQOĞLU

Müəllimlər niyə məktəb direktoru olmağa can atırlar?

Hər bir bir müəlli-min direktor olma-sında heç bir qəba-hət yoxdur.

Qəbahət ondadır ki, direktor olmaq istə-vərənələr təhsildən çox var- dövlət qazanmaq istəyi maraqlandırır. Onları maraqlandırır ki, bir neçə ev alıslar, təzə maşınlar əldə et-

sinlər. Bir sözlə, öz bizneslərini qururlar. Məktəb direktoru var ki, təqaüdə çıxanda dörd- beş obyekti olur və rahat oturub, hemin biznesini idarə edir. Ve mən hələ evlərinin sayını demirəm.

Heç məktəb direktorunun da dörd mərtəbəli evi olar? Biri soruşturur ki, ay müəllim, bu dörd mərtəbəli evi hansı pulla tilkidi? Xüsusile de Bakıda məktəb direktorları böyük imkana malikdir. Ona görə də çoxları direktorluğa can atırlar. Əksər direktorlar da qadınlardır. Her hansı məktəbə yurnalistic daxil olması çətin bir məsələdir. Kimsə, ora gira bilər, ancaq məktəb direktorunun razılığı ilə! Heç rayon məktəblərinə də hər adam daxil ola, bilməz. Çünkü hər məktəbdə qapının ağızında Ərbəzəngi kimi bir mühafizəçi qoyublar. Əger kimse, direktorunun icazəsi olmadan içəri keçse, direktor o mühafizəcini ele hemin gün işdən qovar.

Bəzi məktəb direktorlarının əlləm- qəlləm işləri bu gün də davam edir. Sovet dönməndə məktəb direktoru olmağa çox müəllimin maraqlı yox idi. Ona görə ki, məktəblərdə indiki kimi pul yerləri görünmürdü. Və yuxarılardan gelib məktəb direktorunu kollektivdən seçirdi. Amma indi kimi dindirsən direktor olmaq isteyir. Belə ki, bu vəzifədə pul var.

Bir gün həmin məktəbdə müəllim işləməyən kollektivə direktor təyin edilir. Ona görə də yeni direktorla müəllimlər yola getmir və narazılıqlar yaranır. Və nə vaxta qədər ki, indiki metodla məktəblərə direktor təyin edilir, kollektivin rəyi nəzərə alınır, yeni direktorlar da məktəbə biznes maraqlı ilə yanasır, bu narazılıqlar davam edəcək!!!

Hər yanda bir pişik...

Mənə elə gelir ki, heyvanlar arasında ən böyük sevgi pişiklərədir. Deyə bilərsiniz ki, bəs ceyran, maral, cüyür? Bəli, onlara da, sevgi böyükdür, amma pişiklər qədər deyil. Ən azından ona görə ki, bu heyvanları insanlar ən nadir halda- ya qoruya, ya da ki, zooparkda görürlər. Ancaq pişikləri hər yerdə, hər binada, hətta metroda belə görmək olur. Və pişiklər də insanların sevgisine öyrəşiblər. Adam görən kimi, onun ardınca düşürlər. Bilirlər ki, ya yemək verəcəklər, ya da basını tumarlayacaqlar. Metro-nun "Xalqlar dostluğu" stansiyasının girişini də bir dilənci arvad var.

Ona verilən qəpik-quruşla pişiyə yemək alır, soyuq havada pişiyi paltarına büküb, qucağına alır. Yağan yağışdan bir damcı bele pişiyin üstüne düşmür. Bu diləncin pişiyə sevgisi! Sosial şəbəkədə bir görüntüsü yayılıb, bir adam pişiyi vurur. Yaxşı iti başa düşürük, o, adamı tutu bilir, bəs puşiyin gūnahı nədir? Pişik ki, insanlara sevgi verir.

Deməli, her adamaxa heyvanlara qarşı sevgi yoxdu. Amma əksər insanda bu sevgi var! Və onu də yaddan çıxarmayaq ki, bəzi insanlardan sahiblərinə heyvanlar daha sədəqətlidir!!!

Canavarlar heyvanları yedi doymadı, indi də insanları yeyir...

Sovet dönməndə canavarlar çox olanda, tövleyə girib, heyvanları parcalayıda və bir neçə qoyun- quzunu götürüb aparanda insanlara icazə veririldilər ki, canavarları gülləsəlinər.

Hətta öldürülmiş bir canavarın derisine görə, ovçulara hər bir dəri üçün elli manat pul veriliirdi. Amma indi, canavara güllə atmaq olmaz. Canavarlar güllə tövleyə girir, yediyini yeyir, apardığını aparır, ancaq onu vurmaq, gülləmək qadağandır. Havalarda soyuyanda isə canavarla ac olduğu görə sürü halında kəndlərə, heyvanlara hücum edir. Yenə onların qurbanları o yaziq heyvanlar olur. Bundan ziyan görən eliqabarlı, min bir əziyyətlə mal-qoyun saxlayan insanlar olur. Kənd adamları ümidiyərən mal-qaraya bağlayırlar, bunu da canavarlar güllə

əllərindən alır. Artıq canavarlar heyvanlarla kifayətlənmeyib, insanları yemek istəyir. Bir neçə gün bundan əvvəl Şəkidə canavar uşağını məktəbə aparan adama hücum edib. Onun qocalığı neticesində uşaqa bir şey olmayıb, amma canavar kişini bir neçə yerdən yaralayıb. İkinci hadise yene Şəkidə baş verib və yene canavar başqa bir insana hücum edib və ona da xasərət yetirib. Hər iki insan xəstəxanaya yerləşdirilib və onlara quduzluq eleyhinə zərdəb vurulub. Biz deyəsən, canavarların nazi ilə çox oynayıraq, ha! Nə gözləyirik?! Bəlkə onu gözləyirik ki, canavarlar bir neçə adamı yesin ondan sonra hərəkətə gələk?! Havalarda get-gedə daha da soyuyur, hələ hücumlar çox olacaq. Nə vaxta qədər ki, insan ölümü olmayıb, əlaqədar qurumlar ciddi addimlar atmalıdır. Dündür, canavarlar qiyəmtlidir, amma insan hayatı onlardan qat-qat dəyərlidir. Əlaqədar qurumlar bunu heç vaxt yaddan çıxarma-malıdır!!!

Saxta diplomlar

Ölkəmizdə saxta diploma işləyən çoxlu sayıda vəzifəli şəxsler var.

Ümumtəhsil məktəblərində diaqnostik qiymətləndirmə keçirilərken saxta diploma fəaliyyət göstərən yüzlər müəllim aşkarlandı. Onların eksəriyyəti təhsil sahəsindən uzaqlaşdırılsa da, bu gün də saxta diplom işləyən müəllimlər var.

Sadəcə olaraq onların arxası olduğuna görə, məktəb direktorları və Regional Təhsil idarələrin rəhbərləri onların fəaliyyətinə göz yumurlar. Və bir də saxta diploma işləyən tekçə müəllimlər deyil ki. Elə çoxlarının gözü müəllimlər görüb. Bu gün hansı ixtisas sahibini tərpətsən orada saxta diplomi kadrılar üzə çıxar. Şəhiyyə, mədəniyyət, iqtisadiyyat, hüquqmühafizə orqanlarında çalışanların diplomi yoxlanılsa, çox nöqsanlar üzə çıxar. Və bu gün şəhiyyənin müxtəlif sahələrdə işləyən hekimlərin diplomi yoxlanılmasına böyük ehtiyac var. Hərə bir kurs açıb və dörd - beş ay təhsil verir, sonra da kursu bitirənlər bağlı ya diplom, ya sertifikat verir. Ki, bu adam tibb işçisidir. Onları da dövlər və özəl xəstəxanalar işə götürür. Heç adı ixtisas dəyişme de düzgün aparılmır.

Belə ki, terpevt altı ay kurs keçir, kardioloq olur. Belə karidioqlar da pasiyentlərin başına oyun açır. Hansı ixtisasda yaxşı pul qazanmaq olursa, ikinci ixtisas kimi çoxları o yolu seçir. Ve nəticədə xoşagəlmez bir veziyət yaranır! Bir sözə, təhsil işçiləri kimi, digər peşə və sənət sahiblərinin diplomi yoxlanılmalıdır. Ki, görək, onların diplomi saxtadır, yoxsa, qanuni!!!

Yundan ucuz heç nə yoxdur

Sovet

dönməndə hər şeydən baha yun idi. Hətta o vaxtlar hər bir kolxoz və sovxo-zun yun planı vardı. Və bu gün planını doldurmayan vəzifə sahibləri tutduqları yerde qala bilməzdilər; ya onları işdən çıxarar, ya da töhmət verədilər. Kəndimizin kolxoz sədri Nuğay kişi qapı-qapı gəzib yalvarar deyərdi ki, başınıza dönüm, hökumət bir az yun təhvil verin! Kəndimizin də camaatı onu darda qoymaz, gücü çatan qədər dövlətə yun verir, bundan sonra Nuğay kişi rahat nefəs alardı.

Və vaxtlar yundan qiymətli heç nə yoxdu. Bu gün isə yundan qiymətsiz heç nə yoxdu. Çünkü yunu alan, ona yaxın duran çox azdır və yoxdur, desək, dəha dəqiqələr. Ona görə ki, yundan ne paltar hazırlanır, ne də digər mehəsullar toxunur. Ən yaxşı halda yundan yorğan- döşək düzəldirdilər, heç indi buna da ehtiyac duyulmur.

Əksər insanlar, sintofondan hazırlanmış yorğan- döşəyi mağazadan alırlar və tek-tük kənd adamları yundan yorğan-döşək salır! Kənd yerlərdən qoyunu qırxırlar, yunun alıcısı yoxdur.

Ümumiyyətlə, nə bazardan, nə də ayrı adamlardan yun alan tek-tük insan var. Heç yun qəbulu məntəqələri də işləmirdi. İnsanların isə qoyunlardan qırxdığı yun ellərində qalın. Amma mütəxəssislər deyir ki, yunun yerini ne pambıq, nə də sintofon verə bilir.

Cünki yun sağlamlıq baxımından onların hamisindən üstün və keyfiyyətlidir. Və vaxt gələcək insanlar hər şeyi anlayacaq, yun daha baha satılacaqdır!

EMİL FAİQOĞLU

ƏDALƏT

• 20 dekabr 2024-cü il

Polkovnik: "Hər daşından separatizm tökülen o abidə sökülməlidir"

Yenidən Ermənistanda "şüvənlilik", "məzlumluq" prosesinə start verilib.

Adalet.az xəbər verir ki, Xankəndi şəhərində 1967-ci ildə ucaldılmış **"Biz və bizim dağlarımız"** adlı heykəlin (Əsl adı "tatik-patik"dir-red-Ə.R) sökülməcəyi ilə bağlı Ermənistən ictimai Radio-su məqalə dərc edib: "Azərbaycan təbəqət maşını yeni tezis irəli sürür ki, bu abidə Azərbaycan pulu ilə tikilsə de, "erməni separatizminin simvoluna çevrilib", ona görə də sökülməlidir.

Təsdiq edə bilərik ki, Azərbaycan hökuməti Xankəndinə gələn öz sakinlərinə abidənin üzərini müxtəlif yazılarla örtməyi qadağan etmir, eyni zamanda abidənin sökülməsi ilə bağlı yenidən müzakirələrə təkan verir".

Mövzu ilə bağlı "Əməkdar jurnalist" eyni zamanda polkovnik Hikmat Xudiyev fikirlərini Adalet.azla böülüdü.

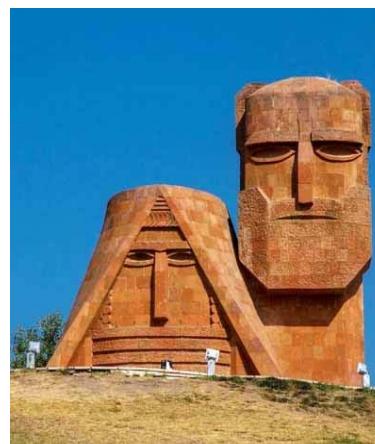
O bildirdi ki, Xankəndinin girişində qoyulan "Biz və bizim dağlar" ("Tatik və papik") abidəsinin baxmayaraqki, 1967-ci ildə Azərbaycanın büdcəsi hesabına tikilib, amma onun Azərbaycanla heç bir əlaqəsi

yoxdur: "Erməni əsilli heykəltərası Sarkis Baqdasaryan abidənin müəllifi olub.

Qanlarında separatizm olan top-lumun nümayəndəsi Baqdasaryan Azərbaycan ərazisində milli erməni geymində öz nəmənə babasını canlandırır. Bilmirəm siz, abidəyə diqqət etmişsiniz ya yox, abidənin yaridan çoxu torpaqdadır.

Yəni, Baqdasaryan bununla simvolik olaraq deyir ki, biz qədimdən bu torpaqda doğulmuşuq, buradan kök atıb böyümişük. Yəqin o da sizə məlumdur ki, abidənin üzü Ermənistana tərefdir. Həmin o erməni tatik-patik bu abidə ilə Ermənistandan imdad diləyir, birləşməyi arzulayırlar.

Abidə sırf separatizm püşkürür. Bir Xankəndi sakini olaraq hələ işğaldan əvvəl de o abidəni görən gözüm yox idi və indi de onu orada görmək istəmərim. Elə gənclik çağında bu abidəyə qarşı antipatiyam sonradan öz təsdiqini tapdı. Beləki, sonralar Qarabağdakı separatçı-terrorçular abidəni özlərinin simvolu kimi qondarma "gerb"lərin-

də təsvir etdilər. Bu gün o abidə artıq orada olmamalıdır. Çünkü bu abidə ermənilərin "Qarabağ bizimdir" deməye şərait yaradır, ermənilərin əraziyə 1918-ci ildə deyil, da-ha uzaq zamanlarda göldiyini öne sürür. Sökülməsə, ermənilərin yerləşməsi və mənasız iddiaları dünyaya sıçrayacaq, Azərbaycanı dünyada gözden salmaq üçün o abidən istifadə edəcəklər"-deyə H. Xudiyev vurğuladı.

Qeyd edək ki, öten il bu məsəle ilə bağlı ermənilər haray-heşir salmış, Azərbaycanı "erməni isini" dağlımcıda günahlandırmışdır.

Həmin vaxt Xocalı sakini, Milli Məclisin deputati Elman Məmmədov Pravda.az-a açıqlama verərə bildirmişdi ki, ermənilər dünyaya haray salırlar ki, guya biz onların "dini-tarixi abidələrini" dağdırıq, məhv edirik və bu qətiyyətə belə deyil: "Özünü tarixçi, alım adlandırın

müxtəlif şəxslər mətbuataya açıqlama verib yozurlar ki, "Baba-nəne" abidəsi guya qoşa dağlardır, özündə uzunömürlülüyü ehtiva edir. Qətiyyətə belə deyil. Bu abidə ermənilər tərəfindən məqsədli qoyulmuşdu ki, həmin ərazi tarixən guya ermənilərə məxsus olub. Azərbaycan rehbərliyi də həmin vaxt abidənin sökülməsi, o vaxtkı "Dağlıq Qarabağ" multar vilayətinin birinci katibinin cəzalandırılması ilə bağlı məsələ qaldırılmışdı. Ancaq Moskva buna imkan verməmişdi.

"Baba-nəne" erməni qoca kaftar kişi ilə qoca kaftar arvadını özündə əks etdirir. Ciddi şəkildə, qətiyyətə təklif edirəm ki, mütləq abidə sökülməlidir.

Cünki Azərbaycana, Azərbaycan millətinə, tarixinə, memarlığına heç bir aidiyyəti yoxdur. Yerində "Dəmir yumruq", yaxud nə qoyula-cağı isə artıq dövlət başçısının səlahiyyətində olan məsələdir. Mən bir Azərbaycan vətəndaşı, orada yaşışmış sakın kimi münasibətimi bildirirəm. Ermənilər gördüler ki, bunlara dəyiş-toxunan yoxdur, abidədən 100 metr aşağıda, Xankəndi şəhərinin girişində Dövlət Yol Polisi postunun yanında, düz yolu ortasında başqa bir abidə də ucaldırılar. Adını qoydular ki, guya ağar formasındadır, amma xəç formasında id. Bu da məqsədli id. Artıq bununla o dövrə proseslərə giriş başlamışdı".

Əntiqə Rəşid

Erməni tarixçini dəli edən "Qərbi Azərbaycan"

Tələbi: «Bakıda türkdən çox erməni yaşayıb»

Ermenistan tarix elmləri naməzədi, tarixi demoqrafiya üzrə mütəxəssis Mikayel Malxasyanın açıqlaması onun tipik həyəsi, yalançı və mərkələ bir hay olduğunu təsdiqləyər.

Adalet.az xəbər verir ki, "Qərbi Azərbaycan icması"nın fealiyyətində hədsiz dərəcə də narazı qalan

Malxasyan erməni mediasına açıqlama verib. O, bildirib ki, Sovet Azərbaycanında sovet Ermenistanındaki azərbaycanlılardan texminən 3 dəfə çox ermənilər yaşayırdı: Azərbaycanlıların Ermenistana köçürülməsi tələbi tama-mile əsəssizdir, statistik məlumatlara nəzər salsanız, Bakı üçün xəşəgelməz faktlar ortaya çıxır. 19-cu əsrə aid heç bir topluda, hesabatda və ya digər bu kimi sənəddə "azərbaycanlı" etnonimi qeyd olunmur, belə bir etnik mənşəyə malik deyildər (Cümənin bu hissəsi doğrudur: Azərbaycanlı səzündən əvvəl Azərbaycanda yaşayanların böyük eksəriyyəti türk (oğuz türkü) olub-red-Ə.R) azərbaycanlılar hazırda Ermenistanın indiki ərazisində yaşayan bütün müsəlmanları, istər şəhər, istərsə də sünni olaraq birləşdirərək, hamisini "azərbaycanlı" adlandırlırlar. Şərqi Ermenistanda erməni əhali-sinin demoqrafik onurğa sütunu 1604-cü ildə qırıldı. Şah Abbasın həyata keçirdiyi məcburi köç nəticəsində Ararat vadisi, Naxçıvan və digər bölgələrdən 600 minə qədər erməni İrana köç edərək, nəticədə Şərqi Ermenistanın əhəmiyyətli əraziləri boşalmış, müxtəlif müsəlman mənşəli tayfalar məskunlaşmışdır".

Əziz oxucu, bax həyəsizliq bu cümlədədir. 1813-28-ci illərdə Çar Rusiyası tərəfindən Qafqaza köçürürlən haylar necə ola bilər ki, 1604-cü ildə sürgünə məruz qalı-

lar? Ümumiyyətlə erməni tarixçi bu tarixi hansı kitabdan oxuyub?

Daha sonra Malxasyanın səs-səmələsi belə davam edir: "Ermənilərin vəziyyətinin demoqrafik baxımdan zəif olduğunu şəraitde belə, Azərbaycan ictimaiyyəti, hətta vahid türkdilli ictimaiyyət yox idi. Yeni Bakıda mövcud olan

menbələrdən burada yaşayan müsəlmanların, müxtəlif mənşəli insanların sayıni götürüb hamisini bir yerde azərbaycanlı kimi təqdim edirlər. Rusiya imperiyası dövründə aparılan statistik məlumatlar zamanı hesablamaların daha dəqiq olması üçün irileşdirib, ayrı-ayrı tayfları qeyd etmek əzəviyyət, ümumi ad qoyub, türkdilliləri Qafqaz tatarları adlandırlılar. Rusiya ictimaiyyəti üçün ən başa düşülen türk dili tatar dilidir, ona görə də Qafqaz tatarı adı getirilib".

İndi sual olunur, görəsən tayqu-laq Andranikin, gey Njedenin nəvəsi bilir ki, Çar Rusiyası Azərbaycanı işgal etməmişdən çox əvvəl azərbaycanlılar Səfəvilerin dövlət dili türk olan hakimiyyəti altında böyük bir imperiyanın sahibləri olub? Mannanı tanımır, cəhənnəmi tanısın, amma heç tarixle ma-

raqlana bilmirsə, arabir bədii ədəbiyyat oxusun, məsələn "Dədə Qorqud"u...

Malxasyan sonra iddia edir ki, 1970-ci ildə qədər Bakıda ermənilər və ruslar birlikdə siyahıyalma mada azərbaycanlıları həmişə üstələmişlər. Bakı heç vaxt Azərbaycanın ictimai şəhəri olmayıb, çox-milləti və böyük sənaye mərkəzi olub, gündəlik dənişiq dili rus dili olub, hamı o dildə ünsiyyət qurub, universitetlərde dəslər monoetnik mühit olan İrəvan kimi deyil, rus dilində keçirilirdi. İrəvanda Bakıdan fərqli olaraq heç vaxt böyük azərbaycanlı məhəlləsi olmayıb, burada böyük erməni məhəlləsi var idi".

Hə, tayqulağın nəvəsi, bunu da yazın erməni ilə rusun birlik olub Azərbaycan Demokratik Cumhuriyyətinin yixaraq, öz hakimiyyətə rəsmi qurmasının, öz bildikleri mənfur sistemi Bakıya tətbiq etməsinin ayagna .

Malxasyanın tüstüsü təpəsin-dən çıxa-çıxa qondardığı saxtakarlıq lap tündləşir: "Azərbaycandan əsəssiz tələblər irəli sürüləndə bütün burlardan danişmaq, demək lazımdır ki, 1970-ci ildə siyahıyalma məlumatlarına görə, Bakıda 207 min erməni yaşayırdı. Peşəkar hesablamalarla görə, SSRİ dənilən qədər təkə Bakıda 250 minə yaxın erməni, Sumqayıtda və digər şəhərlərde isə xeyli sayıda erməni yaşayırdı".

Ermənilərin sayı 1970-ci illərə qədər artıb, sonra azalıb, maksimum sayı 486 min nəfərdir, bura Dağlıq Qarabağın keçmiş erməni əhalisi də daxildir, bu rəqəmi çıxarsaq, Azərbaycanda ermənilərin sayı təxminən 360-380 min, əhalinin artımı templərini daha da nəzəre alır:

Azərbaycan ərazisində 380-420 min erməni yaşayırdı. Beləlik-

lə, 1979-cu ildə siyahıyaalmaya esasen Sovet Ermenistəndə 160 min azərbaycanlı, Sovet Azərbaycanında 480 min erməni yaşayırdı. Bu rəqəmdən Dağlıq Qarabağın əhalisini çıxarsaq, məlum olur ki, Sovet Azərbaycanında Sovet Ermenistəndən yaşayan azərbaycanlılardan 2,5 dəfə çox ermənilər yaşayır.

Ustəlik, Sovet Azərbaycanında ermənilər ümumi əhalinin 12 fai-zindən çoxsun, Ermenistanda isə azərbaycanlılar təxminən 5 faiz təşkil edirdi.

Azərbaycanın indi verdiyi rəqəm, 300-600 min azərbaycanının Ermenistəndən tək etməsi tamamilə əsəssizdir, cəmi 160 min azərbaycanlıdır.

Erməni "ziyalısı" qorxularını da dile getirir: "Deyirler, 21-ci əsrə milyonluq İrəvana nece bir şey ola bilər ki..."

Həmin 21-ci əsrə Suriya 3 milyonluq, Ermenistəndən bütün əhalisine bərabər olan şəhər deyildimi, amma yixıldı saatlar ərzində. Azərbaycanda qanun qəbul edilib, ona görə Ermenistəndə her hansi bir yer adının ermənicə adlandırılmasına qadağandır, Azərbaycan variantlarından istifadə olunur: Azərbaycan Müdafıə Nazirliyi Vardenis, Tavuş, Sevan gölünün adını ermənicə vermir. Biz cəmiyyətə, bu cür düşünən elita ilə iş görürük. Onlar isə iddia edirlər ki, Ermenistəndən bütünlükləri onlarındır", - Malxasyan deyə vurğulayıb.

Görünən odur ki, "Qərbi Azərbaycan" icmasının yurdularına dönmək tələbi erməniləri bər yaralayıb və Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyevin siyasi iradəsinə bələd olan ermənilər bu fealiyyətdən ehtiyatlandıqlarını, qorxduqlarını gizlətmirlər.

Ə. Rəşid

DYP-dən xəbərdarlıq

Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Dövlət Yol Polisi idarəsi qış aylarında yollarda meydana gələ biləcək qəzaların və müxtəlif xoşagelməz halların qarşısının alınması məqsədilə sürücülərə xəbərdarlıq edib.

Bu barədə Adalet.az-a qurumdan məlumat verilib.

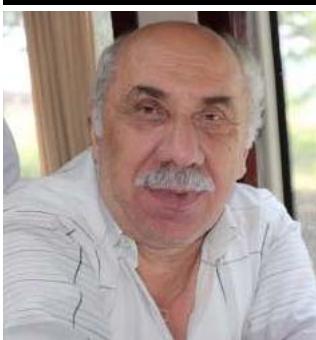
Bildirilər ki, qış mövsümünün başlaması ilə əlaqədar sürücülər və avtomobil sahibləri nəqliyyat vasitələrinin texniki vəziyyətinə, avtomobilərin şinlərinə diqqət yetirməlidirlər:

"Ötən gün Quba və Göygöl rayonları ərazisində təkerləri mövşəme uyğun olmayan avtomobillərlə tərəfdilim 2 yol-nəqliyyat hadisəsində 2 nəfərin həyatını itirməsi, 4 nəfərin isə xəsarət alması bir dəha qeyd olunan məsələnin diqqətdə saxlanılmasını tələb edir.

Minik avtomobilləri üçün şinlərin protektorlarındakı naxışların qalmış hündürlüyü 1,6 mm, yüksək avtomobillərdə 1 mm, avtobuslarda 2 mm, motosiklet və mopedlərde isə 0,8 mm-dən az olmamalıdır. Həmçinin eyni ox üzrə müxtəlif naxışlı şinlərdən istifadə olunmamalıdır. Bu normalar gözlənilmədikdə həmin nəqliyyat vasitələrinin istismarı qadağan olunacaq və idarəetmədən kənarlaşdırılacaq".

Vurğulanıb ki, artıq respublikanın bir sıra dağətəyi rayonlarında yolların səthinin buğbağlanması müşahidə olunur. Sürücülərə tövsiyə olunur ki, texniki vəziyyəti nasaz olan, şinləri normalala cavab vermeyən avtomobillərlə yola çıxmaların:

"Sürücülərdən qış üçün tekər və işıq faralarını uyğun hala getirmələri, avtomobillərdə olması lazımi avadanlıqları (zəncir, darts kəndiri və s.) təmin etmələri, təqib mesafesini diqqət edərək məcbur qalmadıqca ötmə hərəkəti etməmələri, dumanlı hava şəraitində gündüz saatlarında yaxını göstərən faraları yandırmaları tövsiyə olunur. Sürücülər xüsusiyyətli yağışlı dəşən ərazilərdə sürət həddini meteoroloji və yoldakı şəraitə uyğun seçməlidirlər".

Obulfet MƏDƏTOĞLU
madatoglu@mail.ru

Yurd üçün çırpinan ürəyin piçiltiləri

Bir həqiqətdir ki, söz dünyasında şairlik, yaxınlıq iddiasında olmadan bu iddianı ortaya qoyanların bəzilərinin daha tutarlı ve həm də oxucu qəlbine yol tapan söz adamları da var. Yəni onlar özüne "şair", "yaxıcı" demədən üreyini, duyğularını şair-yaxıcı kimi ortaya qoyub və oxuyanda da, diniyəndə də həmin iddiası olmayan insanların yaradıcılığına hardasa vurulmaya, könül açmaya bilmirsən. Çünkü həmin ədəbi məhsullar özü səni öz dünyasına çəkir və sən də könüllü şəkildə həmin duyğuların dinləyicisinə, pərəstişkarına, bəzən də onu təbliğ edənə çevrilirsən. Bax, bu mənada bizim ədəbi camiədə elə müəlliflər var ki, onlar bir-iki şeirlə və yaxud kitabla oxucu yaddaşında iz buraxır. Aylar, illər keçəndə də o yaddaş kartı hansısa bir sözün, hansısa bir fikrin və yaxud ismin təsiri ilə oyanır və sən yaddaşında olan poetik nümunənin təkrar izinə düşürsən, təkrar onu arayib oxuyursan. Məhz bu mənada mən hələ necə illər önce (2010) qələm və ruh dostum çox dəyərlə və unudulmaz ustad yazarıımız Hidayət Elvüslən mənə bağışlaşdı bir kitab barəsində oxucu duyğularımı qələmə almışdım. Həmin kitabın öz sözündə yazılmışdı ki, "Cavid Qəmbər oğlunun poetik duyğuları ləpələnən dələgalar kimi gah sahile can atır, gah da qəmlər ümmanında boğulan kimsəsizə bənzəyir". Mən ele məhz damarında fəlsəfə və məntiq olan fikrin işığında sonralar oxucuların çox gözəl tanıldığı, sevdiyi və dəyər verdiyi, mənim üçün isə xüsusi və əvəzsiz olan böyük qardaşım və dostum Adil Cəmilin redaktoru olduğu "Ömür pilla-pilla" kitabını oxudum. Oxuyanda da müəllifin fikirləri ilə birmənəli şəkildə razılaşmışdım. Ona görə də tərəddüb etmədən üreyimdə baş qaldıran, yəni həmin kitabın məndə oytadığı hissələri yazdıram.

Bunu ona görə xatırdıram ki, sonuncu istirahət günü adətim üzrə arxivimlə həmsöhbət idim. Kühne yazılarım, eləcə də yarımcı qalan əlyazmalarım arasında bir növ səyahətdə idim.

Belə bir vaxtda həmin yazı diqqətimi çəkdi və o diqqət də məni yenidən "Ömür pilla-pilla" kitabına apardı. Necə deyərlər, kühne tanışımı yeni görünüm baş tutdu. Bu dəfə artıq azad Kəlbəcərin efirdən, ekranдан, mətbuatdan görüb izlədiyim, oxuduğum bugünkü ovqatının işığında oxudum həmin şeirləri. Həqiqətən müdrikələr doğru deyib ki, ovqat hər şəxə öz təsirini göstərə bilir. Çünkü 2010-cu il-dən keçən 14 il ərzində mən bu şeirlərin yeni mənzərsi ilə qarşılaşdım. Həyatın reallığı və bir də poetik fikrin günə təsiri məndə belə bir assosiasiya yaratdı ki, sözün gücü daniılmazdır.

Görünür elə buna görə sözü xəncərlə müqayisə edib bərabər tutublar. Yəni kəsərinə, gúcuna görə...

Kitabın müəllifi olan Cavid Qəmbər oğlu nəfis şəkildə oxucu qarşısına çıxardığı şeirlərini hamisində özəl duyğularını, həyata özəl baxışını, Kəlbəcərə özəl sevgisini qələmə alıb.

Mənim artıq dəqiqləşdiriyim fikrimə görə bu şeirlərdəki mənzərə yaddaşın oxucuya təqdimatı. Yəni müəllif Kəlbəcərdən özü ilə o şeirlərin yarandığı güne qədər neyi getirmişdə, hamisini misralayıb. Ona görə də şeirlər adəmin ruhunu oxşayır və səni özü ilə bərabər gəzdirdir o yaddaş dünyasında. Şair yazır ki:

*Getmişdik dağlara, gülüm, dağların
Sən adlı bəzəyi, cıçayı çatır.
Sənsiz dəyişibdi bu dünya tamın,
Nə yeyib-içdiksə, ürəye yatır.*

*Yoxdu o təravət, yoxdu o nəfəs,
Yoxdu gözəlliye vurulan həvəs,
Sənsiz bu gözəllik qəfəsdi, qəfəs,
Fəryadım, harayım kimsəyə çatır.*

*Dəyişib dünyanın dönümü, gülüm,
Bu ağlar talenin yönümü, gülüm?!
Apardin ömrümü-günümü, gülüm,
Əllərim boş qalıb, heç nəyə çatır,
Sənsiz bu gözəllik ürəye yatır.*

Şeiri oxuduqca diqqətli oxucu dərhal həsrəti, nisgili və bir də həzin bir etirafı anında hiss edir. Müəllifin fikirlərinin səmimiliyi təkcə seçilən sözlərin özündə deyil, həm də bütövlükdə bu şeirin yaratdığı mənzərədədir. Müəllif az qala oxucu ilə danişir və həmin münasibətin özünün də damarında bir göynərti olduğunu, bir ağrı, acı daşındığını sanki piçlidir, sanki göstərir. Bax, bu da bizim hər birimizin könlüne yatmayan, ruhumuzu oxşamayan, amma yaxamızı buraxmayan, bizimle

**Ömür
pilla - pillədir**

çiyin-çiyinə gezib dolaşan duyğuların bedii təqdimatı, şeir formatı. Ona görə də dərhal təsir göstərməyə başlayır. Həmin o təsir gücünə şeir oxunub başa çatandan sonra da oxucudan ayrılib getmir. Çünkü bu bir auradı. Onun da adı gerçəklilik və insani hissələrin o gerçəklilikde boy göstərməsidi. Necə ki, ağaclar puçurlayıb, tumurcuqların dodaqları qaçırlar. Bax, eynən həmin mənzərə yada düşür. O mənzərəni duyğusal bəndlər dərhal görür, seyr edir və öz ruhunu da cıtalayıb. Belə olan məqamda şairin başqa bir şeiri açılmış gül ki mi öz etrini təqdim edir:

*Səni vəsf etməsə, səni, sevgilim,
Əlimdə tutduğum qələm yaziçı.
Axar sularını leysan eyləyən,
Kirpiyin altında didəm yaziçı.*

*Dəyibsan xətrimə, getmə dərinə,
Məni mehman eyle qəlbin evinə,
Gəzən köksüm üstə yüz il də yenə,
Demərəm bir daha sinəm yaziçı.*

*Ananın sözündən talandı vallah,
Damarda qanım da bulandı vallah.
Sevənlər sözümə inandı vallah,
Sevilən xoşbəxtid, sevən yaziçı.*

Yəqin ki, bu şeiri oxuduqca siz də hansıa hissələrə baş-başa qalırsınız, siz də şairin duyğularının ne qədər həzin və həm də inandırıcı bir şəkilde təsir etmək gücünü hiss edirsiniz. Çünkü həqiqi sevən lap obrazlı desəm, Məcnun olan öz Leylisinə, öz sevdviyinə məhz bu cür qəlbini aça bilər, məhz bu cür deyə bilər ki, səni vəsf etməyen qələm yaziçı. Və yaxud sinənin üstündə yüz il də gezsən, bunu özü üçün xoşbəxtlik saymayıan sine yaziçı. Ən pik, ən şah məqam isə gəlin etiraf edək ki, şairin son misrasıdır. Yəni "Sevilən xoşbəxtid, sevən yaziçı".

Zənnimcə, bu misralar və bütövlükdə şeir həm də tablodur. Ən mahir bir rəssamın, ən şöhrətli bir təsviri sənət sahibinin hər kəsi

heyrətə salacaq rəsm əsəridir. Onu ancaq qarşısında dayanıb seyr etdiyə hissələrə qapılmaq, xəyalı dalmaq və yalnız ürəyində "sevirəm... sevirem" deməkdən başqa o anda ağlıma heç nə gəlmir. Bax, elə yazımın əvvəlində söylediyim fikrə burda təkrar qayıdır. Elə iddiyalı söz qoşanlar, qaralama edənlər var ki, onların bütün külliyyatı bu misra qarşısında, bu şeir önündə, zənnimcə, heç nədən də o yandadır.

Mən size təqdim etdiyim kitabdan getirdiyim bu sitatlarla bir gerçəyi də ifadə etmək istəyirəm. O da nəsildən, gəndən gəlen bir nüansdı. Yəni şəcəra həm də nələrisə, hansısa eləmatlərisə, duyğularıza özü ilə daşıyr, bir-birinə ötürür. Bu mənada barəsində yazdığını kitabın müəllifi Dədə Şəmşir ocağının təmsilcisi və az-cox saz, söz bilgisi olan hər kəs həmin ocağın keçdiyi yolu söze-sənətə verdiyi töhfəni yəqin ki, bilir. Deməli, Cavid Qəmbər oğlu da özünün qanında, ruhunda olan həmin o söz qoşmaq, yaratmaq, yazmaq iksirini öz qələmi ilə oxucu qarşısına çıxarmaq üçün bir İlahi istəyin, İlahi tapşırığın, bir vəyhin ona təsirini gerçəkləşdirir. Yəni mənə görə bu kitabda şeirlər və bütövlükdə müəllifin digər duyğu yarpaqları həmin ocağın yaşam haqqıdır. Bu haqq vəhylə gelir. Və Cavid Qəmbər oğlu da sadəcə onu poetik nümunəyə çevirir. O nümunələr də şair qələmində toxunan söz xalisidi, naxışları yerində, ilmələri yerində:

*Yayalar açılmaz qıflıbənd kimi,
Hər daşında bir sərr yatrı dağların.
Baxırsan ki, başı qarla örtülüb,
Duruşunda fikr yatrı dağların.*

*Hərdən hikkədədi, hərdən imanda,
Zirvəsi dayanar hey asimanda,
Düzda cövlən edən çən də, duman da,
Ətəyində çökür, yatrı dağların.*

*Yaz ayları gözəl olur növrəgi,
Zirvəsində buludandı papağı.
Qucağında çox sevimli qonağı,
Köksü üstə Şəmşir yatrı dağların.*

Yazımın sonunda təqdim etdiyim bu şeir mənim üçün 30 il həsrətini çəkdiyim kəndim, Ərgünəş dağının, Kirs dağının sanki mənə doğru el uzadan, məni çağırın səsi idi. Və mən o səsi eşidə-eşidə yalnız yaşadığım vətəndə vətənsizliyi dözmələrə ovutmağa çalışırdım. Daxilən ona qovuşacağım güne inansam da, amma bu inam hardasa bir az dumanlı kimini görünürdü mənə. Çünkü itirdiklərimiz dağlar idi. Sözün həqiqi mənasında ucalıq idi. Ona görə də dönüşün, qayıdışın nə qədər çətin olacağını anlayırdım. Amma dağların qurdugu və sinəmdə qövr edən dağlar bir an da olsun məni öz təsir gücündən, təsir dairesindən və bir də içimdəki yurd sevgisindən uzaq düşməyə qoymurdu. Bu, qarşılıqlı bir hesret idi. Dağlar bize, biz de dağlara qovuşmağa can atırdıq. Həm de orda bizi gözləyən, nigarən ruhlar, orda torpaq namine şəhid olan igidlərin qanı, izi, nəfəsi, bir sözə, paralalı Azərbaycan gözleyirdi. Ora qayıtmagın yolu Zəfərdən keçirdi. Bunu da 44 gündə Ali Baş Komandanın emrinə yerinə yetirən Azərbaycan əsgəri bacardı. Və heç də təsadüfi seçmədiyim bu şeirdəki bədii fikr həm də həqiqi bir isteyin özü kimi o Zəfərə gedən yoluñ nələr üçün, kimlər üçün sualının cavabı oldu. Axi o dağlar Vətəndi. O dağlar yurd yerimizi, evimiz, ocağımızdı! Və bir də o dağlarda Dədə Şəmşir, eləcə də neçə-neçə dəyərlilərimiz, aydınlarımız, igidlərimiz yatrı.

Men şeirin bütün çalarlarını duymaq, hiss etməyi oxucunun ixтиyarına buraxıram. Sadəcə bir məqamı diqqətə çatdırıram ki, bu qoşmada sözün həqiqi mənasında dağların vurğunu olan bir ürəyin çırıntısi açıq-aşkar eşidilir. Var olsun o ürək!

Ekspert: Media savadlılığının artırılması günümüzün ən aktual mövzuları sırasındadır

Rəqəmsal transformasiya, onlayn informasiya resurslarının inkişafı, sosial media platformlarının çoxalması yaşadığımız dövrdə informasiya axınını sürətləndirir. Analitik mərkəzlər qeyd edirlər ki, indi her gün dünyada təsəvvür edilməz səviyyədə, təqribən 2,5 kvintilyon bayt həcmində məlumat yaradılır və yayılır. İnsanlar hətta fərdi istekləri olmasa belə, her gün yüzlərə informasiyanı eşidir, görür və dinləyirlər. Həmçinin cəmiyyət üzvləri özləri də çox vaxt xəbər istehsalçısı və ya xəbər mənbəyi

rolunda çıxış edirlər. Indi hər bir kəs ya xəbər alıcısı, ya da xəbər istehsalçısıdır. Yəni, xəbər, məlumat emalı günümüzən ayrılmaz bir parçasıdır.

Bu sözləri mətbuata açıqlamasında Mətbuat Şurası idarə Heyətinin üzvü, media eksperti Müşfiq Ələsgərlə söyləyib.

Media eksperti təəssüfə qeyd edib ki, gündəlik xəbər dövriyyəsində təkcə etibarlı, düzgün məlumatlardan ibarət deyil. "Yanlış xəbər", "saxta xəbər", "dezinformasiya" da xəbər dövriyyəsində böyük paya malikdir. Analitik mərkəzlər qeyd edirlər ki, "saxta xəbər" in global informasiya dövriyyəsində çekisi 45-80 faiz aralığında dəyişir və dünya üçün ən aktual problemlərdən birinə çevirilir. "Saxta xəbər" insanları çəsdirir, səhv qərarlar verməsini, yanlış addımlar atmasını şərtləndirir. Bu baxımdan "saxta xəbər", "dezinformasiya" nü "dünya üçün yeni felakət" adlandırırlar.

"Bu cür xəbər bolluğunda düzgün olanı seçmek, informasiya etibarlığını müəyyənləşdirmək üçün insanların müəyyən bacarıqlarla malik olması zərurəti yaranır. İnsanlar doğru xəbəri saxta xəbərdən ayırdı edə bilməli, yalan xəbərin təsirinə düşməkden yayınmağı bacarmalıdır. Yaxud özləri xəbər mənbəyi rolunda çıxış edərkən, obyektiv davranışlığı bacarmalıdır. Bir sözə insanlar xəbər istehsalı, emalı və istehlakı barədə ən azı ümumi bilgilərə malik olmalıdır. Bütün bu elementlərin hamisi "media savadlılığı" programında ifadə olunur", - deyə Müşfiq Ələsgərlə bildirib.

Onun sözlərinə görə, 2022-ci ildən qüvvəyə minmiş "Media haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ölkəmizdə media savadlılığının artırılmasını zəruri tələb kimi irəli sürür. Qanunun 10-cu maddəsi ölkə vətəndaşlarının media savadlılığının artırılması yönündə öhdəlikləri müyyəyen edir. Buna uyğun olaraq, müxtəlif programlar icra olunur, tədbirlər gerçəkləşdirilir. "Olamətdər haldır ki, Medianın inkişafı Agentliyi media savadlılığının artırılması yönündə işlərin səmərəliliyini təmin etmək üçün xüsusi program və internet informasiya resursu hazırlanıb. 2023-cü ildə Agentlik tərəfindən "Medialiteracy.media.gov.az" portalı yaradılıraq istifadəyə verilib. Bu portal media savadlılığı istiqamətdə məlumat almaq istəyənlər üçün mühüm töhfəyə çevrilib. Medianın inkişafı Agentliyi paralel olaraq "Media Savadlılığı" Həftesi qismində kampaniyalar təşkil edir. Agentliyin media savadlılığının artırılması üzrə programları bu cür sistemli şəkildə təşkil etməsi vətəndaşların mövzuya maraşını artırır. Fikrimə, bu cür programların və kampaniyaların təşkil olunması Azərbaycanda media savadlılığının inkişaf etdirilməsini stimullaşdırır", - deyə ekspert əlavə edib.

Naxçıvanda "Media Savadlılığı" mövzusunda təlim keçirildi

Dekabrın 16-da "Media Savadlılığı" Həftəsi çərçivəsində Naxçıvan Muxtar Respublikasında könüllülər üçün "Media Savadlılığı" mövzusunda təlim keçilib.

Adalet.az xəber verir ki, təlimçi qismində çıxış edən Medianın İnkışafı Agentliyinin Naxçıvan regional idarəsinin müdürü Vəfa İsgəndərova bildirib ki, müasir dövrde xüsusi gənclər sosial medianın ve müxtəlif rəqəmsal platformaların fəal istifadəçiləri olaraq məlumat operativ formada qəbul edərək paylaşırlar, bu səbəbdən onların düzgün və etibarlı informasiyanı ayırd edə bilmərləri, həmçinin dezinformasiyalardan qorunmaları üçün media savadlılığı böyük önem kəsb edir.

Qeyd edək ki, təlimin keçirilməsində əsas məqsəd həssas istifadəçi qrupu hesab edilən gənclərə yeni media mühitindəki tendensiyaları, media savadlılığı ilə bağlı zəruri bilik və bacarıqları aşılamaq, cəmiyyətdə məlumat təhlükəsizliyinin təminində gənclərin rolunu artırmaq, eyni zamanda, onların tənqidli düşünmə və təhlili bacarıqlarını inkişaf etdirmək olub.

Təlimin sonunda könüllülərə sertifikatlar təqdim edilib.

Gələn ilin qeyri-iş günləri açıqlandı

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Kollegiyasının Qərarı ilə 2025-ci il üçün iş vaxtı norması və istehsalat təqvimi təsdiq edilib.

Bu barədə Adalet.az-a Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, 2025-ci il üçün iş

vaxtı normasına əsasən gələn ilin aşağıdakı günləri iş günü hesab edilmiş:

1, 2 yanvar-Yeni il bayramı;
20 Yanvar-Ümumxalq Hüzn Günü;
8 Mart-Qadınlar Günü;
20, 21, 22, 23, 24 mart-Novruz bayramı;
30, 31 mart -Ramazan bayramı;
9 May -Faşizm üzərində Qələbə günü;
28 May-Müstəqillik Günü;
6, 7 iyun-Qurban bayramı;
15 iyun-Azərbaycan xalqının Milli Qurtuluş Günü;
26 iyun-Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələri Günü;

8 Noyabr-Zəfər Günü;
9 Noyabr- Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağı Günü;

31 Dekabr-Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü.
Əmək Məcəlləsinə və Nazirlər Kabinetinin qərarlarına uyğun olaraq 2025-ci ilde beşgənlük iş həftəsində 3 yanvar, 10, 25 və 26 mart, 1 aprel, 9, 16 iyun, 10 və 11 noyabr tarixləri, altıgənlük iş həftəsində 25 mart, 1 aprel, 16 iyun və 10 noyabr tarixləri istirahət günləridir. 2025-ci ilin fevral ayı 28 təqvim günündən, il ise 365 təqvim günündən ibaretdir.

2025-ci ilde beşgənlük iş həftəsində 239 iş günü (onlardan, 8-i bayramqabağı və 1-bələdiyyə seçkiləri günü qabağı), iş günü hesab edilməyen 105 istirahət günü (onlardan, 8-i iş günü hesab edilməyen bayram günləri ilə üst-üstə düşməsində görə müyyən edilən, 1-i 2024-cü ildən yerdəyişmə ilə keçirilən), iş günü hesab edilməyen 19 bayram, 1 Bələdiyyə seçkiləri günü və 1 Ümumxalq Hüzn Günü vardır.

Ölkəmizdə gündəlik normal iş vaxtinin müddəti 8 saatdan, gündəlik normal iş vaxtına uyğun olan heftəlik normal iş vaxtinin müddəti isə 40 saatdan artıq ola bilmez. Bir qayda olaraq, iki istirahət günü olan beşgənlük iş həftəsi müyyən edilir.

2025-ci ilin iş vaxtı norması 40 saatlıq beşgənlük iş həftəsi üzrə 8 saatlıq iş günü hesabından müyyən edilir və bu zaman iş günü hesab edilməyen bayramqabağı, səsverme, habelə Ümumxalq Hüzn Günü qabağı iş günlərində heftəlik iş günlerinin müddəti bir saat qisaldılır.

2025-ci il üçün 40 saatlıq iş həftəsində iş vaxtinın illik norması 1903 saatdır.

Altıgənlük iş həftəsi olan iş yerlərində 40 saatlıq iş həftəsində çalışın işçilər üçün 2025-ci ilde beşgənlük iş həftəsi üzrə hesablanmış 1903 saatlıq illik iş vaxtı norması tətbiq edilməlidir.

Təbiətin yenidən oyanişı kimi...

Ayaz Arabacı

Həyat təsəvvür edilməz dərəcədə qiymətlə və şirindir. Bize bəxş olmuş bu şirinliyin və dəyerin başında sağlamlıq durur..

Cox təessüf ki, biz bunun fərqinə çox gec varırıq. Necə ki, bir aforizmdə deyilir:

- Sağlamlıq insanın başında ele bir qiymətlə tacdır ki, onu yalnız xəstələr görür..Bu taci itirmək, layiqincə qoruyub-saxlamamaq adətən öz səhəlkarlığımızdan, biganəliyimizdən qayaqlanır.

Cox vaxt gözümüzü-könlümüzü oxşayan həyat nemətleri taleyimiz üçün əsil faciəyə çevrilir.Əslində imtina etməli olduğumuz bir sıra şeylər var ki,biz onları azaltmaq, həyatımızdan tödricən çıxartmaq əvəzində onlara daha çox aludə olur,daha çox gir-dabına yuvarlanırıq.

Bu yazını qələmə almaqdə məqsədim və niyyətim heç də müdriklik qıyarfasındə dərs vermək, onsuz da məlum olan həqiqətlərlə yenidən qulaqlara sırga asmaq deyil. Bu qəlbimin bütün hərəarət qızınmış bir minnətdarlıq yaxısidır,xəyallarımın alt-üst olduğu, arzularımın darmadağın olduğu,qəlbimin qəfəsə salınmış quş kimi bəlkə də son çırçıplıklarını verdirdiyi bir vaxtda yenidən ümid işartilərini cürcərdən inəmin yazısıdır.

Sinəmdəki kəskin ağrını hiss etdiyim o ana qədər heç vaxt içimi qefil -durduğun yerde ölmək xofu sarılmış.Düzdüz gözümüzün karşısındə o qədər vaxtsız,həyatla tələm-tələsk vidalaşıb gedən insanlar olmuşdu ki..Amma bunun öz başına gələcəyi fikri məndən işq ili qədər uzaq idi.Axi mən, qızmar günəş şüaları altında, yığışda-suda,seldə, ucsuz-bucaqsız səma altında, dağlarda-meşələrde bərkimmiş bir kənd sağışydim.Görürün ölçüm adlı şəhər hökmədarına baş əyməyin vaxtı çatmışdı...

Zəruri analizləri verib, müayinələr dən keçidkən sonra həkimlər açıq ürək əməliyyatının qaćılmaz olduğunu və bu prosesin çox təcili baş tutması döñə-döñə vurğuladılar.Düzən-nü desəm bu xəbəri eşitmək mənənə sonsuz uğurumdan yuvarlanmaq kimi oldu.

Mən bu əməliyyatdan qəti şəkildə imtina etdim və ağlılı çulğamış dəhşətli vahimədən nisbətən qurtuldum.

Mən o məqamlarda dost,qardaş, ailə sevgisiyle əhatələnməyin adamın əlini-qolunu necə bağladıǵına bir dəha şahid oldum.Artıq burda sənən qərar vermək hüququn əlindən çıxır, sənin əvəzində hökmü məsləhətlər, təsəllilər,tənbəhələr, göz yaşları verir...

Və sən başa düşürsən ki,sənən bu adamlara narahat, qorxulu, səksəkəli

günələr yaşatmağa zərrəcə haqqın yoxdur.

-Telefonu götürüb artıq neçə illərdir ki,dostluq elədiyim Musa doktora zəng vurdum.Məsələni yüngüləcə anlatdım,o gecikmədən sabah nəticələri də götürüb xəstəxanaya gəlməyimi istədi..

Açıqı bir xeyli yüngülləşdim.Hər halda dostluğumuzun xatirinə o daha aydın məsləhətlər verəcək, daha artıq can yandıracaqdı.

Bir neçə dəfə onun xəstələrə necə mehribanlılıq və nəvəziş göstərdiyi şahidi də olmuşdum.

Mən üstəlik, Musa doktorun etiqadına hörmət bəsleyirdim.Onun qələbindəki inam və Allah sevgisi eləcə də iman işqi çox güclü idi.

Həm də artıq ürək-damar cerrahi kimi 22 illik iş tecrübəsi onun haqqında çox şey deyirdi.Bu kardiologiya uzmanı həm də böyük hörmət və mərifət sahibi idi. Doktor uzun illər Türkiyədə işləmişdi,İstanbul, Dr.Sadi Konuk Eğitim və Araştırmalar Xəstəxanası, Ürək və Damar cerrahiyəsi şöbəsinin uzman həkimi kimi fəaliyyət göstərmişdi.Hər şəyə rəğmən öz işyakılığım və rahatlığım üçün haqqında apardığım araşdırımlar məndə məmənunluq hissi yaratmışdı:

2004-2005 - Ege Universiteti Türk Dünyası İstitutu.

2006-2013 - Uludağ Universiteti Tibb Fakultəsi Xəstəxanası. Ürək və damar cerrahiyəsi kafedrası. Uzmanlıq təhsili

Kurslar

2013-2014 - Ankara Universiteti Yabancı Dil Mərkəzi (ingilis dili təhsili)

2014-2016 - Muş şəhəri Özəl Sevgi Xəstəxanası

Assosiasiya

Türk Kalp və damar cerrahisi derneği

2008 - Türk Kalp və Damar Cerrahisi Dərnəyi. Mitral Qapaq təmirləri kursu. Edirne ş.

2009 - I Bakı Ürək Günləri

2011 - II Bakı Ürək Günləri

2013 - III Bakı Ürək Günləri

2018 - Minimal İnvaziv və Robotik Kalp Damar Cerrahisi..

Mən tam yəqinləşdirdim-madam, Musa Qayıbov-Musa doktor bu qədər məndə inam yarada bilib onda mən düşünmədən ürəyimi ona emanet etəyə bilərəm.Müalicəlikse müalicəsinə, əməliyyatlılıqda əməliyyatını.

Səhəri vədələşdiyimiz vaxtda Topcuşəvən adına Elmi Cərrahiyə Mərkəzində görüşdük. Doktor artıq bir neçə ildi ki bu mərkəzdə ürək-damar cerrahi kimi fəaliyyət göstərir, xəstələrə yeni həyət bəxş eləyir.

Söhbətimiz-görüşümüz xeyli çəkdi, onun həkim kimi amiranə və özünə güvenli şəkildə qərarını təsdiqləməkdən başqa əlimdən bir şey gəlmədi.

O bütün dəlillərində doğru olduğunu inandırımdı məni.

Doktor iradəsində tərəddüdsüz idi və yekun qərarı verdi:

-Əməliyyata hazırla!

Ağrıların əlindən bir qaranlıq bucağa sıxlıq qalmış ürəyimi gün işığına çıxardacaq bu adama heyvətə baxırdım.Sanki ovsunlanmışdım.Ağrılar azalmışdı,qat-qarışq xəyallar yox olmuşdu.

Bu adam elə bil ki, hardasa mistik qatlarda durub danışırı. Və həm də şair ürəyinə məlhəm olaca şəkildə şairənə danışırı.

Əməliyyata rahat getdim, arxayından gedəndə dedim ki, doktor elə bilirəm ki, öz qəlbini əməliyyat eleyir-sən.

Musa doktor böyük ləyaqət və sevgiyle məni təhlükəli vəziyyətdən qurtardı, neçə deyərlər yenidən hayata qaytarıldı...

Nə vaxtsa oxumuşdum-"Tanrı insanlara onları öz şəxsi duyğuları,hissləri şəklində özünü göstərir ki, bu da özünü yaxşı dərk etdirmek, yaxşı tanıtırmaq üçündür".

Sükürler olsun ki, hər şey yavaş yavaş qaydasına düşür, sağlamlığım bərpa olur.

İndi özümü Musa doktorun sayəsində yenidən oynamış təbiət kimi hiss eləyirəm..Artıq həyatın xoş və mənalı anları barədə düşünməyə dəyər..

Mən sağlamlığımın rəsmini pozulmağa qoymayan Musa doktora bu yازılımla minnətdarlıq duyğularımı çatdırımaq istədim.

Var ol doktorum!

"Şagirdlər ixtisas seçimi zamanı əmək bazarındaki tələbatı nəzərə almırlar"

Hər il 9-cu sinifdən kifayət qədər şagird təhsilini sona qədər davam etdirmək istəmir və təhsilini bitirmədən əmək bazarına atılır. Biz bu şagirdlərin sayını azaltmaq üçün çalışırıq.

Adalet.az xəber verir ki, bu sözləri Karyera İnkışaf Forumunda Dövlət İmtahan Mərkəzinin (DIM) sədri Məleykə Abbaszadə deyib.

M.Abbaszadə ixtisas seçimi zamanı DIM-in şagirdlərə göstərdiyi dəstekdən danışır: "Mərkəzin saytında xüsusi testlər hazırlanıb və bu testlərin nəticələrinə uyğun olaraq program şagirdə öz əmək sahəsini müəyyənləşdirməyə kömək edir.

Testlər mütexəssisler tərəfindən elmi əsaslıra uyğun hazırlanıb.

Ancaq təessüf ki, yeniyetmələr və onların valideyinləri ixtisas seçimi zamanı əmək bazarında olan tələbatı, gə-

ləcək yönümlü peşələri nəzərə almırlar. Əsas seçim etrafındaki insanların düşüncələrinə uyğun müəyyənlenir".

DİM-in sədri qeyd edib ki, ali məktəblərdə dövlət qulluğu sahəsində karyeranı qurmaq üçün gənclər görüşlər təşkil olunur: "Bu yaxınlarda keçirdiyimiz layihə çərçivəsində 22 yaşa qədər olan 2 mindən çox gənc individual məsləhət verilib. Eyni zamanda, gənclər dövlət qulluğunun bələdçisi programından yararlanıb bilərlər. Bu program vasitəsilə hansı dövlət qulluğuna uyğun olduğunu müəyyən edilir".

**Sona Çarkez,
sair, publisist**

Mən öz ömrümde etibarlı və ləyaqətli insanlarla hər görüşü bir təselli, güven və ümid işığı sanıram.

Bu yaşadığım az olmayan ömrümde hər vaxt belə olub və bunlar danılmaz həqiqətə çevrilib mənim yaşamımda. Həyat bütün tələtümllerin rəgmən, sanki bu mənada mənim üzümə gülüb, yaxşılard-seçilmişlər, unudulmayanlar, qəlbime yaxın olanlar nəsib olublar ömrümə, çıxıblar qəfətən qarışma. Bu insanlarla doğmalaşmadam zəman kəsiyin, vaxt məhfumunun əslə uzun və qısa olmasının fərqi olmayıb, o fərqi duymamışam...

An var ömrə bərabər, fikri burada da düşündüklerimin təsdiqi oldu. İller biz insanlara özünü güclü hiss etmək qabiliyyətini də verir və biz həssaslıqla rast gəldiyimiz insanın təmiz münasibətini, sevgisini duymaq, onu yaxın bilib, ömrümüzə daxil edib, dost saymağa başlayırıq... Belə hadisələrlə çox rastlaşan biri kimi bu fikirlərimi burada da açıq-aydın ifadə etməyə çalışıram, eminəm ki, Rebbim hər kəsin ürəyinə görə verir.

Şəhəhtimle bağlı bir neçə il əvvəl qardaş Türkiyədə - Ankarada oldum. Qardaş ölkənin həkimlərinin qəbuluna getməzdən, onlarla görüşməzdən önce qaldığım yer barədə söz açmaq, en önemlisi isə burada, "Yurd" adlanan tələbələr, aspirantlar qalan gözəl yerde yerləşən məkanları və oranın rəhbəri Reyhan xanimdan, onun yardımçısı Nefise xanimdan söz açmaq - konuştıq istərəm.... Bu gözəl insanları Ankarada yaşayan bibim qızı Sevilə görə tanıdım və bu gün onlara olan sev-

gim, səmimi münasibətim, hörmətim də Sevilin qəlbindən su içib, mənim üreyimə yol açdı... Sevil dostlarına-arkadaşlarına canı-gönləndən bağlanmış, onları sevən və daima hörmət bəsləyən gözəl kalpli insandır.

Reyhan xanım və orda tanıdığım insanların hamısı yadımda və ağlımadır... Hər gün Reyhan xanım öz köməkcisini - Nefise xanımı məne yol arkadaşı olaraq bərabər doktorlara göndəirdi ki, məne yardımçı olsun. Budur bu insanların böyük-lüyü. Bir həftə orada qaldığım müd-

dətdə, elə bildim ki, Reyhan xanımı da, Nefise xanımı da illərdir tanımışam və bu gün də onların isti münasibətini bir an belə unutmuram, unutmam da. İndi isə ezzizim Reyhan xanımın mənə bağlılığı kitabı haqqında...

Öldə etdiyimiz müstəqillik tekce ölkəmizin daxili, xarici siyasetinin, iqtisadi, mədəni baxımından inkişafının və bir də Azərbaycan vətəndaşının konstitusion hüquqlarının qorunmasının timsalında özünü buruze vermir. Və hər kəs bilir ki, müstəqillik Azərbaycanın bütün sahələrində bir dövlət olaraq özəlliyyidir, varlığının təntənəsidir. Bu müstəqillik həm də bizlərə ölkə xaricində temsil

olunmaq, səfərlər etmek, bir azad insan heyatını yaşamaq imkanını da veribdir. Yaşı nəslin unutmadığı bir gerçeklik var. O da sərhədlərimizin SSRİ məkanında ifadə olunması və bizim də bə sərhədlərdən kənara yalnız Moskvanın icazəsi ilə, həm də xüsusi məqamlar və məqsədlər üçün çıxa bilməyimizdə özünü bürüze verirdi. Ona görə də ədəbi eləqələr, fikir mübadilələri demək olar ki, mümkünsüz bir durumda idi. Xüssüslə, Azərbaycan-Türkiyə əlaqələri hər zaman bizi düşündürse də, amma neyleyək ki, bağlı sərhədlər bu düşüncələri gerçəkləşdirməkdə bize mane olurdu.

Şükürler olsun ki, müstəqil dövlətimiz bir millət, iki dövlət olan Türkiyə-Azərbaycan coğrafiyasını yaradıcı insanları üçün də elçətan etdi. Ona görə də hər bii söz adımı, yaşıçı və şair öz ədəbi nümunələrini qarşılıqlı olaraq teblig və təqdir etmək imkanı qazandı. Bu mənada mənim üçün önemli olan bir çox nüanslar var. Onlardan biri də Türkiyə ilə olan ədəbi bağlılığımızdır. Yəni mənim qardaş məmləkətə hər sefərində yeni-yeni qələm dostları ilə tanışlıq, dostluq reallaşır, gerçəkləşir. Həmin səfərlərin birində çox dəvəti yazar Reyhan Özçiftçi ilə tanışlıq münasibətləri yarandı və bu münasibətlərin fonunda onun nə qədər duygusal, mehriban, diqqətci olduğunu da gördüm, hiss etdim. Söhbətlərimiz zamanı Reyhan xanımın tekce çalışdığı Mərkəzdə deyil, bir yazar olaraq onun hüdudlarından kənardada böyük nüfuz sahibi olduğunu duydum ve həmin bəy duyğunun dəsidi olaraq Reyhan xanım mənə özünün "Gönülden Şilan'a" kitabını bağışladı.

Bu kitaba yazdığını səmimi avtoqrafla Reyhan xanım tanışlığımızdan məmən olduğumu xüsusi qeyd edibdir. Və mən də öz növbəmdə Bakıya qayıdandan sonra Reyhan xanımın bu maraqlı romanını oxudum. Mənim üçün bir oxucu olaraq xüsusi bir məqam cəlbedici oldu. Belə ki, kitabın hər fəslinin girişində

Reyhan xanım az qala atalar sözü qədər dəyəri olan fikirləri oxucuya təqdim edir. Məsələn o, romanın birinci fəslində "yalan olan sevgi degildi", "sevda asla tükənməz, zamanla kendinə çəki, düzən verib yəni sevgiye yer açar", "düşünmədən yaşamaq yox olsun başlanğıcdan", "sevilən bədənidir, yoxsa ruhum?", "unut deyince unutmaz ki, gənəl, sev deyince sevmədiyi gibi...", "seyr edənlər yaşananın yalnız olduğunu düşünse də, yaşayan doğru olduğunu inandığı üçün ya-

şar".

Romanada menim diqqətimi çəkən bir məqam da yazıcının təxəyyülünün məhsulu olan fantaziyadır. Yəni odun, alovun içərisində yanmadan keçmək təqdimatı adama ilk öncə fantastik təsir etsə də, amma əsərin qəhrəmanının məramı, onun mübarizliyi səni inandırır ki, bu inanın sahibi, bu yolu seçənin gücü onu oddan, alovdan keçirtmək iqtidarındadır. Həttə həmin məqamda Gönüllü odların içərisində götürən bir atının hadisə yerində olması özü də müəllifin öz qəhrəmanını xilas etmək üçün əsərə əlavə etdiyi bədii düşüncə məhsulu deyil. Bu həm də romanın məntiqi calardır.

Məhz həmin odun, alovun içərisindən Gönü'l Tanrıının onun köməyinə göndərdiyi insanların əl uzatması ilə xilas ola bilər. Ona görə ki, onun ürəyində, ruhunda ilahi güc, ilahi sevgi hakimi. Ve məqsədli şəkildə də seçdiyi yolla gedir. Elə buradaca xatırlatmaq yerine düşər ki, romanın qəhrəmanı Gönü'l etnik olaraq kurd qızı, onun sevdiyi bəy isə türkdür!!! Onlar bütün türk məmələtinin övladlarıdır! Həttə qarşılışlığı çətinliklər, qəza keçirmək kimi məqamlar onu yoldan döndərmir. Gönü'l həm Taner Ata, həm də Ekrem ağa barəsində düşənərkən özünü inandırır ki, onun həyat hekayəsi ən azından bu insanlar yaşadıqca yaşayacaqdır. Mənə görə ona bu inamı verən de müəllifin sonuncu fəslə verdiyi adın bütün çilpaqlığıdır. Müəllif yazır ki: "Sevgi yanın degildi..."

Beli, Reyhan Özçiftçinin "Gönülden Şilan'a" romanı mənə bir daha sevginin, təbii ki, həqiqi sevginin yalan olmadığını göstərdi. Bu uğurlu və yaddaşalan romanın müəllifinə mən də öz növbəmdə hər zaman SEVGİ dileyirəm.

Mən bunların bir qismini sizə təqdim etməklə həm də romanın nədən bəhs etdiyini, nələri oxucuya aşılamağa çalışdığını bildirmək istəyirəm. Çünkü romandakı həyat adama gerçəyin təqdimatıdır. Romanı oxuduqca ordakı yaşam, ordaki duygular və ən vacib işə Gönüllü Şilan arasındakı sevgi yolunun bütün dolanbacları, bütün keçidləri, həttə müəyyən məqamlarda bir-birindən uzaqlaşmaq, bir-birini görəmək istəməmək kimi detalların özündə də o qədər səmimi təqdimat var ki, bir oxucu kimi mənim buna heç bir şübhəm qalmır. Həttə dialogların canlı olması adama dərhal təsir edir. Hiss edirsən ki, ata övladı ilə, qonşu qonşu ilə, yol-yoldaşı

Onun qoşmalarında tərənnümlə yanaşı təsvir də mükemmel şəkildə görünür, duylur və hiss edirsən ki, şairin sevgisi ürəkdən qaynaqlanır. Ona görə də yazar ki:

*Yazılmamış bir dastansan,
Qələm məndə, sına səndə!
Tellərindən tel ayıram,
Sazım-sözüm dına səndə!*

*Eşqə sarı üzən sonam,
Səndə ürək, səndə canam!
Od vurarsan, elə yanam,
Külüm oda döñə səndə!*

*Demə Məcnun biva fadır,
Əzəbin da xoş səfadır!
Aparlığım son cafadır,
Könlüm qaldı yenə səndə!*

Bu şeirin yaratdığı ovqat o qədər səmimidir ki, inanmamaq və o duygulara səs verməmək mümkün deyil. Zənniməcə bu da Məcnun Göycəli yaradıcılığının həssaslığını, diqqəti olmağının və həm də bütövlükdə səmimiyyətin onun ruhuna, yaradıcılığına hakim olmasının bəhrəsidir. Bu manada Məcnun Göycəli yaradıcılığı barəsində ətraflı şəkildə fikirlərini bölüşən tanınmış ədəbiyyatçınas, alim, tənqidçi Əsəd Cahangir yazır ki, "Məcnun Göycəlinin həyat və yaradıcılığını ən daqiq bu sözərə səciyyələndirə bilər - namusla yaşamaq və namusla yazmaq!". Həqiqətən də yaradıcılığına böyük sayqı bəslədiyim və izlediyim Məcnun Göycəlinin şeirləri böyük hərf-lərə yazılıcaq namuslu yaradıcının söz çələngidir. Onun ətrini duymamaya mümkin deyil.

Əbülfət Mədətoğlu

Namuslu sözün işığı

*Bu dağların biza gelir güməni,
Leysan yağılb, duman kəsməz aranı!
Qəm-qubara qurban verdik imani,
Hüseyin Arif, dağlımraq Göycədən!*

*Bulaqlarda nənələrin gözü var,
Hər daşın da səhəbəti var, sözü var,
Ozümüzdə Ələşgerin özü var -
Hüseyin Arif, dağlımraq Göycədən!*

*Göyçəliyəm, dağlar verib sabrımı,
Axıtmışam torpağına tarımı.
Yolun düşəs burda axtar qəbrimi -
Hüseyin Arif, dağlımraq Göycədən!*

Bir parçasını təqdim etdiyim bu şeirdə şairin Göycə sevgisi özünü o qədər açıq-

acılarını, xatirelərini, arzularını ədəbiyyata köçürdürlər.

Bu cür yazarlardan biri də imzası və sözü, eləcə de şəxsiyyəti mənə çox yaxın olan, yeni izlədiyim, tanıdığım Məcnun Göycəlidir. Məcnun Göycəli özünü bütün əsərlərin də əsas qəhrəmanı kimi yurd nisqilini, doğma yerlərin cizgilerini, xoşbəxt günlərini və təbii ki, həm də xatirelərinin yurumludan qəleme alan şairlərimizdən biridir. Onun əksər kitabları, dövrü metbuatda yayımlanan söz nümunəleri, demək olar ki, məhz Göycənin, Zəngəzurun, Dərəleyəzin, bir sözlə, hełə de işğalda olan torpaqlarımızın tərənnümü və təsirindən ibarətdir. Mənim üçün ən maraqlı və xüsusi qeyd edəcəyin bir detal da var - o da həmin şeirlərde Məcnun Göycəlinin içindəki böyük yurd sevgisinin və bir də semimiyyətin açıq-aşkar duyluması. Şair şeirlərinin hamisində misralarını ünvanlaşdıq tabiətə, torpaqla, insanlarla danışmış kimi həmsəhəbət olur. Ona görə də onun şeirlərini oxuyanda sanki kiminsə səhəbetini dinleyirsən, kiminləse dərəlşərsən.

Man tez-tez kitablarını gözden keçirdiyim Məcnun Göycəlinin poeziya dünyasında özümə sözün həqiqi menasında onurla bir yerdə, bir səngərdə görürəm. Bax, elə Məcnun müəllimin unudulmaz xalq şairimiz və bugünkü 100 yaşı tamam olan Hüseyin Arife yazdığı şeirlərində də həmin dediklərimin nə qədər doğru olduğunu siz də görə bilərsiniz. Şair yazır ki:

FƏRƏC FƏRƏCOV

ideya

(Hekayə)

Ağlıma çox qəribə bir ideya gəldi. - Əla! Əla! - deyə özümdən asılı olmadan qışqırdım... Başında qərarlaşan bu ideyanı mütləq gerçekləşdirməcəyəm, - Qəti fikrim beleydi.

Bunu bəri başdan bilinki, əslindən meni sevindirən bu qeyri-adı ideyam heç də dahiyənə tapıntı, yaxud dünənə əhəmiyyətli kəfə deyil. Sadəcə bəndənizəməxsus olan bir yenilikdir. Eşidib agah olsanız, bəlkə de məni lağşa qoyub güləceksiniz. "Bu nə sayaq oyundur, oynayırsan" deyənləriniz de tapılacaq. Amma kim nə deyəcək, nə fikirləşəcək özü biler. Ümidi var ki, ideyamı ciddiyyətə alanlar da qəhətə çıxmayaçaq. Dünya xali deyil. Ele bu fikirlə də la-yihəmə start verdim. Beləliklə, əsas metləbə adlamlığın tam zamanıdır. Yəni, ideyamın hədəfi ordu ki, yəni usul ilə yazdıığım hekayəmin ali ədəbiyyat dərgisində çapını görmür. İnsafən yazılarım az dərc olunmur... Redaktorların özüleri belə çox zaman mənə yanaşıb - Nəyin varsa, ver çap edək, - deyirlər. Əlbəttə, qəle-mimə azdan-çoxdan bələd olanları deyirəm...

Di gel ki, mənim yeganə arzum, istəyim həm də ali ədəbiyyat, sənət dərgisində görünməkdir, o ucalığın şirinliyini dadmaqdır. Çünkü qəle-mimən cıxan povest və hekayələrin o dəriyə də layiq olduğunu emin-nəm. Lakin qəpik-quruş toplayıb paytaxta hər seferimde ali dərginin zalim redaktoru qarşımı iri bir daş diğirləyir:

- Ay rayon əhli, yazıların zəifidir, bitgin deyil... Orası elədir, burası belədir, nə bilim, niyə yazırsan? Sən-in yazmağına nə ehtiyac var?.. Qi-sasi, Bular azmış kimi, düberə içini xiltini da tükür bayra:

- Ay kişi, get öz işlərinle məşqul ol. Sənə nə düşüb yazıçı olasan. Yazıcılıq ketçi girən yovşan kolu deyil. Yaxşısı budur kənd-kesəyinizdə əkinini ekəsən, mal-heyvanını otarasan. Nə itin azib buralarda. Olma-yan pulları da yollarda kül edirsən. Açığını deyim ki, hər dəfə redaktorun beləcə üydüb-tökəməsi odsuz-ocaqsız yandırırdı məni. Bir dəfə dözə bilmədim:

- Axi ay səsə.. bağıشا, Sərbəst müellim!...

O andaca sözümü dilimin ucunda qurutdu:

- Axını, maxını bir yolluq at kənar-a. Nə desən, xeyri yoxdur. Budur bax, təkcə sol əlimin altı roman, povest, şeir və hekayələrlə doludur. Hələ elektron poctumu göstərmə-rəm. Gündə zeng zəng dalınca gəlir. Təkcə yazıçılar, şairler yazsa, dər-toya-bayrama getmeli olar. İndi yaz-mayan var! Büyök-büyük məmurların da bəziləri sarılıqla qələmə. Yaz ki, yazasən. Çap etmə görüm nece etmisən onların yazılarını. Sahib Zamanın, Tutu Quşunun, Məftun Aşiqin hekayələrini nə üzle kənara ata bilərem? İndi özün de, əzizim... Hərəsi dağ boyda səlahiyyət yiyəsi-dir. Basib adamın gözlərini bir deşikdən töklər.

- Aha, - dedim. - Elə oradaca alt dodağımı üst dişlərimin altına salıb, var gücümə əzişdirdim. Anladım ki, artıq buralarda mənim kimi lüt-ür-yən eyalət yazarının üzüne gün do-ğə bilməz, lap belə, şədevr əsər ya-zıb-yaratsan da nə faydası?

Çəkildim teklife. Bir xeyli düşü-nüb daşındım. Beynimi çox fikirlər,

ideyalar çaldı. Məsələn, sözü gedən redaktordan tabe olduğu səlahiyyət sahiblərinə şikayət etmək, yaxud ondan da yuxarı orqanlara teleqram vurmaq və sair və ilaxır... Eyni za-manda yaradıcılığıma yaxından bə-ləd olan hörməti qələm adamlarını da xahiş-minnetə salmaq fikrinə düşdü. Ancaq bunların hamisinin qıraqını qatlayıb qoydum bir kənara. Və qəti qərərimə bayaqdan bəri oxunu atıb yayını gizlətdiyim o qəribə ideyama əl atdım...

Etmedim tənbəllik, ən yaxşı bildiyim və elə redaktorun özünü oxuduğu, her bir cümləsinə barmaq uzadıb saf-çürük etdiyi, nəticə olaraq bəyənmədiyi hekayənin təkcə başlığını dəyişib "görkəmli" ədib Sahib Zamanın adından ötürdüm redaktsiyanın elektron poctuna. Fi-kirleşdik ki hekayə redaktora yeti-şən kimi, baxmadan, oxumadan onu növbəti sayda (özü də ilk səhi-fələrə) dərc edəcək.

Buna zərre qədər şübhəm yoxuydu... Yazı gün üzüne çıxan gündən də isti-isti təriflər axışacaqdı redak-siyaya. Mən də fürsəti ötürməyib, qurdugum oyunumun bu şirin mə-qamında özümü baş rəisin, yeni redaktorun kabinetinə çatdırıb təlaşla deyəcəyəm:

- Cənab redaktor, o, mənim hekayəmdir. Səhəv filankəsinə adına düşüb. Xahiş edirəm növbəti sayınızda təkzib verəsiniz. Bu boyda yanlışlıq olmaz ki!

Söylediklərimi qəribçiliyə salma-yın. Necə düşünüb yozmuşdum, elə də oldu. Hekayəm nəhayət məşhur dərgidə maşhur yazılığının imzası alında işq üzüne çıxdı. Beləliklə qey-ri-adı ideyamın idman dili ilə desək, birinci raundunu baş tutmuş hesab etdim. İndi qalırkı ikinci və mənim-cün həyatı əhəmiyyət daşıyan əsəs, həm də ağır bir raund. Bu "final" raundunun da hədəfi o idi ki, çap edilən hekayənin mənə məxsusluğunu etraf etmək dorunda qalacaqsız.

- Ay- hay! Xox gelirsen?! Əvvələ sən onun yanına heç yuxunda da düşə bilməsen, qalsın ki, real həyat-da. Bu bir, ikincisi, əgər möcüzə baş verib onunla görüşə bilsən belə, zərəri özüne toxunacaq. Səni ilk növbədə ədəbi oğru kimi damğala-yarlar.

Bütün mediya aləmi, sosial şe-bəkələr səndən danişacaq, səndən yazacaqlar. Abrını bükərlər etəyinə, cızdığın çıxa-çıxa qalarsan. Sənin təkin bir neçəsi də onunla ciling-ağac oynamaq istəyib. Amma peş-man olublar.

Redaktor danışır, mənə susur-dum. Həqiqətən icimdə yanib tökü-lür, o demişkən, lap cızdığım çıxırı. Artıq ondan ümidverici söz eşitmə-yəcəyim yüz faiz yəqin etmişdim. Və ilk dəfa yazıçı olmanın özüne xas çətinliklərini anlamağa başla-yırdım ki, bir dəli şeytan qəlbime təplib, yazı-pozunu birmərre atma-ğımı məsləhət gördü. Tərəddüt et-mədən razılaşdım onunla.

Eve döndüm. Ayrı bir yol tutub karyeramı qurmaq haqqında düşü-nürdüm. Na ağlıma gəldiğə, özümə yaraşdırıb bilmirdim. Bir gün be-lə, iki gün be-lə.. hətta, aylar da adla-yıb tarixə çevrilirdi. Men isə düzə-ləmmirdim ki, düzələmmirdim. Hə-yatımın bir qəpiklik mənası qalma-mışdı. Sən demə, məni yaşadan elə əlimə qələm alıb yazmağım, icimdə-kiləri kağız-kuğuza tökməyim imis. Dözə bilmirdim. Sıxılırdım. Elə bil Allahın gen-bol havası da məndən qacaq düşmüştü.

Vaxtin, zamanın bir qədər də ölüb keçməsindən sonra dəli şeytanın məni əməlli-başlı aldatdığını yeqin etdim. . Bir də axı şeytanlar nə zamandan doğru, düzgün yol göstə-rən olublar.

Nə isə... Yazmağım gəldi. Elə içimdən gələn bu isteklə də yenidən yazmaq başladım.

- Ay möhtərəm redaktor, vallah, o hekayənin halal müəllifi mənəm. Mən bu qabarlı ellərimlə yazmışam onu.. Düşünmüsəm, baş sindirmişəm... Əlyazması da budur, qovlugu-mdadır. Gösterim, baxın. Lap söz-söz tutuşdurun. İsteyirsiz Qurani-Kərimi qoyn ortaya, çəkin-məden əlimi üstüne aparım ki, he-kayə mənimkirdir.

- Ə, sən necə adamsan, ağızında elə min quranlıq söz xirdələyib tökü-rəm qarşına, təkrar edirən ki, "mə-nimdir", "mənimdir". Adı-səni yer-ə-göye siğmayan ejdaha kişinin kö-məkçisinin katibəsi hekayəye görə şəxsən onun adından razılıq edib, mənnətdarlığını bildirib.. Bunlar bə-yəm, çatmır sənə? İndi kimə inanım? Sən, yoxsa o boyda nehən-ge?

- Əlbəttə, mənə. Axi özünüz o ba-şılıqlı hekayəni diqqətlə oxumus-nuz. Həm də bəyənməməsiniz. Hər cümləsinə, hər abzasına dağ boyda iradlar yağıdırımsınız.

- Sözdən belə çıxır ki, o sənin cızmaqarandan oğurlayıb? Plagiatlıq edib?! Daha sənə sözüm yoxdur.. Haşaa səndən.. Anlaysırsanı nə dənişirən? Özünü güllük vəzy-yətine salırsan.. Məsləhət görürəm ağılinı başına yiğ, yaziqsan...

- İndi ki belədir, bir başa həmən yazılığının qəbuluna düşüb, açacam sandığı, tökəcən pambıçı. Onda hekayənin mənə məxsusluğunu eti-rəf etmək dorunda qalacaqsız.

- Ay- hay! Xox gelirsen?! Əvvələ sən onun yanına heç yuxunda da düşə bilməsen, qalsın ki, real həyat-da. Bu bir, ikincisi, əgər möcüzə baş verib onunla görüşə bilsən belə, zərəri özüne toxunacaq. Səni ilk növbədə ədəbi oğru kimi damğala-yarlar.

Bütün mediya aləmi, sosial şe-bəkələr səndən danişacaq, səndən yazacaqlar. Abrını bükərlər etəyinə, cızdığın çıxa-çıxa qalarsan. Sənin təkin bir neçəsi də onunla ciling-ağac oynamaq istəyib. Amma peş-man olublar.

Redaktor danışır, mənə susur-dum. Həqiqətən icimdə yanib tökü-lür, o demişkən, lap cızdığım çıxırı. Artıq ondan ümidverici söz eşitmə-yəcəyim yüz faiz yəqin etmişdim. Və ilk dəfa yazıçı olmanın özüne xas çətinliklərini anlamağa başla-yırdım ki, bir dəli şeytan qəlbime təplib, yazı-pozunu birmərre atma-ğımı məsləhət gördü. Tərəddüt et-mədən razılaşdım onunla.

Eve döndüm. Ayrı bir yol tutub karyeramı qurmaq haqqında düşü-nürdüm. Na ağlıma gəldiğə, özümə yaraşdırıb bilmirdim. Bir gün be-lə, iki gün be-lə.. hətta, aylar da adla-yıb tarixə çevrilirdi. Men isə düzə-ləmmirdim ki, düzələmmirdim. Hə-yatımın bir qəpiklik mənası qalma-mışdı. Sən demə, məni yaşadan elə əlimə qələm alıb yazmağım, icimdə-kiləri kağız-kuğuza tökməyim imis. Dözə bilmirdim. Sıxılırdım. Elə bil Allahın gen-bol havası da məndən qacaq düşmüştü.

Vaxtin, zamanın bir qədər də ölüb keçməsindən sonra dəli şeytanın məni əməlli-başlı aldatdığını yeqin etdim. . Bir də axı şeytanlar nə zamandan doğru, düzgün yol göstə-rən olublar.

Nə isə... Yazmağım gəldi. Elə içimdən gələn bu isteklə də yenidən yazmaq başladım.

VAQİF YUSİFLİ

Payız zirvəsinə çatan bir şair - Xanəli Kərimli

gizlətmir. Onun fikrincə "bir insan ömrünün yolu gah boş, gah dolu" ola bilər.

Şair "kişilik bir zirvədir ki..." şərində insana xas olan kişiliyin, kişi şəxsiyyətinin mahiyyəti, mənasını açıqlayır: "KİŞİ" kimi yaşayınlar KİŞİ adı daşıyıblar, tarixlərin yaddaşında tarix kimi yaşayıblar" deyir.

Bir sıra şeirlərində ise bu adı doğrulmayan "kişilərin" mənasız ömrün qınağı çevirir. "Deme ki, kişiyəm, kişi adım var, kişilik kişi-lər yanında olar".

Xanəli Kərimli "Nənəm xalça toxuyardı" şeiri mənə dəha xoş fəsir bağışladı - bu şeir təkcə ömrün xatireli günlərini yada salmaq deyil, həm də milli-mənəvi sərvətləri-mizə dərin ehtiramın sübutudur.

*Nənəm xalça toxuyardı,
Toxuduqca həvə-həvə,
Kirgit-girgit, çeşni-çeşni,
Gözündən yaş axırdı:
"Xalçanı sərdim qara,
Üreyimde var yara,
Yurd-yuvasız bir quşam,
Allah, mən gedim hara"?*

"Nənəm nağıl deyərdi" şeiri də həmin ehtiramın başqa bir nümu-nəsidir.

Təbii ki, Xanəli Kərimlinin "Tanrı müjdəsi" şeirlər - poemalar kitabındaki bütün poetik nümunələr haqqında söz açmamışdan əvvəl onun 2024-cü il 15 noyabr "Ədəbiyyat qəzeti"ndə dərc olunan şeirlərinə də məzər yetirək (öncə misal gətirdiyimiz payız duyğulu şeiri də o qəzetdən oxuduq).

*Kövrək xatirələr yaşayırq həla ki,
Xatirələr bitəndə bittəkdi ömr-gün.
Yaşayırq zamanla gümən arasında,
Çox şəyərər yadlaşdırıb yaşadıb büstbütn.*

*İndi "Ələk əlanib, xələb göydə fırınlar",
Ələməyə ələkkil qalmayıb dari da.
Beş allı yapışqa da dünəyanın yaxasında,
Dünya filən dünəydi, yoxdu etibən da.*

*Bu, bir güley-güzər, geldi-gedə səhbətdi,
Elə-bələ dolanı yaşı yaşıçı çağında.
Yolun oxu gedilib, qalsa da bəs addımı,
Yenə de ləzzati var indi yaşamığın da.*

Bu şeirdə iki duyu bir-birini iz-leyir. Xatirələrlə ömr-gün keçirən, "zamanla gümən arasında" yaşayıb, dünəni etibarsız saysa da, yenə de yaşamaqdan doymur. Bu nikbinlik onun "Bütövlük" və "İnam" poemalarında daha qüvvətli şəkildə nəzəre çarpır.

Akademik İsa Həbibbəyli yazır: "Xanəli Kərimli yeni dövr Azərbaycan şeirlərində vətəndaşlıq lirikasının əsas yaradıcılarından biridir. Xanəli Kərimlinin vətəndaşlıq lirikası sadəcə qələmə aldığı aktual mövzuları ilə deyil, daha çox bu bədii nümunələrdəki fikrin ifadə vasitəsilə yadda qalır. Ağşar görünüri ki, Xanəli Kərimli mövzunun aktuallığı, yaxud müasirliyi arxa-sında qızılınmır.

Əksinə, şair dostumuz imkan daxilində, daha çox çağımızın ci-di problemləri haqqında şair kimi danışır".

Xanəli Kərimli yaşıının elə bir çağındadır ki, həyat, gözəllik, gerçəklilik haqqında fərdi duyu və dünəncələrin izhar edir.

Bunlar etiraflardır, elə etiraflar ki, aqlı-qaralı dünəyanın çətinliklərindən keçən bir insan heç nəyi

*Özgə kölgəsində şah olsan da sən,
Öz kölgən yoxdursa, kiç deyilsən.*

*Ömründə bir fidan bitirməyən kəs,
Baş salıb bağbanlıq eyleyə bilməz.*

Dördlüklərə nümunələr:

*Bu daş - Vətən daşlığı,
Yol yoldaşım naşdı,
O bilmir, bu daş deyil -
Ürəyimin başlığı.*

*Saldı məni dil-dilə,
Kım ağlaya, kım güle,
Dərdli dərdini çəksin,*

Türkiyənin Paxlava və Şirniyyat İstehsalçıları Derneği (BAKTAD) tərəfindən bu il 13-cü dəfə təşkil edilən və türk və Azərbaycan desərlərini bütün dünyaya birləlikdə tanıtmağı hədəfləyən Ənənəvi Paxlava Festivalı Bakıda keçirilib.

Adalet.az xəbər verir ki, Bakıda Bakı İdman Sarayında (Əli Oyunları Sarayı) təşkil olunan və iki ölkə arasında möhkəm dostluq ve qardaşlığı bir daha nümayiş etdirilən festival xalq rəqslerinin nümayışı ilə başlayıb.

İki ölkənin bir-birinə tekce sərhədlərlə deyil, könüllərlə bağlı olduğunu və paxlava qədər şirin bir ortaqlıqları olduğunu göstərən festivalda Türkiyənin Avropa İttifaqından ilk dəfə coğrafi işarə qeydiyyatını alan dünyaca məşhur lezzəti olan türk paxlavası Azərbaycanın aparıcı lezzətlərindən biri olan Bakı paxlavası birlikdə təqdim edilib.

Türkiyə fealiyyət göstərən sənayenin qabaqcıl mərkəzlerinin nümayəndələrinin də olduğu 100 nəfərlik nümayəndə heyətinin qatıldığı 13-cü Ənənəvi Paxlava Festivalında püste, qoz, midye, şöbiyyət, yerkükü dilimi kimi Türkiyə xas 60 növ, Azərbaycandan Bakı, Qəbələ, Şəki paxlavaları kimi 10 növ desərt təqdim edilib.

Türkiyə ilə Azərbaycan qardaşlığını bütün dünyaya göstərmək və Azərbaycandan türk paxlavasını bir daha dünyaya tanıtmaq məqsədi daşıyan festivalda ziyarətçilər 20 min dilim paxlava paylaşıb.

Festival açılışında Azərbaycanın müxtəlif nazirliklərindən, Türkiyənin Bakıdakı səfirliyindən, Yunus Əmrə İnstitutunun Bakıdakı nümayəndəliyindən və bir çox qurum və təskilatlardan yüksək səviyyəli adlar və rəsmillər iştirak ediblər.

Növbəti illərdə festival Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti (ŞKTC), digər türk dövlətləri və türklərin six yaşadığı ölkələrdə davam etdiriləcək.

Tədbirin açılışında çıxış edən BAKTAD derneynin sədri Mehmet Yıldırım Bakıda 13-cü Ənənəvi Paxlava Festivali üçün bir araya gelməkdən memnun olduğunu bildirib. Türkiyədə paxlavanın sadəcə bir şirniyyat olmadığını ifadə edən Yıldırım deyib:

"Türk metboxinin simvolu olan paxlava həm də dostluğu, paylaşılığı və qardaşlığı təmsil edir. Bu gün burada dost və qardaş ölkə Azərbaycan ilə birləlikdə bu enəneni qeyd etmək məhz bu dəyərlərin nümunəsidir.

Bu gün tekce türk paxlavası şirəyini deyil, Azərbaycanın paxlavaya verdiyi deyəri da qeyd edirik. Bakı paxlavası, Şəki paxlavası, Qəbələ paxlavası. Hər biri ayrı zəhərli, ayrı bir sevginin və sənətkarlığın məhsuludur. Bu paxlavalar qardaşlıq süfrələrini bəzəyən lezzətlərdən daha çox, ortaç mədəni irsimizin şirin simvollarıdır".

Bugünkü festivalın paxlava festivalindən daha çox böyük mesajlar verdiyini vurgulayan Yıldırım, "Türkiyə və Azərbaycan tekce serhədlərə deyil, könüllər de bağlanan iki dost və qardaş ölkədir. Bu festival həm bu əlaqələri gücləndirmek həm də ortaç mədəniyyətimizi bütün dünyaya tanıtmaq üçün evezolunmaz bir fürsəti simgələyir" - bildirib.

"Zəngəzur" romanı qanlı qırğınların bədii salnaməsidir

Tanınmış yazıçı-dramaturq, əməkdar incəsənət xadimi, məşhur ikicildik "Zəngəzur" romanının müəllifi Əyyub Abasov 70 il əvvəl - 1954-cü il dekabrın 18-de 52 yaşında vəfat edib.

Ədəbiyyatın tarixində bəzən bir əsəri, elmde bir keşfi ilə de adını əbediyyətdən yazıcıları, alımlar olub. 70 illik kommunist-sovet rejimi dövründə yaranan çox sayda əsərlər var ki, artıq bu gün ədəbiyyatda, sənətə aidiyi olmayan makulatura məməlatına çevrilir, lazımsız poligrafya məhsulu kimi kənara atılıb qalıb. Ancaq əsərlər yaşayır, müəllifin adını yaşada bılır ki, o zamanın bütün təqib, təzyiqlərinə baxmayaq dövrün ədəbi qəliblərinə siğmayıb, kanonlardan kənara çıxıb, bütün mövcud risqləri görüb dəyərləndirməkələ yene de yazıçı-vətəndaş vicdanının səsi ilə həqiqəti yazıb, eks etdirib. Əyyub Abasovun xalqımız, ədəbiyyatımız qarşısında ən böyük xidmeti, yadigarı 2 cildlik 980 səhifilik "Zəngəzur" tarixi romanıdır ("Nağıl Evi" metbəesi-2013). "Zəngəzur" a qədər dəhaç çox şair, dramaturq kimi tanınan Ə. Abasovun bu romanı öncə vicdan və cəsarətin səsiydi, həm də müəllifin böyük ədəbi istedadının göstəricisi idi. 1918-ci il avqustun 5-də Andranik Ozanyanın 8 minlik nizamı daşnak qoşunlarının Zəngəzurda ermənilərin törendikləri qırğınları, ata, anasının, qardaşlarının, bütün doğmalarının qanına qəltən edildiyini, göz açıb ilk gördük, könlər vərili sevdilər Sisianın (Qarakilsə) qədim Şəki kəndinin, digər yurd yerlərinin yağmalanıb odllara qalandığını görmüşdü. Özü və tek bacısı bu vəhşətdən təsadüfen salamat qurtulmuş, yalnız 20 il sonra birinci tapmışdır.

General Andranik Ozanyanın Zəngəzura həcmü, erməni əhalisi qarşısındaki çıxışlarında söylədikləri romanda dəfələrlə tekrar olunur: "Müsəlman kəndlərinin biri de salamat qalmamalıdır", "Türkü öldürmək cinayət deyil, qohrəmanlıqdır, türkü öldürməyənlər milət xainidir, özləri ölüdürümelidir..."

İnsan qəssabı Andronik biləndə ki, ilk hücumlardan sonra Sisianın bəzi müsəlman kəndlərindən həle de sağ qalanlar olub, hirsindən dəli olur, əvvəlcədən işini ehtiyatlı tutur, ele mühəsişə planları qurur ki, törediyi vəhşəti Zəngəzurdan kənara çıxırab danışan canlı şahid qalmışın. "Andronik birinci davada buraxdığı səhvələr vərliyən istemiirdi. İkinci hückümədə bütün çıxış yollarını kəsməli, heç kəsi salamat buraxmamalı idı."

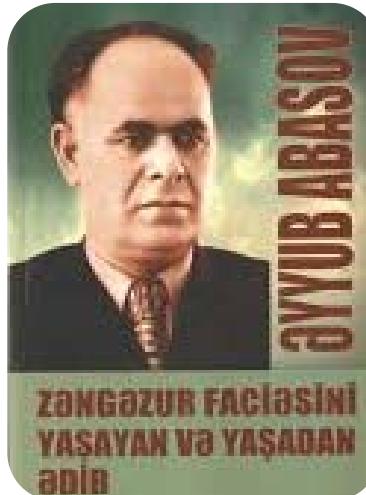
Bu vampir xisəlli callad quidurbəsi qoşunuşunu və erməni əhalisinin Gorusda bir meydana toplayıb "qələbə" münasibəti ilə onları təbrik edib deyir: "Gördünümüz, Türkiyədə qırılan ermənilərin intiqamını Zəngəzur müsəlmanlarından necə alıram! İndi mən qalan müsəlman kəndlərinin daşını daş üzətə qoymayaçağam. Men Andranikəm, axırıcı soldatım qalanı qədər vuracağam!"...

Bu da qədim Zəngəzur əllerində erməni daşnak dəstələrinin yaradığı müdafiə mənzərənin romandaki təsviri: "Onlar yaxın bu gözəl gecəsində kəndə qonaq deyil, ölümün pəncəsində qurtulub gəlmisdilər. Bu adamlar dağıdılmış, yandırılmış ayrı-ayrı kəndlərən: Şəkiden, Ağudidən, Vagididən, Uruddan, Qarakilsədən gelmişdilər. Hamisi Andronikin topunun, təfənginin ağızından qurtarmışdı. Lakin fəlakət onları yenə izleyirdi... "bala, vay", "baci, vay", "ata, vay", "yaziq balam, qaldı", "yurdum, komam yandi", "çö-rek..." fəryadı, ürəkləri yandıran ah-naləsəsin dən qulaq tutulurdu...bu ətrafdə yeməyə ot da, gicitkan da qalmayıb..."

Onun bu insanlıqdan uzaq vəhşiliyinə hətta, hələ ətrafda nələr baş verdiyini görüb anlamaqda çətinlik çəkən ermənilər de heyratla baxırdı, bəzülmə mat-meattəl qalmışdı. "Zəngəzur"dakı bu sözərək ilə yazılıb neşri olunmuşdu ki, Ermənistən rəhbərliyi və dönyanın bütün ölkələrinə səpələnmiş erməni başbələnləri 1915-ci ilə Anadoluda türkər tərəfindən ermənilərin guya soyqırıma məruz qalmasının il-dönümünü və Andranikin 100 illiyini qeyd etməyə açıq və gizli şəkildə ciddi hazırlanıqlar göründü. Q.Qəribçyanın,

S.Xanzadyanın, A.Mikoyanın, İ.Baqramyanın kitablarında Andronikin artıq "Xalq Qəhrəmanı", "Erməni xalqının Xilaskarı" obrazı yaradılırdı. Ə. Abasov isə romanında bütün bu saxta tarixi alt-üst edirdi. Xalq yazıçısı, tənqidçi ədəbiyyatçısının Elçin həm də mehz bu amili nezəre alaraq sosialist realizminin hakim ədəbi metod olduğunu dövrədə Azərbaycan nəsriyət yaranan beş cəsəretli əsərlərdən konkret ikisini - Əyyub Abasovun "Zəngəzur" və Mirzə İbrahimovun "Gələcək gün" romanlarının adını çəkir (Elçin "Sosrealizm bize verdi?", "Ədəbiyyat" qəzeti, № 12, 05.04.2013).

Romanın əsas obrazlarından olan erməni keşif Mesropun bu sözleri erməni

kilsə düşüncəsinin ifadəsidir: "Mənim millətim hamı milletlərdən alıdır.

Heç bi milletin tarixi ermənilərini kimi qədim deyil. Hər daşı qaldırsan, altın-dan bir erməni tarixi çıxar..."

Hətta, çar Rusiyasının xarabalıqları üzərində, tarixi Azərbaycan-türk torpaqlarında yeni elən edilən Ermənistən Milli Şurasının qurucuları da eyni kinli fikirlərinə daşıyıcıları idi. Bu bədənam şurənin Andranikin yanına danışqlara göndərdiyi general Karo Həmparsumyanın yenice İrəvanı özlərinə paytaxt etməyə bacaran başbələnlərinə məktubunda yazır: "Andronik ermənilərə millətçilik və başqa xalqlara qarşı ittiham hissə aşlaşmadıqda bizim məqsəd və ideyamıza yaxındır." O da buradakı həmcinsləri ilə səhəbətdəndə bunu anlıdır: "əsas vezife şüərəmizi unutmaq adırm. "Makrel sirpel", yeni süpürüb atmaq. Ermənistanda ancaq ermənilər yaşaya bilər. Müsəlmanlar, ruslar ölkədən temizlənməlidir. Andronik başlığı, lakin axıra qatdırıldı işi Xatisov hökuməti başa vuracaqdır."

Cellad Andronikdən sonra Zəngəzurun xarabalıqları üzərində at oynadan diğər erməni generalları - Dro, Hjde, Karo kimi erməni daşnak generalları da sanki amansızlıqda, vəhşi xisəldə yarışa girmişdilər: "Njde Şahmərdanın zəncirlənmiş qollarına, küreyinə bənd edilmiş qaynar samovarın pörtəleyib qabar atlığı küreyinə baxış qəhqəhe ilə güldü: - Birinci tamaşa qutardı, ikinci tamaşa da maşraqı olacaq... Onları uçurumun kenarına çəkin!..."

Zəngəzur qəzasının mərkəzi Gorusun yaxınlığında Tatev monastrında qərəğan kurdu. Njde əsir götürdüyü yeri kommunistlər, müsəlman əhalinin köməyinə gələn Qafqaz İsləm Ordusunun türk əsgər və zabitlərini, Qızıl Ordunun rus əsgər və zabitlərindən 200 nəfəri güllələndirək Tatev galasından derəyə tulladı. Bu detal romanda da əksini təpib.

Ə. Abasov əsrin əvvəlində və sonunda Azərbaycan xalqının başına getirilən müsibətlərin səbəbini, mahiyətini obrazın dəli, uzaqqorənliliklə təsvir edir; çar Rusiyasının Zəngəzurda pristvi Timofey Timofeyevi Karpov şərait dəyişen kimi, burjuva inqilabından sonra mərkəzin təsiri ilə dönüb olur "Zəngəzur" qubernatoru daşnakbaşı Andronik qoşunlarının keşfiyyat reisi, 1-ci məsləhətçisi, sonra da öz yeri bolşevik Rusyasının Zəngəzurda yaradığı Tatev şura hökumətinin faktiki başçısı, qızıl ordunun polk komandanı Gerasimova verir. Njde qırmızı rus ordusunun gəlinini övrəndə kömək üçün keşif Mesropu silah-sursat getirmək üçün Təhranı göndər. Rus-fars birliyinin xalqımıza qarşı fitne-fasadları romanda bədii əksini təpib. Romanda bütün bu detallar arxiv sənədləri, gerək faktlar, məhkəmə qərarları, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaratdığı Fövqələdə Komissiyanın topladığı sənəd-sübələrlə üst-üstü düşür.

Akademik Isa Həbibbəyli bu sətirlərin müəllifinin Əyyub Abasov: "Zəngəzur faciasını yaşayan və yaşadan adıb" kitabına ("Mütərcim" - 2016) "Tarixi gerçəklilikin böyük romanını yaranan görkəmləri yazıcı" başlıqlı. Ön sözündə bu cəhətləri əsas tutaraq yazır: "Zəngəzur" romanı XX əsrin əvvəllerinin erməni terroru ilə bağlı qanlı hadisələrinin obyektiv ədəbi salnaməsi hesab olunmaq laiyiqdir. Bu, Azərbaycan ədəbiyyatında Zəngəzur hadisələrinə həsr edilmiş ilk tarixi roman kimi mühüm əhəmiyyətə malikdir. Əsərdə Zəngəzur hadisələrinin təbliğləri obyektiv mövqədən ekstremistdir. Bu mənada "Zəngəzur" romanı geniş oxucular üçün vətənpərvərlik məktəbi funksiyasını yerine yetirdiyi kimi, tarixçilər üçün da mühüm bir mənbəşünaslıq bazası sayıla bilər. Əyyub Abasovun "Zəngəzur" romanında tarixiilik bədiliik bir-birini tamamlayıb".

Ə. Abasov savadı, bilik təcrübəsi sayesində genc yaşılarından Naxçıvan Peşəqojı Texnikumunda dərs hissə müdürü, maarif şöbəsinin müdürü olub, "Komunist" qəzetinin redaksiyasında çalışıb, Leningradda 3 illik redaktorluq və tərcüməçilik kursunu bitirib, Nazirlər Soveti yanında incəsənət işləri üzrə Komitesində işleyib, ikinci Dünya müharibəsində faşistlərə qarşı vurub, MK-da telimati, Bakı Teatr Məktəbinin direktoru, nəşriyatda redaktor olub. İlk yazıları ilə istedad sahibi olduğunu göstərib, Naxçıvanda çəxan "Şəhər qapısı" qəzetiñin fəal yazarlarından iddi. 21-ci Naxçıvanda yaradılan "Qızıl Qələm" Ədəbi Birliyinin rəhbəri seçilmişdi, 1932-ci ilde Naxçıvan Sovet Yəzicişər Cəmiyyətinin buraxdığı ilk kitab onun "Mübarizə" adlı şeirlərin toplusu idi, sonra da 10-dan çox kitabı, "Seçilməsərləri" (20 min tirażla) çıxdı, 20-den çox seirinə musiqi bestələndi, pyesləri səhnəyə qoyuldu, Sabit Rehman 1948-ci ilde Yəzicişər İttifaqının hesabat məruzəsində Ə. Abasov Abdulla Şaiqə yanaşı "usad ədəbiyyatı" sahəsində çalışan qabiliyyəti yazıcı olduğunu demisi, tərcümələri kitab şəkillənde kütüv tirajla növbəsiz buraxılırdı (Muxtar Auezov "Abay", Cambul, A. Markov, Y. Dolmatovski, S. Mixalov və s.), tanınmış simalar, ədəbi təqnidin inşaatçıları - Süleyman Rehimov, Mehdi Hüseyn, Osman Sarıvelli, Süleyman Rüstəm, Bəxtiyar Vahabzadə, Nəriman Həsənzadə, Məmməd Arif Daşdəzadə, Məmməd Cəfər, Cəfər Cəfərov, xalası oğlu Əkəm Cəfər, kürəkəni professor Cahngir Qəhrəmanov onu ədəbiyyatımızın en istedadlı nümayəndələrindən biri kimi deyərləndirirdi, xeyirxahlığı, semiyyəti ilə ədəbi cəmedə xüsusi nüfuz qazanmasından konkret detalar yazıb. Sovet-KQB rejiminin təqib etdiyi bir dövrə "Zəngəzur" yazmaqla onu gözəyən təhlükələri də görməyə bilməzdə, ancaq bunların heç biri onu həmətənlərinin yaxşılığı ağrı-acıcları, doğulub usaqlıq ilə keçirdiyi Zəngəzur əllerinin faciələrini qələmə almaqdan cəkidirə bilməmişdi. Ə. Abasov XX əsrin 50-ci illərində "Zəngəzur"u yazmaqla uzaqqorənliliklə bize erməni məkrini anlatmışdı, xalqımızın yenidən soyqırımı, etnik təmizləməsi yasasına qalacaqını çatdırıb. Njde əsas vezife şüərəmizi unutmaq adırm. "Şəhər Zəngəzur" qayıdacaq, kimse bizi dəyandırıbilməz! Zəngəzur dəhlizi bütün Türk dövləsini birləşdirəcək, bütün region ölkələri üçün yeni imkanlar yaradacaq.

Əger biz Zəngəzur dəhlizini qayidiyiqsa, əger biz bu yolu istifadə edirikse, niyə də biz İrəvana qayıtmayaq? Zəngəzur dəhlizi bütün Türk dövləsini birləşdirəcək, bütün region ölkələri üçün yeni imkanlar yaradacaq. Bütün yollar bizi şərqli, qərbli bütün Zəngəzura aparır.

Bu isə "Zəngəzur" romanının son sətidir: "biz o yerlərə döncəyik!"

Dünya göz açlığı yurdunda müsibətlər görüb yaşayan, o faciələrin ədəbi salnamasını yaranan, Zəngəzur əllerimiz dənəcəyimiz günün inanın ədibimiz Əyyub Abasovun ruhu şad olsun!

Bu yaxınlarda Beynəlxalq Müğam Mərkəzində çox kövrək hissələri yenidən yaşadığımız, Qəlebəyə gedən yolda məruz qaldığımız itkilərimizi eks etdirən, amma həm də qürurverici bir kitabın təqdimat mərasimi keçirildi. Bu, musiqi arealında baş verən ənənəvi hadisələrə operativ reaksiyası ilə seçilən sənətşunaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, Əməkdar mədəniyyət işçisi Səadət Təhmirazqızının Şəhid və Qazi musiqicilərə həsr olunmuş "Nəğmə də bir silahdır" adlı dəyərlər kitabı idi. Musiqi ictimaiyyətinin və eləcə də müəllifin musiqicili Şəhidlərinin xatirəsinə və Qazilərin fədakarlığına hörmət və etirəmin ifadəsi olan bu 328 səhifelik neşrin hazırlanmasında kitabın redaktörlerinin - sənətşunaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Aytən

Qarabağ müharibəsinin 26 istedadlı musiqici Şəhid əsgərinin həyatından, ixtisas sahəsindən, qısa ömründən, göstərdikləri şücaətdən və onların tələflərindən danışılır. Kitabın təqdimat mərasimində Şəhid musiqicilərdən bir çoxunun yadiğar qalan ifaları zaldə videoyazı formatında təqdim olundu. Zaldə eyleşənlərin bu təsiri anlara, 44 günlük müharibədə Şəhid olan istedadlı, nur simali genclərin kadrlardakı ifalarına emosiyası göstərmədən və təmkinə baxması mümkünəzidi. Tədbirdə iştirak edən bəzi Şəhidlərin valideynləri ağır olsa belə bu kadrlar və kitab üçün təşəkkürlerini bildirdilər, bəstəkar-pianoçu Sevda Məmmədli isə "Laçın" xalq mahnısını öz original improvisasiyası ilə təqdim etdi.

"Nəğmə də bir silahdır" kitabı sonuncu "Şərəfli yol ke-

"Nəğmə də bir silahdır" kitabının təqdimat mərasiminin təssüratları

Babayevanın, Ü.Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının elmi işçisi Fidan Nəsimova-Əhmədovanın və AMK-nin doktorantı Səadət Quliyevanın əməyi dənli maddi dəstək verən xeyirxah insanlara təşəkkür edir.

Təqdimat mərasimini giriş sözü ilə açan Ü.Hacıbəyli adına BMA-nın elmi işlər üzrə prorektoru, fəlsəfə üzrə elmlər doktoru, professor Gülnaz xanım Abdullazadə bu kitabı əsərə gətirmək üçün Şəhid və Qazilərin ailələrini ziyaret edən müəllifin böyük ürək sahibi olduğunu və dəstanların məhz belə cəsur igidlərin qəhrəmanlığından yarandığını vurğuladı. Azərbaycan Milli Konservatoriyası nezdində Bakı Musiqi Kollecinin direktoru, Əməkdar incəsənət xadimi, professor Nazim Kazimov isə bu kollecin Şəhid və Qazi zirvəsinə yüksələn telebələrindən, onların hər biri ilə bağlı xatirələrindən danışdı. Bestəkar Azad Zahidin Müdafia Nazırılıyının eməkdaşı, Əməkdar incəsənət xadimi, polkovnik Abdulla Qurbanının sözlərinə yazdığı "Qəlebəyə gedən yollar" adlı mahnısı zaldə çox təsirli emosiyalar yaradan videoçarxın nümayişini ilə təqdim olundu.

Kitabda verilən ön sözde musiqinin insan həyatındaki rolunu haqqında danışılır və kitabın adının məhz "Nəğmə də bir silahdır" kimi təqdim olunmasına aydınlıq getirilir. İdeoloji səciyyə daşıyan musiqini - "nəğməni mənəvi bir silah" adlandıran sənətşunaslıq üzrə fəlsəfə doktoru Səadət Təhmirazqızı, mu-

şəraitlə bağlılığını da vurğulayırdı.

Bir neçə bölmədən ibarət olan kitabın "Musiqidə hərbi-vətənpərvərlik" adlı ilk bölməndə Ana qədər müqəddəs olan Vətənə məhəbbət mövzusuna toxunan müəllif, hələ Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə yaranan ilk hərbi-nefəs alətləri orkestri, 40-50-ci illərin orkestrlerinin repertuarı və hərbi diriçorlar haqqında məlumat verir. Kitabda Üzeyir Hacıbəylinin tələbəsi və mənim də müəllimim olmuş ilk azərbaycanlı musiqişunas Məmmədsəlah İsmayılovun 1941-ci ilde könnüllü şəkildə cəbhəyə yollanması, onun keçdiyi şərəfli döyü yolu, 1946-ci ilde ordu sıralarından tərkis olunsa da yeniden 1950-ci ilde Taqonraq piyada diviziyasının 416-ci polkunun diriçor təyin olunması kimi faktlar təqdim olunur. Niyyazi Kərimovun "İlk hərbi diriçorlar", "Ölümün gözüne baxan Azərbaycan musiqiciləri" kitabları haqqında da danışılır, Böyük Vətən Müharibəsində iştirak edən Azərbaycan bestəkarları (Fikrət Əmirov, Midhat Əhmədov, Zakir Bağırov, Hacıağa Neymətov, Məmməd İrsafilzadə, Şəmsi Kərimov) ilə yanaşı ifaçılar xatırları və onlar haqqında məlumatlara da kitabda yer verilir.

Kitabın I bölməsində 1941-1945-ci illerde və I Qarabağ müharibəsi dövründə bestəkarların hərbi-vətənpərvərlik mövzusunda təqdim etdikləri əsərlər de sədaların.

"Musiqidə Şəhidlərin tərənnümü" adlandırılın II bölməde 20 yanvar, Xocalı faciələri və Şəhidlərə həsr olunmuş əsərlər (A.Rzayevin "Bakı - 90" proqramlı simfoniyası, C.Hacıyevin "Şəhidlər" simfoniyası, R.Mustafayevin "Salatın" oratoryası, "Bu qan yerde qalan deyil" vəkal-simfonik poeması, O.Rəcəbovun "Çingiz" simfoniya-rekiyemi, F.Əlizadənin "İntizar" operası və s.) təhlil olunur və müxtələf janrlarda yazılmış əsərlərin və müəlliflərin siyahısı verilir.

Təqdimat mərasimində Xalq artisti Gülyaz Məmmədovanın ifasında S.Təhmirazqızının Şəhid general Polad Həşimova həsi etdiyi "Qəhrəman Polad" adlı mahnısı səsləndi.

Kitabın "Musiqicili Şəhidlər" adlandırılın III bölməsində II

çən qazilərimiz - sizinlə fəxr edirik biz" adlı IV bölməsində I və II Qarabağ müharibəsində vuruşan və Qazi olaraq geri dönen 43 qəhrəman musiqici haqqında danışılır. Təqdimat mərasimində bu musiqici Qazilərin bir neçəsinin ifası (Cabir Abdullayev, Ateş Qarayev, İdris Hüseynov, Əvəzhan Əzizov) dinləniləndi.

Kitabda "Qələbəmizin musiqi müjdəsi" adlı epiloq kimi vəriliş qismində ise möhtəşəm qələbədən ilhamlanan bestəkarların zəfer ruhu əsərlərindən, onların nəşr olunması və konsert ifası haqqında, ümumiyyətə, Azərbaycan bestəkarları İtifaqının bu sahədəki işinin əhəmiyyətindən danışılır. Tədbirdə Qazimiz, bestəkar Vüqar Məmmədzadənin "Dəmir yumruq" adlı üçlü simfonik orkestr üçün yazılmış çox maraqlı simfonik əsəri de videoformadə səsləndirildi. Əsərden sonra sehnəyə çıxan Respublikanın Əməkdar artisti, Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin direktori Sahib Paşazadə Səadət Təhmirazqızına öz təşəkkürünü bildirək, onun rəhbəri olduğu "İrsimizin tədqiqi və təbliği" ictimai Birliyi ilə uğurlu əməkdaşlığından danışılır.

Səadət xanım da öz növbəsində təşkilat adından Sahib Paşazadəyə və kitabın əsərə gəlmesində bir neçə şəxslərə Sertifikat və Təşəkkürnamə təqdim etdi.

Müəllif Səadət xanım Qazilərə və Şəhidlərin əzizlərinin hər birinə "Nəğmə də bir silahdır" kitabını hədiyyə etdi.

Doğrudur, Vətən torpaqları uğrunda canından keçən Şəhidlərimizin, eləcə da sağlamlıqları ilə bağlı bir çox problemlər yaşayış Qazilərimizin haqqı heç nə ilə ödənilməz, amma ümumiyyətlə bu kitab, bizə itirilmiş torpaqlarımızı qanı bahasına qaytaran musiqicili Şəhidlərimizin valideynlərinə, əzizlərinə, eləcə də müharibəde sağlamlığını itirən Qazilərimizə böyük hədiyyə oldu. Şəhidlərimizə rəhmet, onların əzizlərinə səbr, Qazilərimizə sağlamlıq diləyi ilə.

Güllü İsmayılova
Sənətşunaslıq üzrə
fəlsəfə dijitoru, dosent,
Azərbaycan bestəkarlar
ittifaqının üzvü

Esmira Fuad: "Güney Azərbaycan Etnokulturoloji dəyərlər diskursunda"

Filologiya elmləri doktoru Esmira Fuadın hər kitabını əlimə alanda düşünürəm: O vətəndaşdır.

Azərbaycan Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin dəstəyi ilə nəşr olunan "Güney Azərbaycan etnokulturoloji dəyərlər diskursunda" kitabını oxuyanda da belə düşündüm. Kitabda mövzuların, araşdırma və tədqiqatların, təhlillərin başlığı da bunu təsdiq edir. "Azərbaycanın bölgələnməsi: tarixi gerçikliklər və mütqavilələrin rolü", "Güney Azərbaycanın tarixi abidələri", "Fərehin en gözəli azadlıqlıdır", "Güney Azərbaycanın təpənamələrin soyqrımı", "İranda buxovlanan Azərbaycan Türkçəsi", "Güney Azərbaycanda folklorlu Xalq həyatının və milli kimliyinin eks-sədəsi" və s.

Esmira xanımın özünəməxsus, tərəmiz dil iise kitabı daha oxunaqlı edir. Bu böyük bir zəhəmetin nəticəsi deyil sadəcə, bu vətən yanğısı. Hami özünü vətəndaş hesab edir. Vətəndaş olmur hamı. Bu en ali, üst bir duygudu: o sənənlə böyük, səni böyür. Esmira xanım bu duyguya böyük, yaşayır. O, parçalanmış torpaq ağrısı, bütöv Azərbaycan sevgisi ilə Güney Azərbaycanın edəbiyyatını illerdə tədqiq edir, araşdırır, bizi lər təqdim edir. Növbəti kitabında da bunun şahidi olursun.

"Güney Azərbaycan etnokulturoloji dəyərlər diskusunda" ilk olaraq qədim Oğuz-türk yurdunun bölünməsinə getirib çıxaran tarixi gerçiklikləri özündə eks etdi. Azərbaycanın Rusiya qarşısında ilk yenilgisinin təsdiqi olan rəsmi sənəd - Kürəkçay mütqaviləsi - Andlı öhdəlik, Qarabağ mülkündə, Zeyve çayı yaxınlığında Gülüstan kəndində imzalanmış Gülüstan və bədnam Türkmençay "Sühl" mütqaviləsindən bəhs edən araşdırma yer alıb. Adında "sühl" yazılış-icəriyində isə Azərbaycanın bölünməsi eks olunan mütqavilələr madde-madde təqdim olunur. Bu mütqavilələr bir yurdun, bir elin iki yera parçalanmasındakı roldan söz açılır. Oxuduqca elə bilirsən, bunu bir tarix yazır.

Kitabda "Rza şahın mərkəzəmiş güclü dövlət yaratmaq amaci ilə yürüdüyün mekrli inzibati siyasetinin" qeyri fars millətlərin varlığına, onların milli birliyinə, hansısa qurumda birləşməsinə qarşı çevriləməsi"nə də toxunulur. Bu siyasetin bütövlükdə azəri türklərinə qarşı yönəlməsi vurgulanır: "Rza şahın Güney Azərbaycan da yürüdüyün farslaşdırma siyaseti ilə Stalinin Qızıyedə apardığı ruslaşdırma, Qəribi Azərbaycanda ermənilərin erməniləşdirmə siyasetini tutusdursaq, nə qədər oxşarlıqların olduğunu aydın görərik".

İranda buxovlanan Azərbaycan türkəsinin real durumu, Türkkönlər adlarını bütün İranda və Güney Azərbaycanın erazisində planlı şəkildə mərhələlərlə farslaşdırılması və bu gün də prosesin davam etdirilməsi gerçək faktlar əsasında gündəmə gətirilir, hətta bu son derecə ağırlı məsələnin ədəbiyyataya yansımاسına da toxunulur. Güney Azərbaycanın tarixi abidələri: Təbrizde yaşayan daş yaddaşımız vərəqələndir, Güney Azərbaycanda adət-ənənələr: Çillé gecəsi - Çillé bayramı, Novruz, Xidir Ələz-Xidir Nəbi və Qurban bayramlarının tarixi, bu günü, xalq həyatına nüfuz etməsi məsələləri ədəbi müstəvərə təqdim edilir.

Düşündürəcək çox məsələlər toxunub. Esmira xanım: "Bir xalqı məhv etmek üçün onun dilini məhv etmək kifayətdir" ifadəsini biliyir. Amma bir xalqı məhv etmək elə onun adlarını məhv etməkdən başlayır. Çox təessüb ki, Qızıyə Azərbaycanda bunu fərqli vərəqələndir, Güney Azərbaycanda adət-ənənələr: Çillé gecəsi - Çillé bayramı, Novruz, Xidir Ələz-Xidir Nəbi və Qurban bayramlarının tarixi, bu günü, xalq həyatına nüfuz etməsi məsələləri ədəbi müstəvərə təqdim edilir. Düşündürəcək çox məsələlər toxunub. Esmira xanım: "Bir xalqı məhv etmek üçün onun dilini məhv etmək kifayətdir" ifadəsini biliyir. Amma bir xalqı məhv etmək elə onun adlarını məhv etməkdən başlayır. Çox təessüb ki, Qızıyə Azərbaycanda bunu fərqli vərəqələndir, Güney Azərbaycanda adət-ənənələr: Çillé gecəsi - Çillé bayramı, Novruz, Xidir Ələz-Xidir Nəbi və Qurban bayramlarının tarixi, bu günü, xalq həyatına nüfuz etməsi məsələləri ədəbi müstəvərə təqdim edilir. Düşündürəcək çox məsələlər toxunub. Esmira xanım: "Bir xalqı məhv etmek üçün onun dilini məhv etmək kifayətdir" ifadəsini biliyir. Amma bir xalqı məhv etmək elə onun adlarını məhv etməkdən başlayır. Çox təessüb ki, Qızıyə Azərbaycanda bunu fərqli vərəqələndir, Güney Azərbaycanda adət-ənənələr: Çillé gecəsi - Çillé bayramı, Novruz, Xidir Ələz-Xidir Nəbi və Qurban bayramlarının tarixi, bu günü, xalq həyatına nüfuz etməsi məsələləri ədəbi müstəvərə təqdim edilir. Düşündürəcək çox məsələlər toxunub. Esmira xanım: "Bir xalqı məhv etmek üçün onun dilini məhv etmək kifayətdir" ifadəsini biliyir. Amma bir xalqı məhv etmək elə onun adlarını məhv etməkdən başlayır. Çox təessüb ki, Qızıyə Azərbaycanda bunu fərqli vərəqələndir, Güney Azərbaycanda adət-ənənələr: Çillé gecəsi - Çillé bayramı, Novruz, Xidir Ələz-Xidir Nəbi və Qurban bayramlarının tarixi, bu günü, xalq həyatına nüfuz etməsi məsələləri ədəbi müstəvərə təqdim edilir. Düşündürəcək çox məsələlər toxunub. Esmira xanım: "Bir xalqı məhv etmek üçün onun dilini məhv etmək kifayətdir" ifadəsini biliyir. Amma bir xalqı məhv etmək elə onun adlarını məhv etməkdən başlayır. Çox təessüb ki, Qızıyə Azərbaycanda bunu fərqli vərəqələndir, Güney Azərbaycanda adət-ənənələr: Çillé gecəsi - Çillé bayramı, Novruz, Xidir Ələz-Xidir Nəbi və Qurban bayramlarının tarixi, bu günü, xalq həyatına nüfuz etməsi məsələləri ədəbi müstəvərə təqdim edilir. Düşündürəcək çox məsələlər toxunub. Esmira xanım: "Bir xalqı məhv etmek üçün onun dilini məhv etmək kifayətdir" ifadəsini biliyir. Amma bir xalqı məhv etmək elə onun adlarını məhv etməkdən başlayır. Çox təessüb ki, Qızıyə Azərbaycanda bunu fərqli vərəqələndir, Güney Azərbaycanda adət-ənənələr: Çillé gecəsi - Çillé bayramı, Novruz, Xidir Ələz-Xidir Nəbi və Qurban bayramlarının tarixi, bu günü, xalq həyatına nüfuz etməsi məsələləri ədəbi müstəvərə təqdim edilir. Düşündürəcək çox məsələlər toxunub. Esmira xanım: "Bir xalqı məhv etmek üçün onun dilini məhv etmək kifayətdir" ifadəsini biliyir. Amma bir xalqı məhv etmək elə onun adlarını məhv etməkdən başlayır. Çox təessüb ki, Qızıyə Azərbaycanda bunu fərqli vərəqələndir, Güney Azərbaycanda adət-ənənələr: Çillé gecəsi - Çillé bayramı, Novruz, Xidir Ələz-Xidir Nəbi və Qurban bayramlarının tarixi, bu günü, xalq həyatına nüfuz etməsi məsələləri ədəbi müstəvərə təqdim edilir. Düşündürəcək çox məsələlər toxunub. Esmira xanım: "Bir xalqı məhv etmek üçün onun dilini məhv etmək kifayətdir" ifadəsini biliyir. Amma bir xalqı məhv etmək elə onun adlarını məhv etməkdən başlayır. Çox təessüb ki, Qızıyə Azərbaycanda bunu fərqli vərəqələndir, Güney Azərbaycanda adət-ənənələr: Çillé gecəsi - Çillé bayramı, Novruz, Xidir Ələz-Xidir Nəbi və Qurban bayramlarının tarixi, bu günü, xalq həyatına nüfuz etməsi məsələləri ədəbi müstəvərə təqdim edilir. Düşündürəcək çox məsələlər toxunub. Esmira xanım: "Bir xalqı məhv etmek üçün onun dilini məhv etmək kifayətdir" ifadəsini biliyir. Amma bir xalqı məhv etmək elə onun adlarını məhv etməkdən başlayır. Çox təessüb ki, Qız

Fikir, söz və məlumat azadlığının, plüralizmin inkişaf etdirilməsi

Nö 48 (2422) 20 dekabr 2024-cü il

Elə söz var ki, onu deməsən və başqasına söyləməsən adamın az qala ürəyi partlayar. Və bir də sözün işığı, nuru insanın qəlbini əbədi bir rahatlıq gətirir. O söz ki biz onu həm insanların arasında, həm cəmiyyətdə, həm də kütłəvi informasiya vasitələrində çox səkitliklə və ürəyiaçıqlıqla səsləndirir bilirik.

Heç kime sərr deyil ki, uzun müddət bizim də yaşadığımız SSRİ-də söz, mətbuat, fikir və düşüncə azadlığı olmayıb. Kimse heqiqəti, haqqı deyəndə ona bir damğa vurublar ki, sən Şura hökumətinin düşmənişən. Elə Mikayıl Müşfiqi, Hüseyin Cəvidi, Əhməd Cavadı bu söze görə gülləleyiblər. Çünkü onlar haqqı, ədaləti xal-

qymaq da o qədər asan deyildi. 1988-ci ildən Azərbaycanda başlayan azadlıq hərəkatının qarşısını almaq üçün imperiya bütün vasitələrdən və təzyiqlərdən istifadə edirdi. "Azadlıq" meydandanın siyasi xadimləri, şairləri, yazıçıları çıxışlarına görə "keqəbe"yə aparır, orda sorğu-sual etdiğdən sonra evlərinə buraxırdılar. Və tapşırırdılar ki, əger SSRİ-nin əleyhina sərt sözlər işlətsəniz daha ağır cəzalara məruz qalacaqsınız.

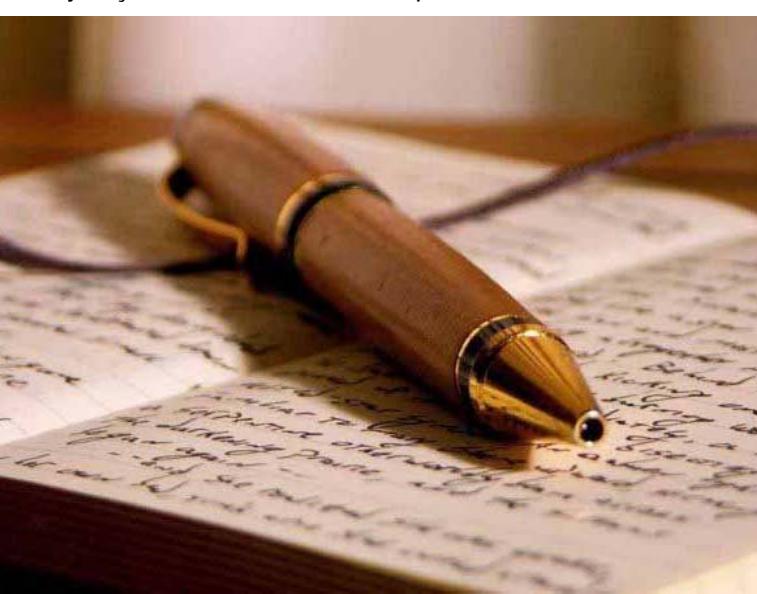
Bütün bunlar artıq tarixə çevrililib. Azərbaycan 1990-ci illərin əvvəllerində müstəqillik yoluna qədəm qoydu və bu yolda çox böyük çətinliklə və eyni zamanda bir çox problemlərlə üzлəşməli oldu. Çünkü yeni müstəqil dövlət dünyaya

SÖZÜN İŞİĞİ İNSANLARI İSİDİR

qa çatdırırdılar və bu da mövcud hakimiyyətə heç cürə sərf ələmirdi. Yəni ötən əsrin 37-ci illərinin piçiltisi indi də insanların qulağına çatanda çox adam diksinir. Çünkü 37-də xalqımızın çox böyük şairləri, yazıçıları, ictimai xadim-

göz açan körpəyə bənzəyirdi. O körpəni böyütmək, ona qayğı göstərmək və ona yeni nəfəs vermək elə də asan deyildi. Çünkü müstəqil Azərbaycanın inkişafına mane olan həm daxili, həm də xarici qüvvələr mövcud idi. Amma

ləri azad sözü ifadə etdiklərinə görə onun qurbanı olublar. Hətta onların ailələrini belə rahat yaşamağa belə qoymayıblar. Həftə səkkiz, men doqquz evlərə hücum çəkiblər, o insanları səksəkə içinde yasadıblar.

Təbii ki, belə bir mövcud hakimiyyətin ömrü çox uzun olmamalı idi. Yəni 70 ildən sonra SSRİ dağıldı və onun tərkibindəki respublikalar müstəqillik yolu seçdi. Elə bu müstəqillik yoluna qədəm

bütün bunların qarşısını almaq üçün Azərbaycanda yeni bir proses başlamışdı. Bu da demokratik yol, hüquqi dövlət quruculuğuna uzanan addımlar demək idi. Eyni zamanda demokratik ölkədə birmənalı olaraq söz, mətbuat, fikir plüralizmi və düşüncə azadlığına münbit şərait yaradılmalı idi.

Xalqın tələbi ilə ikinci dəfə hakimiyyətə gələn Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycanın müstəqillik yolunda inkişafına nail olmaq üçün çox

böyük ağır yükün altına çıyın verdi. Ulu Öndər Heydər Əliyev hakimiyyətə Azərbaycanın çox ağır vəziyyətində gəlmışdı. Bir yandan ölkəmizin 20 faiz ərazisi ermənilər tərəfindən işğal olunmuş, digər tərəfdən isə ölkə iqtisadiyyatı çox bərəbad güne salınmışdı. Təbii ki, belə mürekkeb surətdə hərəkəti üçün lazımi şəraitin bərpa olunması öz müsbət nəticəsini verdi. Həmin dövrlərdə Azərbaycana xarici ölkələrdən gələn siyasetçilər, millət vəkilləri və qeyri-hökumət təşkilatının üzvləri Azərbaycandakı demokratik mühiti, söz və mətbuat azadlığını görür və bununla bağlı müxtəlif mötəbər qurumlara hesabatlar verirdilər.

Düzdür, bəzən onların arasında ədalətli olmayan və ölkəmizə qərzələ yanaşan siyasetçilər də vardı. Həmin siyasetçilər bulanıq suda balıq tutan adam kimi nəsə bir behanə axtarırlar, ölkəmizi nüfuzdan salmaq üçün müxtəlif yollar arayırdılar.

Amma həqiqət isə gün işığı kimi bir şeydir, onun qarşısını qara buludlar nə qədər istəsə də ala bilmir.

Ölkəmizdə çıxan çoxlu saida ictimai rəyə təsir edən qəzetlərin "Azərbaycan" nəşriyyatına borcları vardi. Həmin borcların olması üzün-

dən 50-yə yaxın tanınmış qəzetin nəşri hər an dayandırıla bilərdi. Amma Ulu Öndər Heydər Əliyevin tapşırığı ilə qəzetlərin nəşriyyatı olan borcları ləğv edildi. Bu isə o demək idi ki, çətin durumda çoxlu sayda qəzetlərə yenidən ikinci nəfəs verildi. Təbii ki, bunu qəzetlərin təsisçiləri və baş redaktorları da çox yaxşı anladılar və bildilər ki, dövlətin dəstəyi olmadan oxucuların səbirsizliklə gözlediyi müstəqil qəzetlər heç vaxt işq üzü görə bilməz.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev də ölkəmizdə söz, mətbuat və düşüncə azadlığına "yaşıl işq" yandırıb. Azərbaycanda dünya və beynəlxalq səviyyəli möhtəşəm tədbirlərin keçirilməsi bunu deməyə əsas verir ki, ölkəmiz tutduğu demokratik yolla addımlayırlar və eyni zamanda məmləkətimizdə söz, mətbuat və düşüncə azadlığına daha yaxşı şərait yaradılır. Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan bütün dünyanın diqqətini tək iqtisadi inkişafı ilə deyil, həm də söz, mətbuat və fikir azadlığı ilə özünə cəlb edir. Və bundan sonra də ölkəmiz bu yolla addımlayacaq.

EMİL FAİQOĞLU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
MEDİANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN MƏLİYYƏ YARDIMI İLƏ

ƏDALƏT • 20 dekabr 2024-cü il

Mədəniyyətimizin və incəsənətimizin zənginləşməsində xüsusi rolu olan böyük sənətkarlardan biri de-kabrın soyuq günlərinin birində doğulub.

Adalet.az xəber verir ki, Azərbaycanın tanınmış xanəndəsi, müğəm və opera ifaçısı, bəstəkarı, pedaqoqu Qulu Əsgərovun doğum günüdür.

Unudulmaz sənətkar Qulu Rüstəm oğlu Əsgərov 18 dekabr 1928-ci ildə Salyan şəhərində anadan olub. Gənc yaşlarında rayon teatrında çıxış edib, Xalq Çalğı Alətləri ansamblına rəhbərlik edib.

Həmsöhbətim xanəndənin bacısı qızı, publisist-şair Püstə Rəvan deyir ki, səsinin gözəlliyi onun Bakıya yoluunu açıb:

Anamgil danışır ki, Qulu dayım gənc yaşıdan rayon toyalarında iştirak edirmiş. Bir gün onun müğənnilik etdiyi

dirən gözel müəllim olmuşdur. Onun davamçıları olan xanəndələr muğam sənətində nailiyetlər əldə edərək, ustادın emənələrini yaşadırlar.

Püstə xanım bildirir ki, dayımın sənəti ilə həyatı birləşmişdi sanki:

"...Muğamlarımızı sevdiyi qədər balalarını, balalarını sevdiyi qədər müğamlarımızı sevirdi. Yəqin elə bu səbəbdən övladlarına Rahab, Müğamat, Zabul, Mahur, Şahnaz adı qoymuşdu.

Buna baxmayaraq, indiyə qədər Qulu Əsgərova fəxri ad verilməməsi neinkin onun qohumlarını, onun səsini bir dəfə eşidən, bir mahnısını dinleyən hər kəsi üzür. Onun hazırladığı tələbələr xalq artisti adı aldı... dayım yox..."

Püstə xanım dayısı Qulu Əsgərova həsr etdiyi şeiri də Adalet.az saytında işıq üzü görməsini istədi.

Püstə Rəvan: "Dayım balalarını müğəm kimi, müğamlarımızı balası kimi sevirdi"

toyların birində Azərbaycanın xalq şairi Səməd Vurğun da olur. Gəncin səsi şairi elə ovsunlayır ki, belə bir istedadının rayon toyalarında itib-batmasına könlü razı olmur. Beləcə, S.Vurgunun bir başa sayəsində Qulu dayım Bakıya gedəsi olur", dayımın televiyada hər çıxışı nəinkin qohumlar arasında bütün rayonda qırur hissi yaradırdı.

Püstə xanım danışır ki, bax ele həmin müddətdə xalq onu keşf edir:" 1953-cü ildə Gənc istedadlarının respublika olimpiyadasının qalibi olub. Musiqi təhsilini də 1953-1958-ci illərdə Asəf Zeynallı adına Bakı Musiqi texnikumun da alır. Görkəmləi xanəndələrimiz Seyid Şuşinskidi, Nəriman Əliyevdən ifaçılıq ənənələrini mənimseyir, təkmiləşir !"

"Qulu dayımı məşhur edən onun zəhmətkeş olması idi, öz peşəsinə vurğun olması idi. Baxmatyaraq müğənni kimi çox sevilirdi, tanınrırdı amma öz üzərində hər zaman işleyirdi. Elə, həmin dövrlərdə İncəsənət İnstitutunun teatrşünaslıq fakültəsində təhsil alması da dediyimizi təsdiq edir".

Oxucularımız üçün qeyd edək ki, Qulu Əsgərov bütün müğəm dəstgahlarını yüksək peşəkarlıqla və ən ince cizgiləri ilə dinləyiciyə çatdırı bilirdi. Qulu Əsgərov yaradıcı xanəndə idi. O, xalq arasında dillər əzbəri olan bir sənahi və təsniflərin müəllifidir.

Onun lent yazıları AzTV Fondunda qorunur, yeni gələn nəsil tərəfindən ilhamla ifa olunur. Xanəndə uzun illər boyu Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrı nda solist kimi çalışıb.

O, bu teatr səhnəsində müğəm operalarında bir səra yadda qalan obrazlar yaratmışdır : Məcnun, İbn-Salam, Kərəm (Üzeyir Hacıbəyov - "Leyli və Məcnun", "Əsl və Kərəm"), Aşıq Qərib (Z. Hacıbəyov- "Aşıq Qərib"), Şah ismayıl (M. Maqomayev-Şah İsmayıł) obrazlarını böyük akt-yörlük məharəti ilə hərtərəflə açmağa nail olmuşdur. Qulu Əsgərov xanəndəlik sənəti üzrə böyük bir ifaçı nəslə yetiş-

Səni sevdi bütün ellər, qoca, cavan, qız, gəlinlər.
Xəzan vurmuş baxçalarda çiçək açdı solan güllər.
Elə səslə oxudun ki, lala döndü yaz bülbüllər,
Ürəklərdə yuva saldın, köç eylədin Qulu dayım.

Bu xəbərdən küskün kimi boyun əydi qərenfillər,
Elə bil ki, xəzan vurdur, açılmadı xəzan güllər.
Qara geydi, yas saxladı səni gözən qara gözələr,
Ürəklərdə yuva saldın, köç eylədin Qulu dayım.

Qəlb oxuyan nəgmələrin sənsiz qaldı bu dünyada,
Səni sevən Azərbaycan sənsiz qaldı bu dünyada.
Sən nəgməli yanar ocaq közün qaldı bu dünyada,
Neçə qəlbi ağlar qoydun, köç eylədin Qulu dayım.

Görən nə vaxt, kim göğəcaq Qulu səsli bir oğul,
Mümkündürmü əvəz etsin səni sən tək səsli oğul.
Zaman bir də verə bilmez bu torpağa sən tək oğul,
Sən əvəzsiz sənətkar tək, köç eylədin Qulu dayım.

Ölməz səsin qüdrətindən solan güllər çiçək açmış,
Qaranlıqlar dünyasına sanki günəş, nurun saçmış,
İki sevən daha qəlbən bir-biriə könlər açmış,
Gör neçə min ürəklərdə yuva saldın Qulu dayım.

Anaların laylasına çevrilmişdi həzin səsin,
Körpələrə dil açmağa nəgmə idı sehri səsin.
Dərd çəkəsi xəstələrə bir məlhəmdir sırı səsin,
Ürəklərdə yuva saldın, köç eylədin Qulu dayım.

Eşq oduna yanmağıla pərvanəlik səndə idı,
Saf məhəbbət ülvə sevgi divanəlik səndə idı.
Könülləri birləşdirən əfsanəlik səndə idı,
Ürəklərdə yuva saldın, köç eylədin Qulu dayım.

Sən sağ ikən ölməzliyi qazanmışdin sənətinlə,
Əl çatmayan zirvələrdə bir günəşin şöhrətinlə.
Sevgi payı bəxş etmişdin düzəndən təmiz niyyətinlə,
Ürəklərdə yuva saldın, köç eylədin Qulu dayım.

Allah sənə qiya bilməz, bəd nəzərdən göza gəldin,
Çün ecazkar səsinlə sən Yusif camal bir mələkdi.
Ölməz sənətkar dünyasında ulduzlara bir günəşən,
Günəş sənər? Niyə söndün belə qəfil Qulu dayım?

Hər bir eldən, hər obadan qəlb oxşayan səsin gəlir,
Demək sağısan yaşayırsan çiçək kimi etrin gəlir.
İlk mənzilin-sən mənzilin Salyana dünya gəlir,
Sən sevildin dünya qədər, köç eylədin Qulu dayım.

Qəbrin üstə gelirəm mən məzarına baş əyirəm,
Əldə Quran, dildə yasın sənə min rəhmət deyirəm.
Elə bu gün ölənədək əyni qara geyirəm,
Ürəyimdə yuva saldın, köç eylədin Qulu dayım.

P.S. Unudulmaz sənətkarın 96 yaşı tamam olur.
Allah rəhmət eləsin, məkanı cənnət olsun!

Söhbətleşdi:
Əntiqə Rəşid

Aparıcı: "Uşağı yox, yaşamağı seçdim"

Aparıcı Zümrüd
Qasımovə sehhəti ilə
bağlı yaşadığı prob-
lemldən danışır.

Adalet.az bildirir ki,
o ana ola bilməməyi-
nin səbəbini açıqlayıb:

"Uzun zamandır ki,
bu haqqda danışırıam.
Amma konkret olaraq
səbəb söyleməmişəm.
Ana ola bilmirəm, doğrudur. Amma bu seçimi özüm etmi-
şəm. Hətta 6 il önce ana ola bilərdim. Ancaq mən uşağı yox,
sağlamlığımı seçdim. Düşündüm ki, mən həyatda olmasam,
bu uşaq nə edəcək? Həkimlər mənə demişdi ki, ya həyatın,
ya övladın. Mənə seçim etməyim lazımdı oldığını söylədilər.
Mən də həyatda yaşamağı seçdim. Bacıimin uşaqları mənim
balalarımdır. Onlara nəfəs alarm. Bala mən qədər çox istəyi-
rəm. Hamısı mənə doğma övlad qədər istidilər. Hal-hazırda
da həyat yoldaşının ilk evliliyində dünyaya gələn oğlu da
bizimle yaşayır.

Əntiqə Kərimzadə

**Hindusların cinayətə bərabər dini
bayramı: Nepalda heyvanların
qanından çay**

Rəvayətə gö-
rə, məbədin ba-
nisi yuxuda gör-
rür ki, ilahə Qadhimai onu
həbsdən azad
etmək, onu şer-
dən qorumaq
ve firavaniq
bəxş etmək
müqabilində
qan istəyir.

Adalet.az xəber verir ki, ötən son 2 gündə Nepalın Hindistanla sərhədində yaxın kiçik bir şəhər olan Bariyarpurda dindarlar Qadhimai bayramını qeyd ediblər Heyvanları işgəncərlərə öldürülmesinə səbəb olan bu bayramda 200.000-dən çox heyvanın qurban verildiyi deyilir.

Məlumatı yerli kanal və tv-lər yayıb.

Küt metal qılınclı yüzlərlə qəssab dini ritual üçün etəklişmiş siçovul və gəyərçirlərdən tutmuş keçilərə və camışlara qədər bütün heyvaları dehşətə salan bir əsulla məhv ediblər.Heyvanlardan gələn,bağırtının , iniltinin fonunda növbəti heyvanlar da eyni dehşətə öldürülür.

Beleliklə hindu məbədinin ərazisində qızılız çaylar axır və insanlar qurbanlıq heyvanlarının başlarını torbalarda daşımağa başlayırlar.

Hindu tanrıçası Qadhimanın şərəfinə beş ildən bir keçirilən, və bir ay davam edən bayramın kulminasiya nöqtəsi həmin bu qurban mərasimidir. Bayram 250 ildən artıqdır ki, qeyd olunur.

Təfərrüatlar əlavə edilmiş videooda.

**P.S. Arabir adamın Böyük Britaniya müstəmləkəçili-
rinə haqq qazandırmağı gəlir.**

Əntiqə Rəşid

**2024-cü ilin ən yaxşı futbolçusu -
Vinisius Junior**

FİFA-nın "The Best" mükafatı-
nın qalibi rəsmən açıqlanıb.

QOL.az xəber verir ki, 2024-cü
ilin ən yaxşı futbolçusu adına
"Real"ın və Braziliya millisinin vinge-
ri Vinisius Junior layiq görüllər. İlk
üç yeri tutanlardan Vinisius Junior
48, Rodri ("Manchester Siti", İspaniya
millisi) 43, Cud Bellingem ("Real",
İngiltere millisi) isə 37 xal toplayıb.

Qeyd edək ki, səsvermədə yiğma-
ların 193 kapitanları və 196 məşqi-
ləri iştirak edib.

Binəqədi qəsəbə bələdiyyəsi tərəfindən Ağayeva Ni-
se Cilovxan qızının adına verilmiş torpaq sənədi itdiyi
fürsət etibarsız sayılır.

Təsisçi və baş məsləhətçi:

Aqil ABBAS

Baş redaktor:

İradə TUNCAY

Qəzet "Ədalət" qəzetinin bilgisayar mərkəzində
yünlüb sehfələnmiş və "Son dakika" MMC
Naşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müelliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

KAPİTAL Bankın 1 sayılı Nəsimi rayon filialı.

kod: 200112 h\h

Müxbir hesab: 0137010001994

S.W.I.F.T. Bik: AIBAZ 2xhesab N:

3807001941100451111 VOEN: 1300456161

İndeks:0107 Qeydiyyat nömrəsi 100

Ünvan: Bakı AZ-1073 Mətbuat prospekti, 529-cu mahalla,

"AZƏRBAYCAN" nəşriyyatı, 6-ci mərtəbə.

Telefon: 538-05-50, 538-51-31, 534-55-98 Faks: 539-80-26

adaletqezeti@rambler.ru

adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az

Tiraj: 1500

Sifariş: 210

Çapa imzalanmışdır:
19.12.2024

16 ƏDALƏT •

20 dekabr 2024-cü il